

Brukerundersøkelser i Flekkefjord og Oksøy- Ryvingen landskapsvernområder

Sommeren 2018

Sofie K. Selvaag
Line C. Wold

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er NINAs ordinære rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig..

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Brukerundersøkelser i Flekkefjord og Oksøy- Ryvingen landskapsvernområder

Sommeren 2018

Sofie K. Selvaag
Line C. Wold

Selvaag S.K. & Wold L.C. 2019. Brukerundersøkelser i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder. Sommeren 2018. NINA Rapport 1651. Norsk institutt for naturforskning.

Lillehammer juni 2019

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-3395-8

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Hogne Øian

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningssjef Jon Museth (sign.)

OPPDRAKSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord LVOer
Miljødirektoratet

OPPDRAKSGIVERS REFERANSE

M-1275|2019

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Maria-Victoria Solstrand

FORSIDEBILDE

Registeringskasse på Itland i Flekkefjord LVO © Olaf Landsverk

NØKKEWORD

- Agder fylke
- Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde
- Flekkefjord landskapsvernområde
- Friluftsliv
- Brukerundersøkelse
- Spørreundersøkelse

KEY WORDS

- Norway, Agder county
- Oksøy-Ryvingen Landscape Protection area
- Flekkefjord Landscape Protection area
- Outdoor recreation
- Visitor survey
- Questionnaire

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Torgarden
7485 Trondheim
Tlf: 73 80 14 00

NINA Oslo

Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Tlf: 73 80 14 00

NINA Tromsø

Postboks 6606 Langnes
9296 Tromsø
Tlf: 77 75 04 00

NINA Lillehammer

Vormstuguvegen 40
2624 Lillehammer
Tlf: 73 80 14 00

NINA Bergen

Thormøhlensgate 55
5006 Bergen
Tlf: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Selvaag S.K. & Wold L.C. 2019. Brukerundersøkelser i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder. Sommeren 2018. NINA Rapport 1651. Norsk institutt for naturforskning.

Sommeren 2018 gjennomførte forvaltningen i samarbeid med NINA brukerundersøkelser i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder (LVO). Undersøkelsene retter seg i første rekke mot de som bruker landarealene, herunder ilandstigningssteder, innfallsporter og viktige besøksarealer. Undersøkelsene inkluderte et on-site spørreskjema som de besøkende ble oppfordret til å fylle ut mens de var i området. Spørreskjemaene var plassert i kasser på sju ulike lokaliteter i Flekkefjord og på ti ulike lokaliteter i Oksøy-Ryvingen; ved badestrender, langs stier, ved fyr og på de mest besøkte øyene i skjærgården. I spørreskjemaet ble brukerne oppfordret til å oppgi e-postadressen sin for i etterkant å delta i en internettbasert etterundersøkelse. I kasseundersøkelsene ble det samlet inn svar fra henholdsvis 554 brukere i Flekkefjord og 1468 i Oksøy-Ryvingen. I Flekkefjord ble det samlet inn for få e-postadresser til at en etterundersøkelse kunne gjennomføres, mens i Oksøy-Ryvingen deltok 46% av respondentene også i etterundersøkelsen. Representativiteten sammenlignet med kasseundersøkelsen var tilfredsstillende.

I begge områder var i overkant av $\frac{1}{3}$ av de besøkende bosatt lokalt, men det var høyere andeler utenlandske og førstegangsbesøkende i Flekkefjord enn i Oksøy-Ryvingen. Oksøy-Ryvingen hadde en høy andel norske brukere, og i tillegg til lokalt bosatte var mange av disse eiere av fritidsbolig/hytter i området. Dette er trolig noe av årsaken til at andelen førstegangsbesøkende var lavere her. I begge områder var i overkant av 80 % av de besøkende på dagstur da de fylte ut skjemaet, og andelen som var på dagstur til fots var størst. I Oksøy-Ryvingen var imidlertid også andelen som var på båttur ganske stor (45 %), mens denne var vesentlig lavere i Flekkefjord (8 %).

Brukerne var generelt fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv i begge områdene. Bare 2 % oppga at de var misfornøyd. I etterundersøkelsen i Oksøy-Ryvingen ble det spurt om hvor viktige ulike tilretteleggingstiltak i området var for brukerne. De besøkende verdsatte fysiske tilretteleggingstiltak, og spesielt søppelkasser ved de mest brukte områdene, informasjonstavler ved innfallsportene, fortøyningsbolter, brygger, tydelig merking av stier, skilt i stikryss og bruer over bekker/elver. Når det gjelder aktiviteter, var fottur, båttur, bading/svømming og fiske/fangst i sjøen de aktivitetene flest oppga at de hadde bedrevet i Oksøy-Ryvingen siste år. *Å oppleve den flotte skjærgården, oppleve helt spesiell natur, de mange kulturminnene som finnes i kystområdet og at det er godt tilrettelagt med kyststier* var de viktigste årsakene til å besøke Oksøy-Ryvingen.

En relativt lav andel innhentet informasjon om Oksøy-Ryvingen før de besøkte området. Dette kan henge sammen med at mange av de besøkende er godt kjent i området fordi de er bosatt eller har hytte nær verneområdet. De som innhentet informasjon fikk den hovedsakelig fra internet eller venner/slektninger/bekjente. Dersom de besøkende skulle motta mer informasjon fra forvaltningsmyndigheten, foretrekker de å få dette enten via app, informasjonstavler på parkeringsplasser/brygger eller i form av brosjyrer på kystledhyttene inne i selve området. 60 %, visste at Oksøy-Ryvingen er vernet som landskapsvernområde før besøket. Blant de som kjente til vernestatusen påvirket den i liten grad valget om å besøke området.

Funnene som er beskrevet ovenfor blir mer utdypende presentert videre i rapporten og vi viser også hvordan utvalgte indikatorer varierer mellom de ulike kasselokalitetene. Til slutt i rapporten summerer vi kort enkelte funn opp mot føringer eller ambisjoner i forvaltningsplanene for hhv. Flekkefjord LVO og Oksøy-Ryvingen LVO.

Line C. Wold – NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer, line.wold@nina.no
Sofie K. Selvaag – NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer, sofie.selvaag@nina.no

Abstract

Selvaag S.K. & Wold L.C. 2019. Visitor surveys in Flekkefjord and Oksøy-Ryvingen Landscape Protection Areas. Summer 2018. NINA Report 1651. Norwegian Institute for Nature Research.

In summer 2018, the protection area management authority - in cooperation with NINA - conducted visitor surveys in Flekkefjord and Oksøy-Ryvingen LPAs. The surveys included an on-site self-registration survey requesting visitors to fill in a short questionnaire about their visit. Altogether seven locations in Flekkefjord and ten locations in Oksøy-Ryvingen were equipped with questionnaire cards – the locations being a mix of beaches, popular islets in the small-archipelago areas, lighthouses and hiking trails. The respondents were asked to provide their e-mail addresses and participate in a more comprehensive web-based survey. In the on-site study, we collected responses from 554 respondents in Flekkefjord and 1468 respondents in Oksøy-Ryvingen. Whereas the number of e-mail addresses collected in Flekkefjord turned out to be insufficient with regard to a follow-up web-based survey, 46 % of the respondents in Oksøy-Ryvingen participated in the follow-up. The statistical representativeness was considered sufficient for comparable variables in both data sets.

In both areas, about $\frac{1}{3}$ of the visitors were local inhabitants living nearby the LPAs, but there were higher proportions of both foreign and first-time visitors in Flekkefjord than in Oksøy-Ryvingen. Oksøy-Ryvingen had a high proportion of Norwegian visitors, and in addition to those living nearby, many of these had access to a cabin/holiday home nearby the protection area. This is probably one explanatory factor for the finding that relatively few were first-time visitors. In both areas, 80% of the visitors were on a day trip when they filled in the on-site questionnaire. Hiking was the most popular activity. Whereas the proportion of those on a boat trip was also quite large in Oksøy-Ryvingen (45%), this was not the case in Flekkefjord (8%).

In both areas the respondents were generally satisfied with the facilitation for outdoor recreation and only 2 % were dissatisfied. In the Oksøy-Ryvingen follow-up study, visitors were asked how important they found various facilitation measures in the area. Many of the visitors appreciated physical measures, especially garbage bins at the most popular locations, information boards at the entrance points, berths/anchoring possibilities, marked trails, signage in crossroads and bridges crossing rivers. When it comes to activities throughout the year, hiking, boat trips, swimming and fishing were the most common ones. The possibilities *to visit the small-archipelago areas, experience special nature, the many traces of cultural heritage that are found in the coastal area and that it is well facilitated with coastal paths* were the most important motives for visiting Oksøy-Ryvingen.

A relatively low proportion obtained information about Oksøy-Ryvingen prior to the visit. A likely reason for this is that many visitors are local inhabitants or have a cabin nearby, and hence are familiar with the area. The most common sources of information were the Internet and friends/relatives. If the management authority were to provide more information, the preferred sources would either be through a mobile app, on information boards at the parking lots/entrance points/piers or in brochures at the self-service cabins inside the area. 60 % of respondents were aware that Oksøy-Ryvingen is a landscape protection area. Among these respondents the protection status was generally not an important reason for visiting.

The findings mentioned above are further described in the report. Also included are some selected comparable indicators to show possible geographic variations in the area. In the final section of the report, it is included a short discussion of some of the most important and relevant issues of the management plans for Flekkefjord and Oksøy-Ryvingen Landscape Protection Areas.

Line C. Wold – NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer, line.wold@nina.no
Sofie K. Selvaag – NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer, sofie.selvaag@nina.no

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	4
Innhold	5
1 Innledning	8
1.1 Flekkefjord LVO	8
1.2 Oksøy-Ryvingen LVO	9
2 Metodikk	11
2.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser	11
2.1.1 Selvregistreringskasser i Flekkefjord LVO	13
2.1.2 Selvregistreringskasser i Oksøy-Ryvingen LVO	15
2.2 Gjennomføring av undersøkelsene og innsamlede skjema	18
2.3 Etterundersøkelse i Oksøy-Ryvingen LVO	19
2.3.1 Representativitet i etterundersøkelsen i Oksøy-Ryvingen	20
2.4 Analyse og fremstilling av data	21
3 Indikatorsett	22
3.1 Flekkefjord	22
3.2 Oksøy-Ryvingen	22
4 Resultater fra kasseundersøkelsene: Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen	23
4.1 Kjønn, alder og bosted	23
4.2 Turfølget	25
4.3 Tidligere besøk og kjennskap til Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen	26
4.4 Formålet med turen og turlengde	28
4.5 Hvordan brukerne tok seg til verneområdene	30
4.6 Tilfredshet med tilretteleggingen for friluftsliv	30
5 Sammenligning av brukere ved ulike lokaliteter: Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen	31
5.1 Flekkefjord	31
5.3 Oksøy-Ryvingen	33
6 Resultater fra etterundersøkelsen i Oksøy-Ryvingen	36
6.1 Generelle trekk ved de besøkende	36
6.1.1 Tilknytning til området	36
6.1.2 Utdanningsnivå	36
6.1.3 Friluftslivserfaringer og friluftslivsinteresse	37
6.1.4 Tidligere besøk og kjennskap til Oksøy-Ryvingen LVO	38
6.1.5 Årsaker til å besøke Oksøy-Ryvingen	40
6.1.6 Idealområde og purisme	40
6.2 Bruken av området	43
6.2.1 Romlig bruk	43
6.2.2 Bruk av sti og vei	43
6.2.3 Sesongbruk	44
6.2.4 Type bruk	44
6.2.4.1 Aktiviteter	44
6.2.4.2 Tid i verneområdet og overnatting	45
6.2.5 Oksøy-Ryvingen LVO som besøksmål	47
6.3 Innhenting av informasjon og bruk av sosiale media	49
6.3.1 Innhenting av informasjon og foretrukket informasjon	49
6.3.2 Foretrukket måte å innhente informasjon	50
6.3.3 Bruk av sosiale media	51

6.4	Opplevelse av dagens tilstand i Oksøy-Ryvingen.....	52
6.4.1	Oksøy-Ryvingen som villmarksområde.....	52
6.4.2	Oksøy-Ryvingen som landskapsvernområde.....	55
6.4.3	Tilretteleggingen for friluftsliv.....	57
7	Diskusjon – om bruk og forvaltning.....	60
7.1	Representativiteten og metodikkens egnethet.....	60
7.2	Flekkefjord LVO: bruk og vern.....	61
7.3	Oksøy-Ryvingen LVO.....	62
7.3.1	Bruk, vern og tilrettelegging.....	62
7.3.2	Informasjon.....	63
7.3.3	Bruk og potensielle brukerkonflikter.....	64
7.4	Videre utvikling i begge områder.....	65
8	Referanser.....	66

Forord

Med bakgrunn i den nye merkevare- og besøksstrategien for norske nasjonalparker og store verneområder lyste Miljødirektoratet i 2016 ut en rammeavtale for brukerundersøkelser i verneområder. NINA var en av to leverandører som ble tildelt oppdraget. Oppdraget består i å analysere data fra brukerundersøkelser i et tildelt antall nasjonalparker/større verneområder i perioden 2017-2019. Oppdragene gjennomføres altså under en rammeavtale med Miljødirektoratet, men med respektive nasjonalparkstyre/verneområdestyre som oppdragsgiver/kunde for det enkelte verneområdet. Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder er oppdragsgiver for undersøkelsene i Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder.

Brukerundersøkelsene er normalt todelte og består av en kasseundersøkelse ved innfallsportene til området, der de besøkende i området oppfordres til å fylle ut et kortfattet spørreskjema, og videre av en oppfølgende internettbasert etterundersøkelse til de som oppgir e-postadressen sin i kasseundersøkelsen. Dette ble gjennomført for Oksøy-Ryvingen, men i Flekkefjord ble det samlet inn for få e-postadresser gjennom kasseundersøkelsen til at det var faglig fornuftig å sende ut etterundersøkelse.

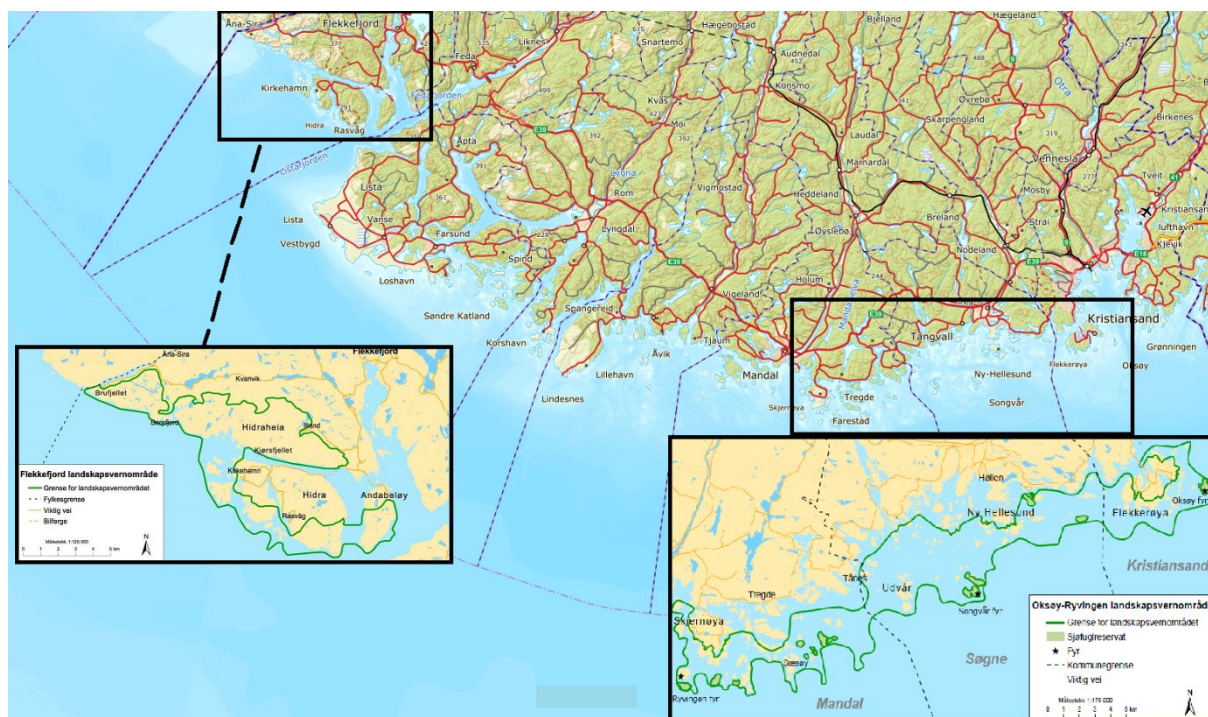
NINA har hatt ansvar for analyse av data fra undersøkelsene, samt det praktiske ansvaret med utsending av den internettbaserte etterundersøkelsen. Spørreskjemaenes innhold er bestemt av Miljødirektoratet og standardiserte, like skjemaer blir benyttet i alle verneområder – dog med mulighet for mindre lokale tilpasninger dersom forvalterne ønsker det. NINA har kommet med råd i fbm. denne tilpasningen. Valg av lokaliteter for plassering av selvregistreringskasser, praktisk utplassering, ettersyn av kasser og punsjing av data fra kasseundersøkelsen i felt har forvaltningen hatt ansvar for.

Denne rapporten oppsummerer funnene fra undersøkelsene som ble gjort. Vi takker verneområdeforvalter Maria-Victoria Solstrand for samarbeidet både i de innledende fasene av arbeidet og for innspill til rapporten.

Lillehammer, juni 2019
Line C. Wold
Prosjektleder

1 Innledning

Formålet med rapporten er å beskrive karaktertrekk ved de besøkende til Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder (LVO) og forsøke å beskrive bruken og bruksmønsteret i de to områdene. Informasjonen vil være nyttig for verneområdeforvaltningen i arbeidet med å utvikle besøksstrategier for områdene. Både Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen ble opprettet som landskapsvernområder i 2005 og begge ligger i Agder fylke. Flekkefjord LVO ligger vest i fylket i Flekkefjord kommune, mens Oksøy-Ryvingen LVO ligger øst i fylket i kommunene Kristiansand, Mandal og Søgne (se Figur 1). Begge verneområdene ligger ved kysten og store deler av arealene består av sjø, spesielt i Oksøy-Ryvingen.

Figur 1 Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder med grønn vernegrense, kart hentet fra norgeskart.no og forvaltningsplanene for respektive områder.

1.1 Flekkefjord LVO

Flekkefjord LVO omfatter 40 km² landareal og 15 km² sjøareal. Hidrasundet og mektige heier på opp mot 400 meters høyde dominerer landskapet. Den høyreste skjærgården beskytter uthavnene Rasvåg og Kirkehamn. Berggrunnen består av gammelt grunnfjell. Det er også en del kystlynghei i området. Floraen er spennende og variert blant annet på grunn av kombinasjon av varme og fuktighet. Det finnes rik edellauvskog i området og på Andabeløy vokser mer enn to tusen dekar furuskog. I forvaltningsplanen for området fremgår det at det er et rikt fugleliv med sjøfugl, sjeldne hakkespetter og rovfugl i området. Hovedtrekket av rovfugl langs kysten går inne på Hidraheia, og verneområdet er et svært viktige rasteområde for disse fuglene under trekk (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010 a).

I verneforskriften for Flekkefjord LVO fremgår det at formålet med vernet er:

... å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.

Kulturminnene i området er i stor grad knyttet til bruken av havet. Blant automatisk fredete kulturminner finnes blant annet gravrøyser. Kulturlandskapet er preget av fiskebøndene som bodde i området tidligere, og rundt 25 fraflyttede småbruk ligger innenfor landskapsvernområdet. Flekkefjord og Opland Turistforening (FOT) har kjøpt eiendommen til gården *Li* med tanke på utvikling av turiststasjon og base for miljølære, samt å holde i hevd kulturlandskapet. Det er lange tradisjoner med å slippe sau på beite i området, både på fastlandet og på de største øyene (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010 a).

Friluftslivet er ikke en del av verneformålet i Flekkefjord LVO, men i forvaltningsplanen står det at området skal være godt tilrettelagt for et naturvennlig friluftsliv. I planen fremkommer det at området er attraktivt for utøvelse av friluftsliv, spesielt sommerstid. Dette omfatter blant annet bading, soling og fotturer, og Fidsel og Itland er trukket fram som gode startplasser for en tur på Hidraheia. I tillegg er det i skjærgården en allsidig og sammensatt bruk av sjøen med ulike typer båter og fartøyer. I forvaltningsplanen står det at kajakkpadling er en økende aktivitet i skjærgården. Det foregår også mye fritidsfiske i sjøen. Sjøfugljakt er populært om høsten, mens jakt etter både rådyr (*Capreolus capreolus*), hjort (*Cervus elaphus*), elg (*Alces alces*) og hare (*Lepus timidus*) foregår både på fastlandet og på de store øyene (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010a).

1.2 Oksøy-Ryvingen LVO

Det samla arealet for Oksøy-Ryvingen LVO er på 100 km² (86 km² sjøareal og 14 km² landareal inkludert ferskvann). Landskapet i Oksøy-Ryvingen karakteriseres av lave, avslepne øyer, holmer og skjær, og blankskurte svaberg. Berggrunnen er preget av næringsfattige og sure grunnfjellsarter, og den dominerende vegetasjonstypen er kystlynghei. Det fins ulike typer havstrand og fuglegjødlets vegetasjon, og skjærgården mellom Søgne og Mandal er spesielt viktig som hekkeområde for sjøfugl. Her hekker blant annet en betydelig del av den norske bestanden av sildemåke (*Larus fuscus*) (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010b). Det ligger ti sjøfuglreservater innenfor landskapsvernområdet. Disse reservatene har en egen forskrift, hvor det blant annet er ilandstigningsforbud mellom 15. april og 15. juli.

I verneforskriften for Oksøy-Ryvingen LVO fremgår det at formålet med vernet er:

... å ta vare på et sammenhengende og egenartet skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep, og som er representativt for sørlandskysten. Dette skjærgårdslandskapet karakteriseres av en sjøoverflate som brytes opp av mange lave, avslepne øyer, holmer og skjær, med tilhørende naturtyper, flora, fauna, kulturminner og kulturlandskap, herunder kystlynghei og de karakteristiske uthavnene.

Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Det er flere kulturminner i området, blant annet automatiske fredete steinalderboplasser og gravrøyser, og ellers flere andre som er knyttet til bruk av havet (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010b). Innenfor verneområdet finnes det også tre fyr; Songvår, Ryvingen og Oksøy. De to sistnevnte er fredet etter Kulturminneloven. Kulturlandskapet er preget av fiskebøndene som bodde i området tidligere, og på de fleste øyene og holmene innenfor verneområdet er det lang tradisjon for å ha sau på beite.

Friluftslivet er en del av verneformålet i Oksøy-Ryvingen LVO. Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010 b). Forvaltningen har ikke forvaltningsansvar for sjøarealene, men bruken og friluftslivet knyttet til sjøen bør likevel nevnes her. I forvaltningsplanen er øyene og sjøarealene i området beskrevet som svært attraktive for utøvelse av friluftsliv, spesielt sommerstid. Dette omfatter blant annet bading, soling og fotturer. I tillegg er det en allsidig og sammensatt bruk av sjøen i form av båtbruk med ulike typer båter og sjøgående fartøyer. Høst, vinter og vår er det fiske som er den vanligste aktiviteten, ved siden av vanlig turfriluftsliv. Hummerfisket om høsten og torskefiske på vinteren har lange tradisjoner og fiske etter sjørørret har blitt

vanlig. Jakt etter sjøfugl er også populært om høsten og det jaktes også rådyr og hare på de større øyene (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010 b).

2 Metodikk

Metodikken for gjennomføring av brukerundersøkelser i verneområder består som regel av to deler. Den første delen består av et kortfattet spørreskjema som blir fylt ut av brukere mens de er i området (selvregistrering i kasse: kasseundersøkelse). I kasseundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi e-postadresse dersom de var villig til å delta i en mer omfattende undersøkelse om sin bruk av verneområdet. Den andre delen er altså en internett-basert undersøkelse som blir sendt til de som oppgir e-postadresser (etterundersøkelse). Det ble gjennomført kasseundersøkelse i både Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen, men etterundersøkelsen ble kun gjennomført i Oksøy-Ryvingen fordi de var for få av brukerne i Flekkefjord som hadde oppgitt epost-adresse til at det ville være faglig forsvarlig å sende ut etterundersøkelse.

Valg av lokaliteter for plassering av kasser med spørreskjema (kasseskjema) ble gjort av verneområdeforvaltningen, som også hadde ansvar for tilsyn av utstyr og for elektronisk innlegging (punsjing) av data fra kasseskjemaene. Spørreskjemaene (både kasseskjema og etterundersøkelse) har fulgt en standardisert mal utarbeidet av Miljødirektoratet.

NINA har hatt ansvar for den praktiske utsendelsen av den internettbaserte etterundersøkelsen for Oksøy-Ryvingen. I 2018 har NINA hatt ansvar for rapportering fra til sammen fire verneområder tilknyttet kysten, 3 av dem med etterundersøkelse. I samarbeid med forvalterne for alle de tre områdene har vi gjort noen justeringer i malen for etterundersøkelsen for å tilpasse undersøkelsen til kystområder (etterundersøkelsen har tidligere kun blitt brukt i fjell-/skogsområder). I tillegg har vi kommet med innspill/vurderinger på forvalterens forslag til tilpasninger spesielt til Oksøy-Ryvingen. Utover dette har ikke NINA hatt ansvar for innholdet i spørreskjemaene. NINA har hatt stått for analyse og rapportering av data fra begge undersøkelser.

2.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser

Når det gjelder den metodiske beskrivelsen av planlegging/utvelgelse av lokaliteter og det praktiske arbeidet med utplassering av kasser, refererer vi til veilederen som Miljødirektoratet har utarbeidet: «Brukerundersøkelser som verktøy for forvaltning av verneområder» (Miljødirektoratet, 2018). Veilederen har blant annet kapitler om «Hvor mange selvregistreringskasser bør settes ut hvor?» og om «utsetting av kassene – plassering langs sti» som beskriver generelt hvilke prinsipper som er lagt til grunn for valg av lokaliteter og utplassering. Veilederen er ikke spesialtilpasset kystområder, og det kan derfor ha vært enkelte avvik i den praktiske gjennomføringen jamført med veilederen.

Kasser med kortfattet spørreskjema (se Figur 2) er en ressurseffektiv metode der en får samlet inn data for større områder og over lengre tid. Men metoden bygger på noen forutsetninger. Den viktigste er at ferdselen starter i de mest brukte innfallsportene, er forutsigbar og i hovedsak følger linjer (stier/veier); brukere som går utenfor sti/vei fanges i liten grad opp. Som en generell betraktning kan man si at kasser med spørreskjemaer er en mindre egnet metodikk i kystområder som ofte består av større variasjon i landskaper, adkomst og bruk enn f.eks. mange verneområder i fjellet. Kystområdene har ofte mindre definerte innfallsporter/stier og større mangfold av attraktive områder som badeplasser, brygger, friområder, øyer m.m.. I tillegg er en del av både bruken av og adkomsten til områdene knyttet til sjøen. I «komplekse» områder som f.eks. kystområder kan det ofte være at man kompromisser og plasserer kasser ved parkeringsplasser, brygger e.l. fordi dette kan synes å være den beste måten å nå flest mulig. NINAs erfaring er imidlertid at dette ikke er en spesielt god løsning. I slike områder er det andre elementer – f.eks. gjøremål, andre besøkende, annen informasjon – som gjør at kasser plassert på slike steder ofte ikke fungerer spesielt godt, dvs. en får en lav svarprosent.

En annen utfordring med kassemetodikken er at bortfallsprosenten (dvs. andelen som passerer kassen uten å svare på undersøkelsen) kan være relativt stor (se f.eks. Fredman m.fl., 2009). Våre erfaringer fra nasjonalparker/verneområder hvor vi har testet spesifikt for dette viser at bortfallsprosenten varierer fra lokalitet til lokalitet, uten at man har entydige svar på hvorfor det er slik. Men ulike plasseringer påvirker brukernes mulighet for å oppdage kassa eller lyst/vilje til å stoppe opp

og fylle ut skjema. Som en tilleggsfaktor har flere undersøkelser vist at lokalbefolkningen fyller i mindre grad ut spørreskjema enn tilreisende (Vistad, 1995; Kaxrud Wilberg, 2010).

Figur 2 Selvregistreringskasse ved Olavssundet i Oksøy-Ryvingen LVO sommeren 2018. Foto: Maria Victoria Solstrand.

Spørreskjemaet i kassene er et standardskjema som i henhold til rammeavtalen skal brukes i alle nasjonalparker/verneområder. Spørreskjemaet inneholder mange av de samme variablene som

lenge har blitt benyttet i verneområder – både av NINA og andre aktører – men med enkelte mindre forskjeller og tilpassinger. I tillegg til bakgrunnsvariabler om brukeren, kartlegger spørreskjemaet steds-/turspesifikke data. Skjemaet som ble benyttet i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen var litt annerledes enn standard-skjemaet som har blitt benyttet i fjell-/skogsområder, fordi det var ment tilpasset til kysten (se vedlegg 1).

Med utgangspunkt i kasseskjemaets variabler kan vi utarbeide et indikatorsett som sier noe om de viktigste karaktertrekkene ved brukerne (se Tabell 1). Da det ofte kan være variasjoner i disse indikatorene for ulike kasselokaliteter, vil variabler kunne brukes for å synliggjøre forskjeller og likheter mellom de ulike kasselokalitetene.

Tabell 1 Eksempel på (et tomt) indikatorsett som viser karaktertrekk ved brukerne.

XX VERNEOMRÅDE			
Antall innsamlede skjema 2018:			
Andel nordmenn		Andel førstegangsbesøkende	
Andel lokalt bosatte (kommune x, y, z)		Kvinneandel	
Andel som er på dagstur		Alder, gjennomsnitt	
Varighet dagstur (gj.snitt timer)		Andel som går med barn under 15 år i følget	
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager)		Andel som er med på organisert tur	

2.1.1 Selvregistreringskasser i Flekkefjord LVO

Det ble utplassert sju selvregistreringskasser i/rundt Flekkefjord LVO (se boks under og kart i **Figur 3**). Forvaltningen opplyser at det er mye båtbruk på sommeren og at de kunne ha ønsket å ha flere kasser for å dekke opp området bedre, men at de ikke har hatt ressurser til å sette opp og ha tilsyn med flere kasser. Det ble satt ut en kasse på en av de mest brukte uthavnene i verneområdet. og det var også kasser ved de viktigste innfallsportene i området.

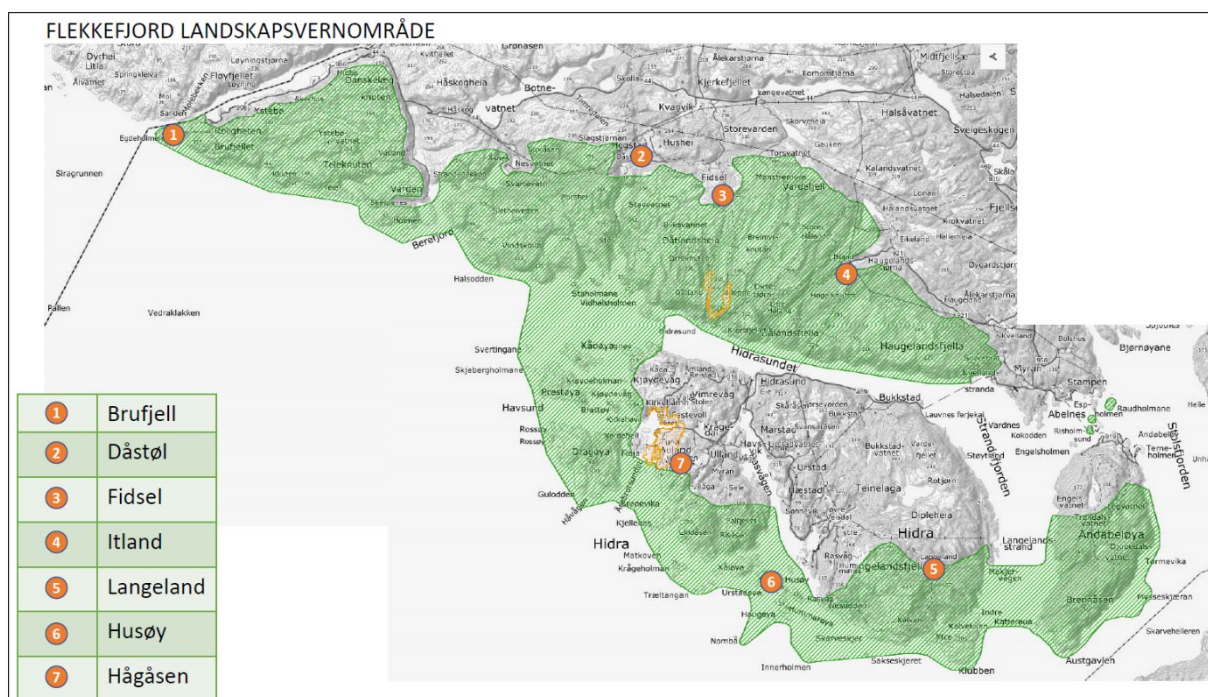
Hidraheia er et veldig populært turområde i Flekkefjord LVO, med flere stier som tar besøkende gjennom kulturlandskap og forbi kulturminner. Innfallsporther finnes på Fidsel, Dåstøl og Itland, alle med parkeringsplasser. Det ble satt opp kasse på alle disse tre stedene (lokalitetene 2, 3 og 4 – se kartet i Figur 3). Hidraheia har turistforeningshytter og fra både Fidsel og Itland kan man gå til Gården Li hvor man kan oppleve Sørlandsk kystkultur og bo i våningshuset på en gammel gård. Til Li kan man komme langs sti fra P-plass ved Fidsel (Kvanvik) RV 44. Turen tar ca. 1 time + i noe kupert terreng. Etter ca. en km deler stien seg og man kan gå enten over gården Kleppe, eller gården Dåtland. Fra Fidsel går det også en sti over Mønstermyrvarden/Vardefjell (375 m). Herfra er det god utsikt til alle kanter, og det er et populært område for fugletitting. Man kan også komme til Li på sti som starter ved gården Itland. Gangtiden er her også om lag en time+. På veien ut kan man ta en avstikker til Kjørsfjellet (281m), med en fantastisk utsikt over Hidrasundet, Hidra og Listalandet.

Langeland-området inkluderer en betydelig del av Flekkefjord Landskapsvernområde, her er sammenhengende verneareal omlag 3700da. Her finnes spor etter de tidligste bosetninger i Norge og kulturlandskapet er tydelig preget av tidligere aktivitet og virke. I dag opprettholdes landskapet med beiting og sviing, og med hogst og rydding på utvalgte steder. En god del av landskapet består av kystlynghei, både gammel og bevart, men også nyrestaurert. Det finnes et variert sti-nett med variasjoner i stigning og høydeforskjell, og med muligheter for å ta både kortere og lengre turer. Det er bademuligheter i Rasvåg, Lindevika i Kalven og i Teigetjødna. Populariteten bør sees i sammenheng med nærheten til uthavna Rasvåg og den gode tilgjengeligheten, her kan man i løpet av 10 minutter gå fra sørlandsidyll til lynghei og fjordlandskap. Kystmuseet Fedrenes Minne i Rasvåg er åpent sommerstid og ellers etter avtale, og setter landskapet og lokalhistorien i kontekst. Området har flere jettegryter og sjelden bergarter, og er en del av Magma Geopark. Her er også en rekke kulturminner og spor etter tidligere tids virke.

LOKALITETER MED SELVREGISTRERINGSKASSER I FLEKKEFJORD LVO

Verneområdeforvaltningens beskrivelse av lokalitetene der kassene var plassert

1. **Brufjell:** Brufjell-området tilbyr en mektig natur og fin utsikt ytterst i Flekkefjords sørvestlige hjørne mot Rogaland og Nordsjøen. Det er flere stier opp som går opp til en fjelltopp helt ute ved havet, vanskelighetsgraden er middels til krevende. Turen ned til Brufjellhålene med jettegryter, er svært bratt med jerntrinn i fjellveggen. Brufjell er i ferd med å bli et svært attraktivt område, og er populært blant både norske og internasjonale besøkende. Attraktiviteten har ført til utfordringer knyttet til parkering, toaletter og press på lokalsamfunnet. Selvregistreringskassen ble plassert ved parkeringsplass og informasjonstavle for verneområdet.
2. **Dåstøl:** Dåstøl er en av innfallsporter til Hidraheia. Selvregistreringskassen ble plassert ved parkeringsplass og veiviser til sti til Stø.
3. **Fidsel:** Fidsel er en av innfallsportene til Hidraheia. Selvregistreringskasse ble plassert ved parkeringsplassen.
4. **Itland:** Itland er en av innfallsportene til Hidraheia. Selvregistreringskassen her ble plassert ved en port ca. 500 m utenfor vernegrensen. Kassen ble plassert lett synlig fra parkeringsplass ved siden av informasjonstavle. Kassen var nesten umulig å ikke observere hvis en gikk inn i området, men kunne fort bli oversett hvis en kom fra rundtur og gikk ut av området.
5. **Langeland:** Kassen ble plassert der hvor stien opp til selve Langelandsfjellet tar av fra kjerreveien til Langeland. Det er to rundturer i området, en over toppen og en via Kalven. Lokasjonen ble valgt for å fange opp flest mulig besøkende og også et variert utvalg av besøkende. Kjerreveien til Langeland er gruset og kan vurderes klassifisert som universell utforment. Selve gården Langeland er en ødegård, hvor det i dag står igjen to nyrestaurerte hus står.
6. **Husøy:** Husøy er en øy som ligger like sørvest for Rasvåg på Hidra, øya er lett tilgjengelig med båt. Husøy er et veldig populært stopp både for overnatting og for dagsbesøkende med båt. Gressarealet byr på fine teltplasser og områder for lek. Husøy er kupert med lyng, busker og fjellknauser, men har også gressareal som innbyr til lek og utgjør fine teltplasser. Det finnes også svaberg, deler av kulturlandskapet slås i tillegg til at det beites med sau, og det finnes gamle hustuffer som vitner om tidligere bosetting. På øyas høyeste topp finnes ei kompassrose. Selvregistreringskassen ble satt opp på brygga – på veggen ved toalettet.
7. **Hågåsen:** På Hågåsen er det flere ruiner, huler og andre spor etter de omlag 100 tyske soldatene som hadde tilhold her under den andre verdenskrig. I tillegg har det vært historiske sjøslag her under Napoleonskrigen, og det er funn fra vikingtiden. Utsikten er slående og toppen(e) er gresskledd pga. et levende kulturlandskap. Selvregistreringskassen var plassert ca. 5 meter fra sti, i åpent lende mellom festningsruinene.

Figur 3 Kart som viser plassering til de sju selvregistreringspunktene ved innfallspporter/lokalteter i Flekkefjord LVO (oransje prikker). Se ramme over for navn og beskrivelse av kasselokalitetene (nummerert).

Tabell 2 Liste over lokaliteter med selvregistreringspunkt nummerert. Se **Figur 3** for kart som viser lokalitetene. Selvregistreringskassene var utplassert i perioden tidlig juni til midten av oktober.

Lokalitet	Antall skjema (n)	Tidspunkt utplassering
1. Brufjell	235	05.06 – 17.10
2. Dåstøl	8	05.06 – 17.10
3. Fidsel	7	05.06 – 17.10
4. Itland	42	05.06 – 17.10
5. Langeland	114	05.06 – 17.10
6. Husøy	44	05.06 – 17.10
7. Hågåsen	103	05.06 – 17.10
Totalt	554	

2.1.2 Selvregistreringskasser i Oksøy-Ryvingen LVO

Det ble utplassert ti selvregistreringskasser i/rundt Oksøy-Ryvingen LVO (se boks under og kart i Figur 4). Forvaltningen opplyser at de gjerne kunne hatt flere kasser for å dekke opp området enda bedre, men at de ikke har hatt ressurser til å sette opp og ha tilsyn med flere. Det var kasser ved de viktigste innfallspportene i området.

Sudredalen, Høyfjellet og Risleviga er alle lokaliteter på Flekkerøy i Kristiansand kommune, og kassene her ble plassert for å geografisk dekke de delene av Flekkerøy som ligger innenfor landskapsvernområdet. Områdene er lett tilgjengelig med bil og er populære utfartsområder for lokalbefolkningen. Sudredalen er også tilgjengelig med båt.

Ny-Hellesund i Søgne kommune er en av de største og best bevarte uthavnene langs Sørlandskysten og består av tre hovedøyer: Monsøya, Kapelløya og Helgøya. Ny-Hellesund ble fredet som kulturmiljø i 2016. Det ble plassert en kasse på Kappeløya og to kasser på Helgøya.

LOKALITETER MED SELVREGISTRERINGSKASSER I OKSØY-RYVINGEN LVO

Verneområdeforvaltningens beskrivelse av lokalitetene der kassene var plassert

1. **Oksøy fyr:** Den østre grensen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde går ved Oksøy fyr like øst for Flekkerøya i Kristiansand kommune. Oksøy er også et naturreservat med egen verneforskrift og er en av ti sjøfuglreservater innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Oksøy er et populært sted for en dagstur med båt fra Kristiansand eller Søgne. Selvregistreringskassen ble montert ved brygga, som er eneste ankomststed.
2. **Sudredalen (Flekkerøy):** På Sudredalen finnes en havn og en sti til Asperøya - et flott og populært friområde i nærheten med muligheter for teltovernatting og bading. Selvregistreringskassen var plassert ved siden av infotavle om verneområdet, langs stien, ca. 15 meter fra brygga.
3. **Høyfjellet (Flekkerøy):** Høyfjellet ligger litt utenfor landskapsvernområdet (650 meter), men er likevel et naturlig startpunkt for besøk i området med god adkomst og fine parkeringsmuligheter. Høyfjellet ligger lett tilgjengelig, og er bare et kort vei fra tunnelmunningen på Flekkerøy. På «toppen» er det utkikkspunkt, utleielokale og søndagskafe. Fra Høyfjellet er det etablert turveier ut i landskapsvernområdet med turer gjennom skog og langs kysten med bademuligheter. Selvregistreringskassen ble satt opp ved parkeringsplassen.
4. **Risleviga (Flekkerøy):** Selvregistreringskassen ble plassert langs en kort grusvei frem til sjøen, i et 1 km² friområde med skogstier. Området er veldig populært blant lokalbefolkninga og tilbyr turmuligheter i skog, kulturlandskap og svaberg. Det er mange kulturminner i området og det går også sti til Ansteins Fyr herifra.
5. **Kappeløya:** På Kappeløya er det en ca. 800m lange tursti som binder sammen Verftet (med overnattingsmuligheter) og friarealene i Olavsundet (her er det grillplasser, telt-plasser og sandstrand.) Kassen ble plassert ved brygga ved friarealene.
6. **Tyskerbrygga (Helgøya):** Tyskerbrygga ligger på Helgøya i nærheten av det fredete kulturmiljøet (se beskrivelsen for Kappeløya ovenfor). Denne brygga er en av to brygger som gir adkomst til Kystfortet (se under Olavssundet). Tyskerbrygga er en vanlig plass å legge til når man skal ha en tur på øya. Mange er der for å se på fortet, og det er også fint å bare ligge der med båt. Det er toalett like ved bryggen. Kassen var plassert langs veien som går fra brygga, alle som la til ved bryggen kunne se kassen og alle måtte gå forbi kassen på vei bort fra bryggen.
7. **Olavssundet (Helgøya):** Det er veldig mange som legger til her spesielt på sommeren. Mange skal se kystfortet, og veldig mange båter går innom denne plassen når de er på tur øst eller vestover i skjærgården. Plassen blir brukt mye hele året. Rutebåten legger også ofte til her. Både Olavssundet og Tyskerbrygga er tilrettelagt for besøkende som kommer til Helgøya. Her finnes gode kai-fasiliteter og renovasjonspunkt. Videre er det mulighet for grilling og det er satt opp toaletter. Her kommer man inn på et større nettverk av stier som går over hele øya. Kystfortet finnes her – en bunker fra andre verdenskrig. Kystfortet får ofte besøkende som også har vært til Ny-Hellesund og/eller Kappeløy. På Helgøya er det også sau på beite. Selvregistreringskassen var plassert langs veien/stien som går fra bryggen, den var ikke synlig fra brygga.
8. **Songvår fyr:** Kassen ble montert på Hellersøya (Songvår Fyr). Hellersøya er også en av ti sjøfuglreservater innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Kassen ble satt opp på brygga (havna) som er den eneste tilrettelagte ilandstigningssted på øya. På brygga er det også satt opp informasjon om fyret, fuglereservatet og ferdselsforbudet.

Her står det også et kart som viser gjestene hvor de kan bevege seg under det generelle ilandstigningsforbudet. *Songvaar fyrs venner* tilbyr overnattingsmuligheter på fyret.

9. **Ystevågen:** Ystevågen er en del av et stort sammenhengende statlig sikret friluftsområde. Det er gode parkeringsmuligheter ved kapellet. Spaserturen fra parkering til friluftsområdet går gjennom trivelig eldre trehusbebyggelse og etterhvert et veldrevet kulturlandskap. Stien rundt Ystevågen er gruset, men topografien tillater ikke universell utforming. Naturtypen er kystlynghei i god stand. Det er utarbeidet svi-plan og hele arealet blir beitet. Det finnes mange gode fiskeplasser og selve Ystevågen er kjent for et godt fiske etter sjørret. Bademuligheter er mangfoldig i området og det finnes både svaberg og strender. I Torvhola, innerst i Ystevågen, er det et større anlegg med brygge og toalett, gapahuk og bål plass som driftes av Skjærgårdstjenesten. Det er også en flott badestrand like ved brygga. Rundt Ystevågen går det ei rundløype. Det finnes flere muligheter for å komme inn på turstien. Selvregistreringskassa ble derfor plassert midtveis i løypa, ovenfor Torvhola. Det er også her båtfolket starter sine fotturer.
10. **Ryvingen fyr:** Ryvingen fyrstasjon ble opprettet i 1867. Det er Norges sydligste fyr og er vernet etter kulturminneloven, i tillegg er øya innenfor landskapsvernområdet. Der er et rikt fugleliv på og rundt øya med gode muligheter til å få se mer enn de vanlige fuglene. I et par av buktene er det lett å studere livet i fjæra og muligheter for å fange krabber og fisk. Øya er også interessant geologisk med blant annet et gammelt diabasbrudd. *Ryvingens venner* tilbyr overnattingsmuligheter. Selvregistreringskassen ble plassert på veggen av toalettet ved siden av den eneste stien opp til fyret – lett synlig for alle som går fra båthavna og opp til fyret.

Figur 4 Kart som viser plassering til de ti selvregistreringspunktene ved innfallsporter/lokalteter i Oksøy-Ryvingen LVO (oransje prikker). Se ramme over for navn og beskrivelse av kasselokalitetene (nummerert).

Tabell 3 Liste over lokaliteter med selvregistreringspunkt nummerert. Se **Figur 4** for kart som viser lokalitetene. Selvregistreringskassene var i hovedsak utplassert i perioden fra starten av juni til starten av oktober.

Lokalitet	Antall skjema (n)	Tidspunkt utplassering
1. Oksøy fyr	69	01.06 – 17.10
2. Sudredalen	68	01.06 – 14.10
3. Høyfjellet	112	01.06 – 14.10
4. Risleviga	136	01.06 – 14.10
5. Kappeløy	140	10.06 – 10.10
6. Tyskerbrygga	101	10.06 – 10.10
7. Olavssundet	270	10.06 – 10.10
8. Songvår fyr	39	30.04 – 29.09
9. Ystevågen	399	01.06 – 14.10
10. Ryvingen fyr	134	01.06 – 14.10
Totalt	1468	

2.2 Gjennomføring av undersøkelsene og innsamlede skjema

Verneområdeforvalter informerte og innhentet samtykke fra grunneiere før utplassering av utstyret i felt, og på hjemmesiden, i lokale medier og et i et oppstartsmøte ble det informert om prosjektet. Selvregistreringskassene ble ettersatt i henhold til Miljødirektoratets veileder (Miljødirektoratet, 2018). Det ble ikke gjennomført bortfallstudie¹ i Flekkefjord eller Oksøy-Ryvingen. Med andre ord kjenner vi ikke til om de som ikke valgte å svare på skjemaet skiller seg fra de som svarte. Der flere personer har fylt inn skjema sammen er svars skjemaene duplisert og registrert to ganger² (Miljødirektoratet, 2018). Kun skjema fylt ut av personer over 14 år ble inkludert i analysene. Totalt ble det registrert 554 svar i Flekkefjord og 1468 svar i Oksøy-Ryvingen i løpet av perioden fra juni til oktober måned³. Verneområdeforvaltningen har hatt ansvar for å legge inn data fra skjemaene i Excel. Dette følger standard prosedyre beskrevet i veileder (Miljødirektoratet, 2018).

Antallet innsamlede skjema gir ikke et direkte tall på antall besøkende til verneområdet. Hvor mange svar man får er avhengig av hvordan kasseundersøkelsen blir gjennomført, hvor godt en får dekket opp innfallsportene til området med kasser og om parken egner seg for denne typen undersøkelse (se de neste avsnittene om kassemetodikkens egnethet i kystparker og for større parker med lite tilrettelegging - Varangerhalvøya). I tillegg er det alltid mange brukere som passerer kassene uten å fylle ut skjema, som går inn/ut av området utenfor de målte innfallsporter eller ferdes langs andre stier. Men en godt gjennomført kasseundersøkelse vil gi et ganske representativt bilde av bruken (profil og volum) og dermed fordelingen av bruk på ulike innfallsporter. Siden det er brukt samme metodikk i alle verneområder, er det likevel meningsfylt å sammenligne tallene mellom områdene. Oksøy-Ryvingen og spesielt Flekkefjord, hører til blant verneområdene som har få antall innsamlede skjemaer. Dette kan henge sammen med at det er relativt små landområder og at det dermed også ble brukt få kasser i undersøkelsen. I Jostedalsbreen (2017), Jotunheimen (2010), Rondane (2009) og Trollheimen (2016), som er de områdene det har blitt samlet inn flest svar fra, ble det samlet inn henholdsvis 17161, 9110, 8234 og 7917 utfylte kasseskjemaer (Vistad mfl., 2018; Vorkinn, 2016; Wold mfl., 2017). På Varangerhalvøya, som er det området vi kjenner til der færrest har fylt ut kasseskjema, ble det samlet inn skjemaer fra så få som 222 respondenter (Vistad mfl. 2014). Dette til tross for at Varangerhalvøya har stort areal. Imidlertid er det lite stier og infrastruktur her, og det er helt på grensen å bruke selvregistreringskasse-metoden (som forutsetter stier/turruter). Fulufjellet nasjonalpark er en liten nasjonalpark som også har lite tilrettelegging; der ble det fylt ut kun 358 skjema (Wold & Selvaag, 2017 b).

¹ Se kap. 2.3.1

² Også dersom flere enn to personer hadde fylt inn på kortet, altså ett og samme kort ble maksimalt registrert to ganger.

³ Det varierte litt for de ulike kassene hvilket tidsrom de sto ute i – se for øvrig tabell 2 og 3.

Verneområder varierer mye i størrelse, i tilretteleggingsgrad og i bruksomfang og popularitet. Så lenge kassene er godt plassert og fanger opp de viktige innfallsportene/bruksområdene/startstedene, vil antall utfylte skjema som tidligere nevnt gi en indikasjon på bruksmengde. At både Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen LVOer har relativt lite landareal og at bruken ikke begrenser seg til stier og infrastruktur, men med fri tilgang fra sjøen, kan være viktig i denne sammenheng.

Verneområder langs kysten kan bestå av ulike typer områder: fastlandsareal, skjærgård og/eller åpne havområder. Det er metodisk utfordrende å nå brukere og kartlegge bruken i slike områder, spesielt knyttet til skjærgård og hav, fordi brukere til sjøs har mange steder å starte turen sin fra (hytte, båt plass, ro-forening, offentlig brygge etc.), samt muligheter for å stige i land på steder som ellers ikke kan nås til fots. Også på land kan det være mindre definerte stier/innfallsporter enn i typiske skogs-/fjellområder, og bruken kan være knyttet til arealer med spredt ferdsel slik som f.eks. badestrender eller friområder. Hvor egnet kassemetodikken er i slike områder er derfor et betimelig spørsmål, fordi det alltid vil være mange som ikke er i nærheten av en kasse, ikke ser kassa eller som er opptatt med helt andre ting der kassa står.

I områder hvor mye av bruken er knyttet til skjærgård eller hav er det kanskje slik at kassemetodikken kartlegger noen typer bruk/brukere godt (de som følger hovedmønstre av ferdsel til lands), mens annen type bruk i noe mindre grad fanges opp (de som ferdes hovedsakelig til vanns, bruker arealene spredt eller går i land på mindre brukte områder). Dette kan utgjøre en svakhet i materialet man må være klar over. I en ideell brukerundersøkelse i et kystområde bør sannsynligvis kassemetoden begrenses til faste ferdselsruter på land (stier og turveger). Ellers bør gjestene/brukerne aktivt oppsøkes på viktige punktlokaliteter (brygger, parkerings-, leir- og badeplasser mm) etter et fast tids- og stedstilpasset opplegg (for å kunne gjenta undersøkelsen senere), av noen som deler ut skjema til utfylling eller fullfører intervjuet på stedet.

2.3 Etterundersøkelse i Oksøy-Ryvingen LVO

I kasseundersøkelsen til Oksøy-Ryvingen LVO ble det samlet inn totalt 555 e-postadresser og en oppfølgende etterundersøkelse ble sendt ut til disse. Undersøkelsen ble opprettet i den web-baserte løsningen Questback (www.questback.com). Etterundersøkelsen inneholdt en rekke mer detaljerte spørsmål enn det som var inkludert på kasseskjemaet, og følger en «standard-mal» som benyttes i alle områder som inkluderes under rammeavtalen med Miljødirektoratet (se vedlegg 2). Det ble gjort noen endringer for å tilpasse undersøkelsen, se metodekapittel 2. En web-basert link til spørreskjemaet ble sendt ut til epostadressene i november 2018, etterfulgt av tre påminnelser. Undersøkelsen ble lukket 30 dager etter første utsendelse. Av de 555 e-postene var 129 adresser ugyldige, slik at utvalget utgjorde 426 respondenter. Svarprosenten var 46 %; det vil si at 196 respondenter besvarte etterundersøkelsen. Dette er en svarprosent som ganske lik det NINA har fått i alle andre tilsvarende undersøkelser.

Vanligvis inkluderer kasseskjemaet et spørsmål med åtte påstander som samlet måler det en i friluftslivsforskningen kaller purisme. Det var imidlertid en feil i spørsmålet i kasseskjemaet, og NINA har derfor inkludert dette spørsmålet i etterundersøkelsene i stedet. De åtte purisme-spørsmålene ber respondentene å svare i forhold til en generell kontekst, for å få et bedre inntrykk av «hvem de er» når det gjelder tilrettelegging og trivsel/mistrivsel med mye/lite folk i sitt «idealområde». Spørsmålet er ikke knyttet til Oksøy-Ryvingen som sådan. Spørsmålet lyder: «*Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs-/fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik du helst vil ha det – som om det var ditt «idealområde» for en slik tur.*»

Respondentene vurderer altså åtte utsagn, på en skala fra 1 *Svært negativt*, via 4 *Nøytralt* og til 7 *Svært positivt*:

Vil det være positivt eller negativt for deg:

... at det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker

... at du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker

... at det finnes merkede stier i området

... at det er god skilting ved stistart og stikryss i området

... at det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr
 ... at det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området
 ... at du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen
 ... at du kan gå milevis uten å møte et menneske

Poenget er å få fram hvor brukeren ligger på «purismeskalaen» - en skala som går mellom «lav-purist» (trives best med god tilrettelegging og mye folk) og høy-purist (trives best med lite tilrettelegging og lite folk). Ved å snu svarskalaen på de sju første variablene, summere svarene på alle åtte spørsmålene (for de som har besvart alle åtte) og deretter dele på åtte finner vi en «gjennomsnittsholdning» til fysisk tilrettelegging og det å møte andre mennesker i turområdet. Skårverdien ligger mellom 1 og 7, der 7 er den mest høy-puristiske verdien (ønsker minst tilrettelegging og ønsker i liten grad å møte andre folk). Gjennomsnittsholdningen er altså uttrykk for folks «purisme-grad», og vi sorterer mellom lav-purist (1-3,5), mellom-purist (3,51-4,49) og høy-purist (4,5-7) (se Vistad & Vorkinn, 2012).

2.3.1 Representativitet i etterundersøkelsen i Oksøy-Ryvingen

Med mindre en gjennomfører gode bortfallsstudier vil en ikke kunne vite eksakt hvor godt kasseundersøkelsen faktisk representerer de besøkende i området. En bortfallsstudie undersøker de samme variablene som er på kasseskjemaet blant de som ikke velger å svare i selvregistreringskassene. Bortfallsstudier i fjellområder har blant annet vist at lokalbefolkningen, av ulike årsaker, i mindre grad velger å fylle ut kasseskjema (Kaxrud Wilberg, 2010; Vorkinn & Andersen, 2010). Vi vet lite om i hvilken grad lokalbefolkningen svarer på spørreskjemaet i kystområder, men vi syns det er rimelig å forvente en større deltakelse fordi områdene er en del av nærområdet deres på en annen måte enn det fjellområder ofte er. Representativiteten i etterundersøkelsen sammenlignet med kasseundersøkelsen for Oksøy-Ryvingen vises i Tabell 4. De sammenfallende variablene for begge undersøkelsene var kjønn, alder, nasjonalitet/bosted og tidligere besøk.

Tabell 4 Representativitet: etterundersøkelsen sammenlignet med kasseundersøkelsen for sammenlignbare variabler for Oksøy-Ryvingen LVO.

	Kasseundersøkelse	Etterundersøkelse
Alder, gjennomsnitt	48 år (n=1337)	53 år (n=196)
Kvinneandel	51 % (n=1445)	39 % (n=196)
Andel nordmenn	78 % (n=1429)	85 % (n=196)
Andel lokalt bosatte (Kristiansand, Søgne, Mandal kommuner)	37 % (n=1429)	43 % (n=196)
Andel førstegangsbesøkende	35 % (n=1350)	23 % (n=196)

Fordelingen mellom nordmenn og utlendinger, lokalt bosatte (hvilket betyr i kommunene Kristiansand, Søgne og Mandal) og aldersgjennomsnitt er ganske lik i de to utvalgene. Aldersgjennomsnittet gikk noe opp i etterundersøkelsen, men begge undersøkelsene hadde god representasjon fra ulike aldersgrupper. I etterundersøkelsen var andelen yngre (15-30 år) noe mindre⁴ og aldersgruppen over 60 år hadde en høyere andel i etterundersøkelsen⁵. Kvinneandelen synker en del fra kasseundersøkelsen til etterundersøkelsen. Andelen førstegangsbesøkende synker også noe, fra 35 til 23 % i etterundersøkelsen. Dette er også et mønster vi har funnet i andre områder (Selvaag mfl., 2017; Vistad mfl., 2017; Wold & Selvaag 2017 a; Wold mfl., 2017).

Vi har valgt å ikke vekte datamaterialet fra etterundersøkelsen. Å vekte data innebærer å gi noen respondenters svar større betydning. Eksempelvis kunne vi valgt å la førstegangsbesøkendes svar telle noe mer enn flergangsbesøkendes svar, for å speile fordelingen i kasseundersøkelsen. En eventuell vektning gjøres selvsagt med en unik koeffisient – laget for det spesifikke tilfellet – for å

⁴ Alder 15-30 år: 6 % i etterundersøkelsen, 13 % i kasseundersøkelsen

⁵ Alder over 60 år: 31 % i etterundersøkelsen, 23 % i kasseundersøkelsen

gjenspeile den opprinnelige fordelingen på en korrekt måte. Vi mener at representativiteten gjennomgående er akseptabel og vi vet at skjevhetene ikke vil utgjøre store utslag, basert på forskjellene beskrevet i Tabell 4.

2.4 Analyse og fremstilling av data

Rådata fra kasseundersøkelsene og den web-baserte etterundersøkelsen ble importert til SPSS (se f.eks. Field, 2009) og alle analyser ble gjennomført her. Figurer er laget i Excel. For de variablene som er like for både kasseundersøkelsen og etterundersøkelsen (se tabell 4) er det data fra kasseundersøkelsen som presenteres i resultatdelen. Årsaken er at antallet respondenter i kasseundersøkelsen er høyere og derfor har større statistisk styrke.

Gjennomsnittsverdi blir henvist til i teksten som «M» og forkortelsen for standardfeil «SE» er et mål på hvor stor usikkert denne gjennomsnittsverdien har. Utvalgsstørrelsen blir referert til i teksten som N og viser totalt antall respondenter som er med i analysen for det enkelte spørsmålet.

I oppdragsbeskrivelsen fremgår det at det er ønskelig at resultatene for Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen skal sammenlignes med funn fra brukerundersøkelser i andre større verneområder eller nasjonalparker. Tilsvarende brukerundersøkelser i verneområder ved kysten er ikke gjennomført før sommeren 2018, men Raet nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark er marine nasjonalparker vi har analyserte data fra i 2018. For funn i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområdet viser vi derfor til tilsvarende tall fra nasjonalparkene Ytre Hvaler og Raet, i tillegg til andre verneområder i skog og fjell.

Vi vil også si noe om hvordan funnene i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen relaterer seg til hverandre. Undersøkelsene fra skog/fjellområder er ikke nødvendigvis direkte sammenlignbare med hverandre fordi de inkluderer ulike temaer og til dels også ulike spørsmålsformuleringer om de samme temaene. Foruten Raet og Ytre Hvaler er det undersøkelsene som ble gjennomført av NINA i 2017 og gjennom rammeavtalen i 2018 (NINA og Oslo Economics) som har flest like spørsmål med årets undersøkelser i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen, og mange sammenligninger gjøres derfor med disse områdene. Tall fra andre brukerundersøkelser er hentet fra rapporter som er laget for de ulike områdene og vil ikke refereres til direkte i rapporten (se vedlegg 9 nederst i rapporten for referansene til disse rapportene).

Oppdraget som ligger til grunn for denne rapporten er først og fremst å rapportere funn for Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen. En omfattende sammenligning og analyse av hvilke områder som «burde» sammenlignes, forklaringsvariabler for hvorfor prosentfordelingene på enkeltspørsmål er like eller ulike for to områder faller derfor utenfor mandatet. Sammenligningene som gjøres er av en mer beskrivende art, men skulle likevel svare til forventningen om å sammenligne funnene for Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen med andre områder. Vi har i rapporten vektlagt en beskrivende form, fordi vi ikke har gjort feltarbeid eller kjenner lokale forhold i landskapsvernområdene godt nok til å vurdere og tolke mange av funnene.

3 Indikatorsett

3.1 Flekkefjord

Indikatorsettet for brukerne i Flekkefjord LVO sommeren 2018 vises i Tabell 5. Funnene blir noe mer utdypende presentert videre i rapporten. Indikatorsettet tar utgangspunkt i det brukerne svarte da de fylte inn kasseskjemaet.

Tabell 5 Nøkkeltall/indikatorer for de besøkende i Flekkefjord LVO sommeren 2018 som fylte ut kort ved en av de sju lokalitetene.

FLEKKEFJORD LVO			
Antall innsamlede skjema 2018: 554			
Andel nordmenn (n=544)	57 %	Andel førstegangsbesøkende (n=531)	53 %
Andel lokalt bosatte (Flekkefjord) (n=544)	38 %	Kvinneandel (n=541)	66 %
Andel som er på dagstur (n=507)	85 %	Alder, gjennomsnitt (n=515)	41 år
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=429)	3,8 t.	Andel som går med barn under 15 år i følget (n=542)	27 %
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager) (n=78)	5,6 d.	Andel som er med på organisert tur (n=545)	3 %

3.2 Oksøy-Ryvingen

Indikatorsettet for brukerne i Oksøy-Ryvingen LVO sommeren 2018 vises i Tabell 6. Funnene blir noe mer utdypende presentert videre i rapporten. Indikatorsettet tar utgangspunkt i det brukerne svarte da de fylte inn kasseskjemaet.

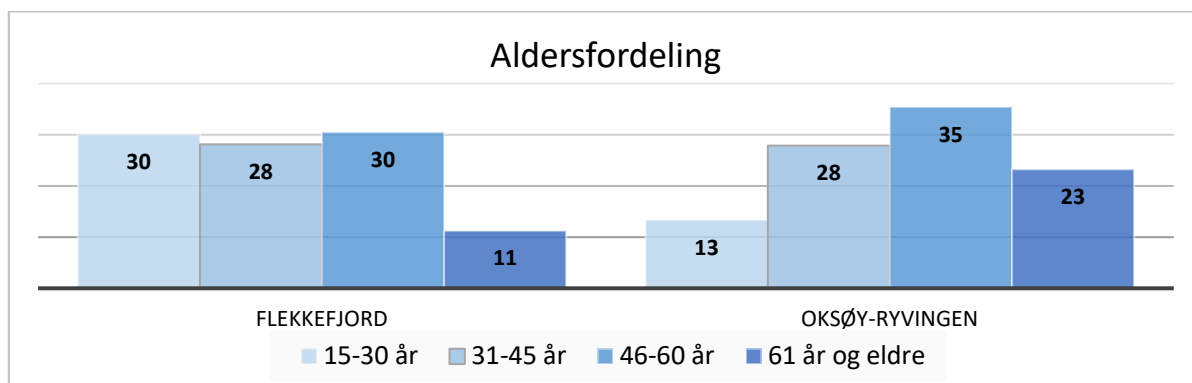
Tabell 6 Nøkkeltall/indikatorer for de besøkende i Oksøy-Ryvingen LVO sommeren 2018 som fylte ut kort ved en av de ti lokalitetene.

OKSØY-RYVINGEN LVO			
Antall innsamlede skjema 2018: 1468			
Andel nordmenn (n=1429)	78 %	Andel førstegangsbesøkende (n=1350)	35 %
Andel lokalt bosatte (Kristiansand, Søgne eller Mandal) (n=1429)	37 %	Kvinneandel (n=1445)	51 %
Andel som er på dagstur (n=1363)	80 %	Alder, gjennomsnitt (n=1337)	48 år
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=1031)	3,2 t.	Andel som går med barn under 15 år i følget (n=1409)	35 %
Varighet flerdagerstur (gj.snitt dager) (n=279)	4,7 d.	Andel som er med på organisert tur (n=1439)	4 %

4 Resultater fra kasseundersøkelsene: Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen

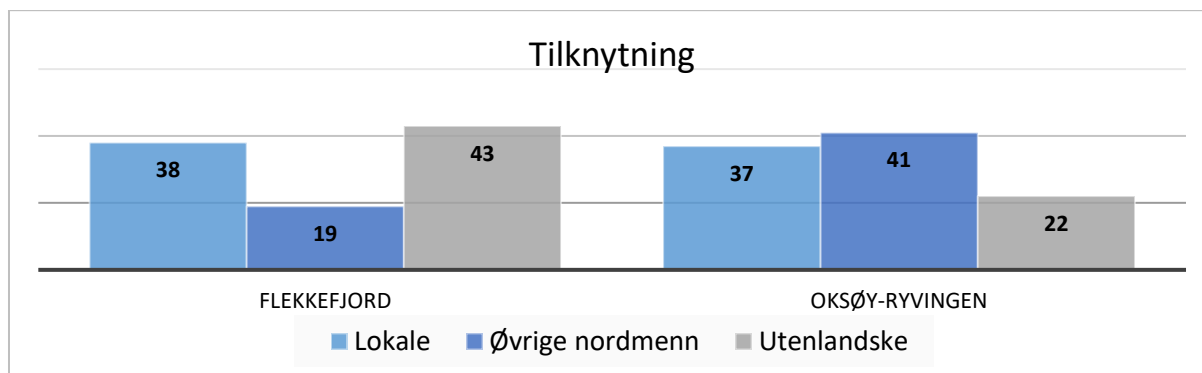
4.1 Kjønn, alder og bosted

I Flekkefjord var det en høyere andel kvinner (66 %) enn menn som besvarte undersøkelsen, mens i Oksøy-Ryvingen var kjønnsfordelingen blant brukerne relativt jevn (51 % kvinner). Aldersspennet i Flekkefjord LVO var fra 15 til 94 år og gjennomsnittet var 41 år. Aldersspennet i Oksøy-Ryvingen LVO var fra 15 til 97 år og gjennomsnittet var 48 år. Både kjønnsfordelingen og aldersgjennomsnittet i Oksøy-Ryvingen er relativt gjennomsnittlig sammenlignet med de ti verneområdene som ble undersøkt av NINA i 2017 og 2018. I alle disse områdene rundt kjønnsfordelingen på rundt 50/50 %. Flekkefjord LVO har derimot en noe høyere kvinneandel og litt lavere aldersgjennomsnitt. Figur 5 viser aldersfordeling for de besøkende inndelt i fire grupper. I Flekkefjord er det en ganske stor andel yngre (15-30 år) brukere.

Figur 5 Aldersfordeling oppgitt i prosent blant de besøkende i Flekkefjord (n=515) og Oksøy-Ryvingen (n=1337).

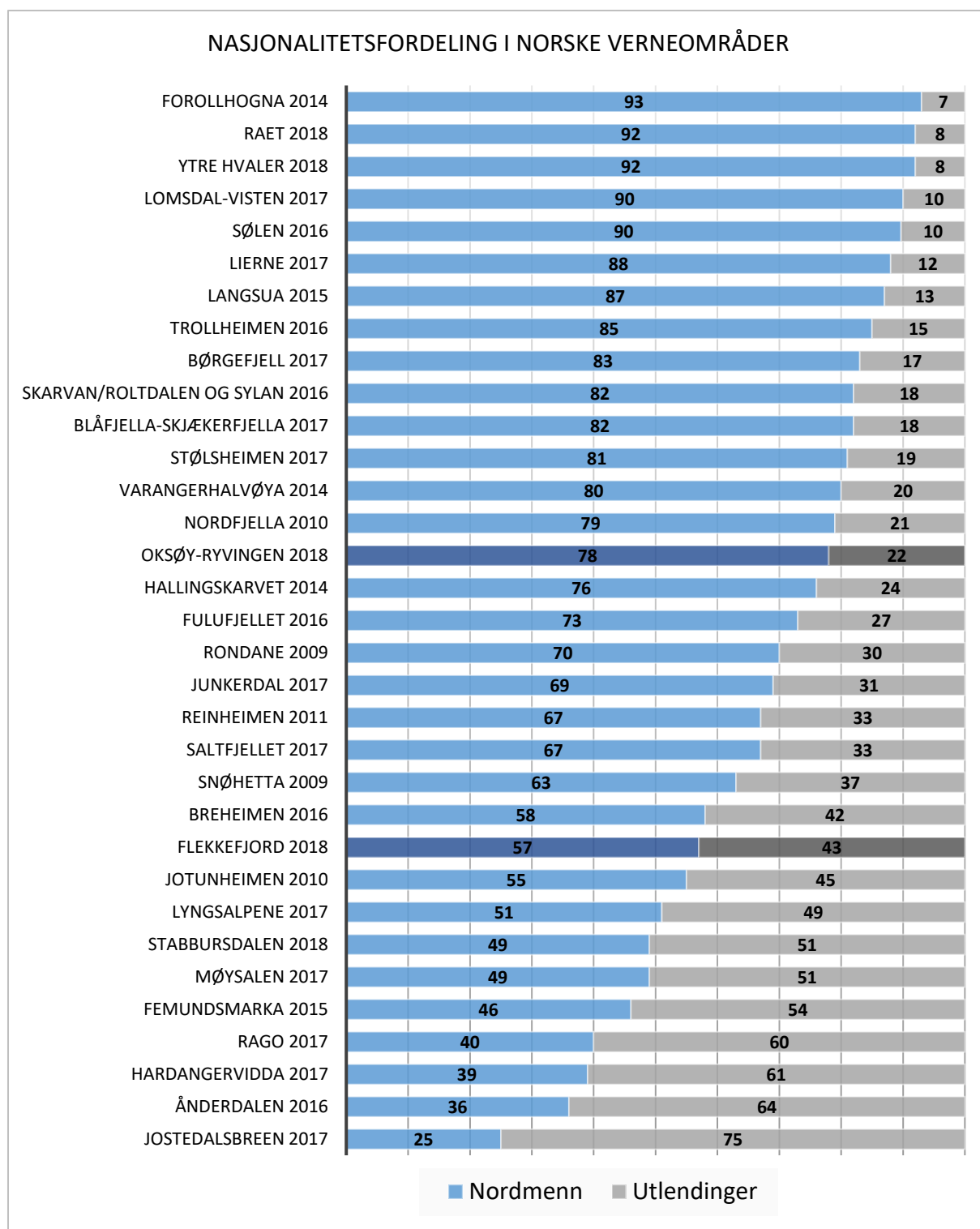
I Flekkefjord LVO var 43% av de besøkende utenlandske og 57 % var nordmenn, men i Oksøy-Ryvingen var andelen norske besøkende mye høyere: 78% (se Figur 6). I begge områdene var rundt 37 % av de besøkende bosatt lokalt rundt verneområdene⁶. I Flekkefjord LVO betyr lokalt bosatt at en bor i Flekkefjord kommune, mens det i Oksøy-Ryvingen betyr at man bor i Kristiansand, Søgne eller Mandal. Det vil si at i overkant av 60 % var **tilreisende** til områdene. Blant de utenlandske i Flekkefjord LVO utgjorde tyskere helt klart den største andelen (69 % av de utenlandske). I alt 15 nasjonaliteter, i tillegg til nordmenn, ble registrert i Flekkefjord LVO. I Oksøy-Ryvingen utgjorde også tyskere den største andelen (51 % av de utenlandske), etterfulgt av nederlendere, dansker og svensker som utgjorde mellom 8 % til 13 % (av de utenlandske). I alt 26 nasjonaliteter, i tillegg til nordmenn, ble registrert i Oksøy-Ryvingen LVO.

Figur 6 Hvilken nasjonalitet/bosted de besøkende har til Flekkefjord (n=544) og Oksøy-Ryvingen (n=1429) basert på bosted oppgitt i prosent.

⁶ Basert på oppgitte postnummer.

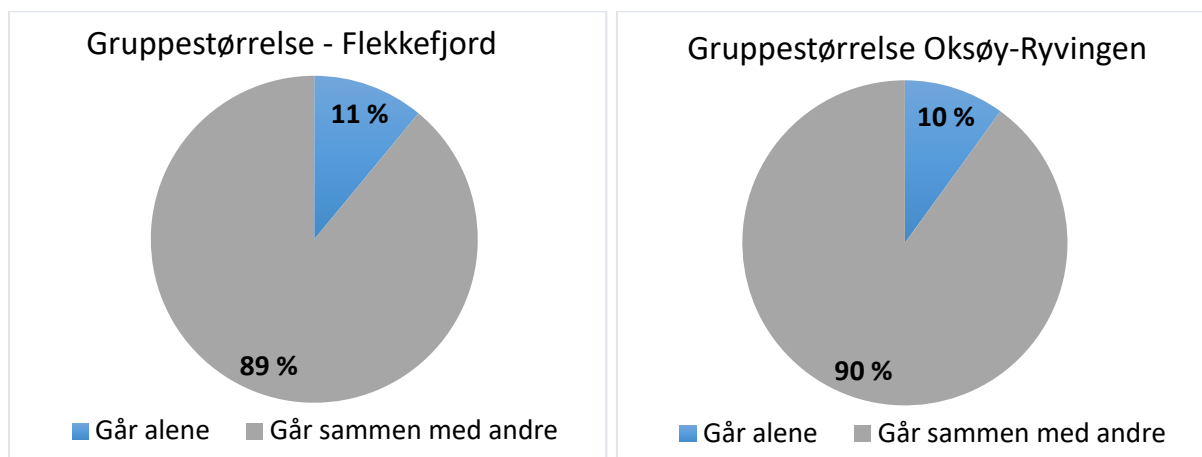
Sammenligner en nasjonalitetsfordelingen i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen med andre nasjonalparker/verneområder ser en at andelen utlendinger ligger rundt middels i Oksøy-Ryvingen, mens den er relativt høy i Flekkefjord (se Figur 7). Flekkefjord LVO havner i nederste del av figuren og har dermed en høyere andel utenlandske besøkende enn mange andre større verneområder der en har sammenlignbare tall.

Figur 7 Nasjonalitetsfordeling i Flekkefjord LVO og Oksøy-Ryvingen LVO sammenlignet med andre nasjonalparker/verneområder.

4.2 Turfølget

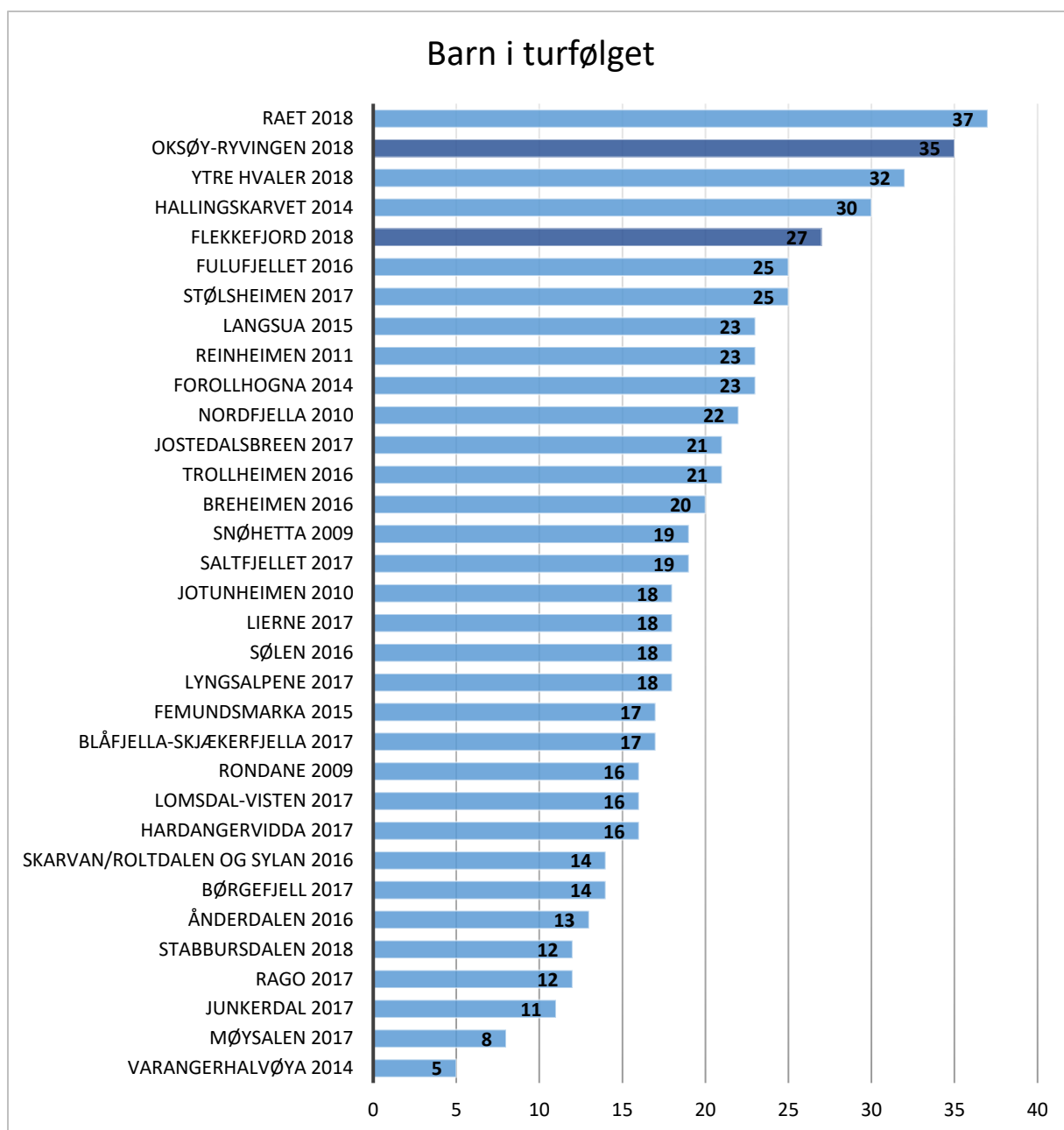
I begge områder er de fleste på tur sammen med andre, kun 1/10 gikk alene (se Figur 8). I gjennomsnitt besto de besøkenes turfølge av 4 personer (gjelder begge områder, og er inkludert den som har fylt ut kasseskjema). Kun 4 % av de besøkenne gikk i turfølger med mer enn 10 personer (gjelder begge områdene) og største gruppe besto av 80 personer i Flekkefjord og 60 personer i Oksøy-Ryvingen.

Figur 8 Gruppestørrelse på turen da respondentene fylte ut kasseskjema i Flekkefjord (n=534) og Oksøy-Ryvingen (n=1398).

Sammenlignet med andre større verneområder hadde høye andeler av de besøkenne i Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen med barn under 15 år i turfølget (Figur 9). 27 % hadde med barn i Flekkefjord og 35 % i Oksøy-Ryvingen. At andelen med barn er så stor gjelder også de to andre marine verneområdene, Raet og Ytre Hvaler. En liten andel på av de besøkenne var på en organisert tur da de fylte ut skjemaet, henholdsvis 3 % i Flekkefjord og 4 % i Oksøy-Ryvingen. Tur i regi av familie/venner⁷, turgrupper, skole og kajakklubber utgjorde de vanligste organiserte turene.

⁷ Som jo egentlig ikke er en organisert tur

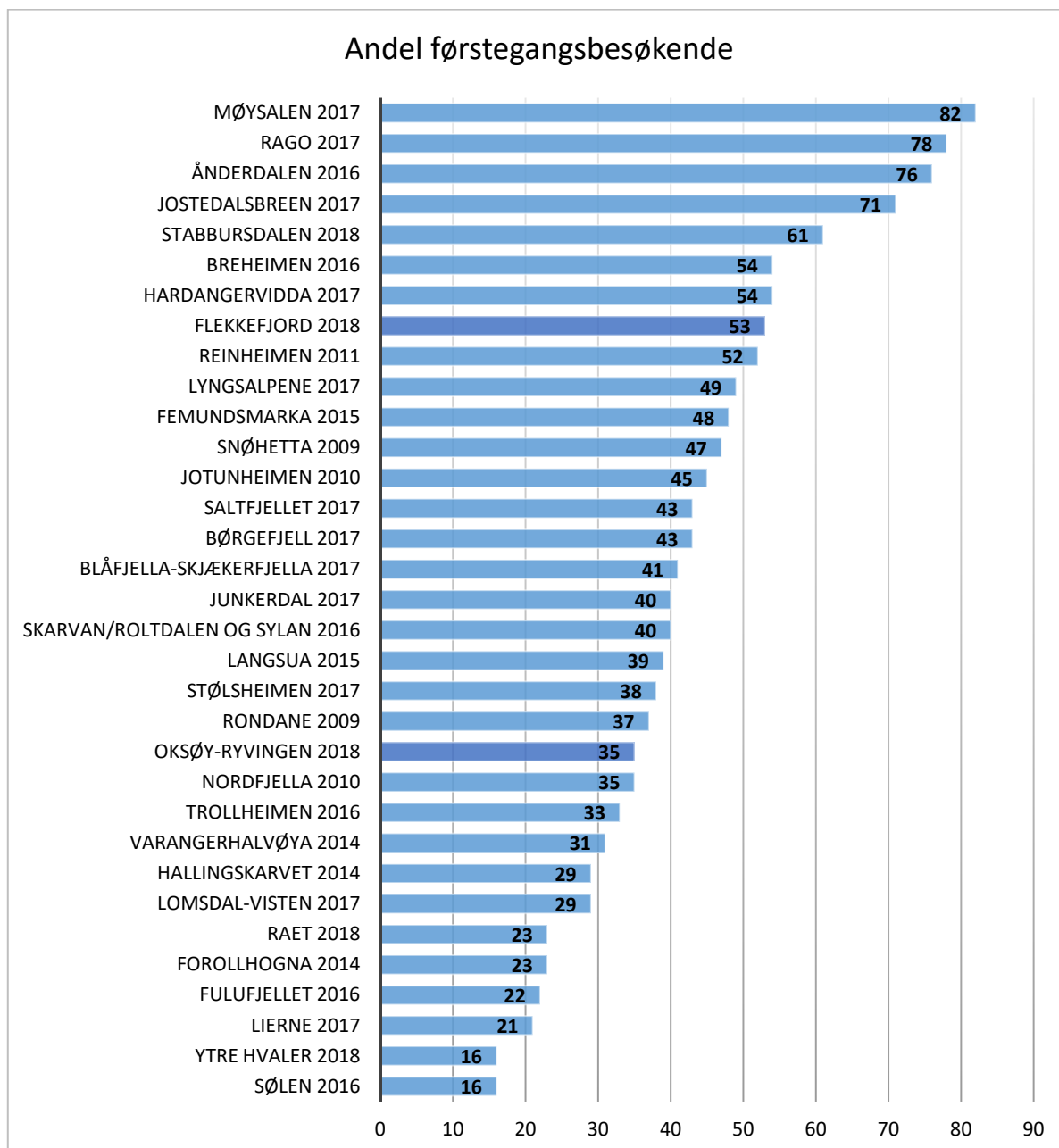
Figur 9 Andel som har med barn i følget i landskapsvernområdene Flekkefjord (n=542) og Oksøy-Ryvingen (n=1409) sammenlignet med andre verneområder.

4.3 Tidligere besøk og kjennskap til Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen

Hele 53 % var i Flekkefjord LVO for første gang sommeren 2018. Sammenlignet med andre større verneområder er det en høy andel førstegangsbesøkende i Flekkefjord LVO (se Figur 10). Dersom vi splitter opp tallene finner vi at 80 % av de utenlandske besøkende besøkte området for første gang, mens den tilsvarende andelen for nordmennene (utenom lokale) var vesentlig lavere (30 %). For de av nordmennene som er lokalt bosatt var andelen førstegangsbesøkende naturlig nok enda lavere (3 %).

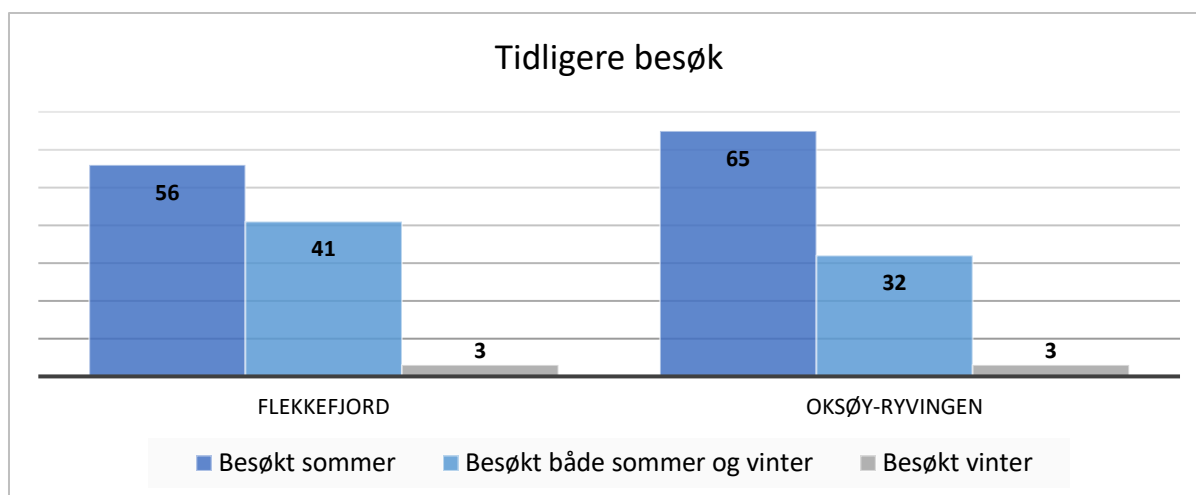
I Oksøy-Ryvingen LVO var andelen førstegangsbesøkende 35 %. Sammenlignet med andre større verneområder er det en middels til lav andel (se Figur 10). Dersom vi splitter opp tallene finner vi at 74 % av de utenlandske besøkende besøkte området for første gang, mens den tilsvarende

andelen for nordmennene (utenom lokale) var vesentlig lavere (20 %). For de av nordmennene som er lokalt bosatt var andelen førstegangsbesøkende naturlig nok enda lavere (13 %).

Figur 10 Prosentandeler førstegangsbesøkende i landskapsvernområdene Flekkefjord (n=531) og Oksøy-Ryvingen (n=1350) sammenlignet med andre norske verneområder.

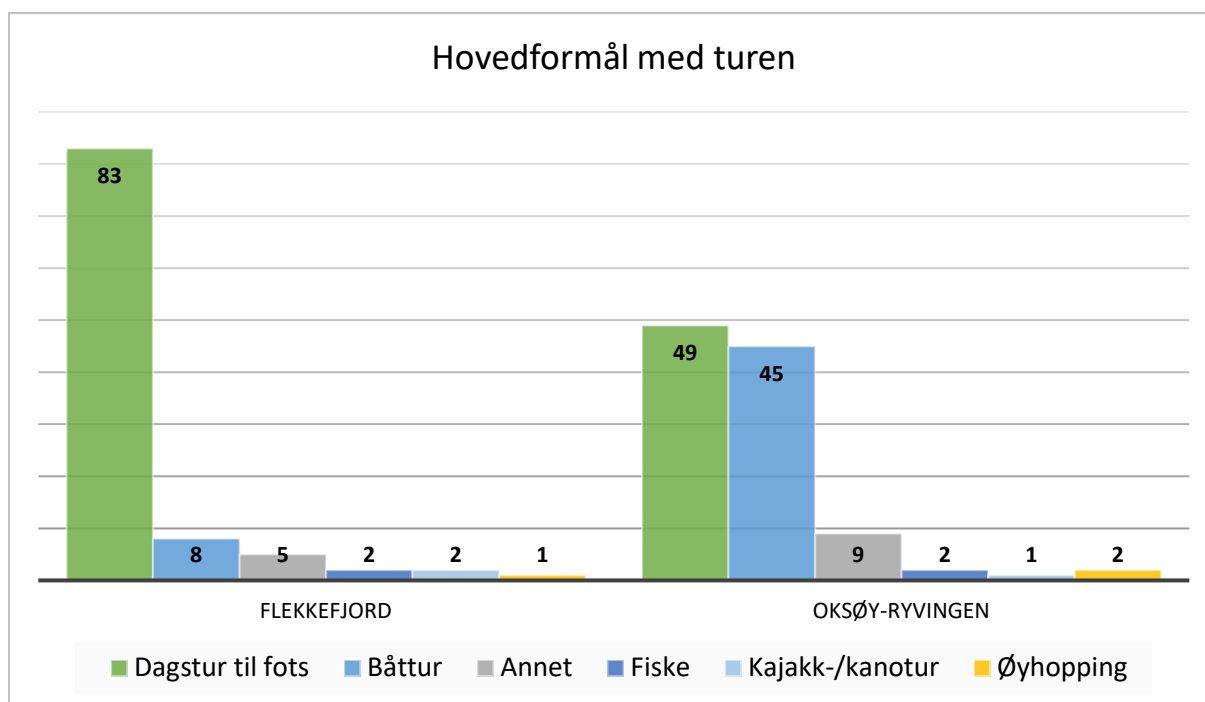
Blant de som hadde besøkt henholdsvis Flekkefjord eller Oksøy-Ryvingen tidligere, hadde de fleste vært der sommerstid, mange hadde vært i områdene både på sommeren og vinteren og få hadde vært i området kun vinterstid (se Figur 11). I gjennomsnitt hadde de som har besøkt Flekkefjord LVO tidligere vært på 34 sommerturer (n=240, SE:2.5) og 41 vinterturer (n=109, SE:3.8). I gjennomsnitt hadde de som har besøkt Oksøy-Ryvingen LVO tidligere vært på 21 sommerturer (n=851, SE:0.9) og 24 vinterturer (n=305, SE:1.7). De som har vært i området før har generelt vært der relativt mange ganger, noe som nok henger sammen med at det er en del hytteiere og lokale brukere i de to landskapsvernområdene.

Figur 11 Sesongfordeling for når de som har besøkt områdene tidligere har vært i Flekkefjord (n=249) og Oksøy-Ryvingen (n=875), oppgitt i prosent.

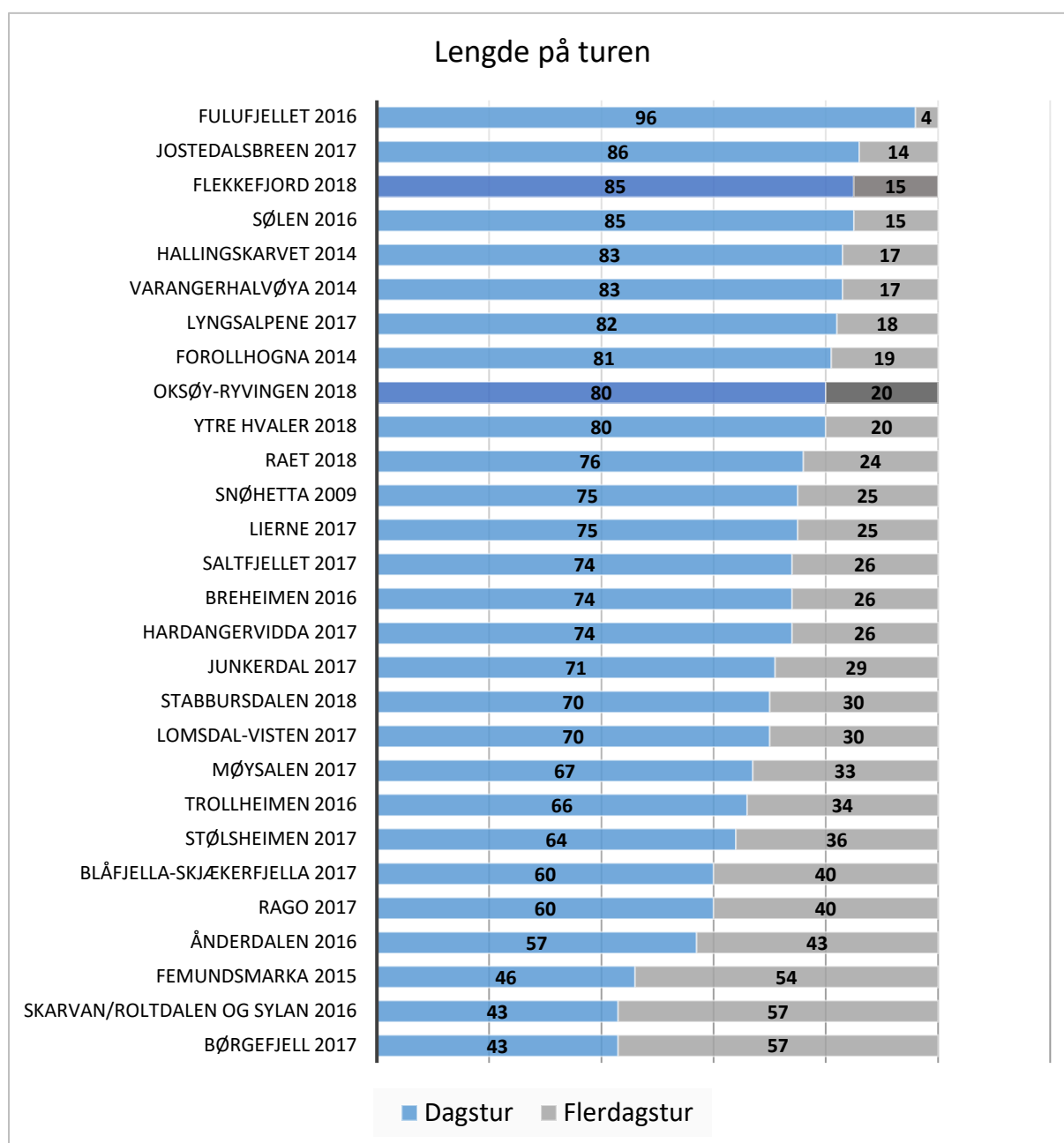
4.4 Formålet med turen og turlengde

Respondentene ble bedt om å oppgi hovedformålet (aktiviteter) med turen de var på da de fylte ut kasseskjemaet (se Figur 12). Fem ulike formål var listet opp, i tillegg til «annet» (se for øvrig Figur 37 som viser aktivitetsutøvelse gjennom året for Oksøy-Ryvingen – data fra etterundersøkelse). I begge områder skulle de fleste på dagstur til fots, mens i Oksøy-Ryvingen LVO var langt flere på båttur da de fylte ut kasseskjemaet enn det var i Flekkefjord LVO. I begge områdene var det lave andeler som skulle på øyhopping, kajakk/kanotur eller fiske. I *annet*-kategorien nevnte de fleste ulike former for hytte/telt/camping-turer, jogging/trening eller bading. Det var mulig å krysse av for flere svaralternativ og den sammenlagt prosentfordelingen overstiger dermed 100 %.

Figur 12 Hovedformålet med turen i landskapsvernområdene Flekkefjord (n=554) eller Oksøy-Ryvingen (n=1468) da kasseskjemaet ble fylt inn. Samlet prosent er høyere enn 100 fordi det var mulig å krysse av for flere alternativer.

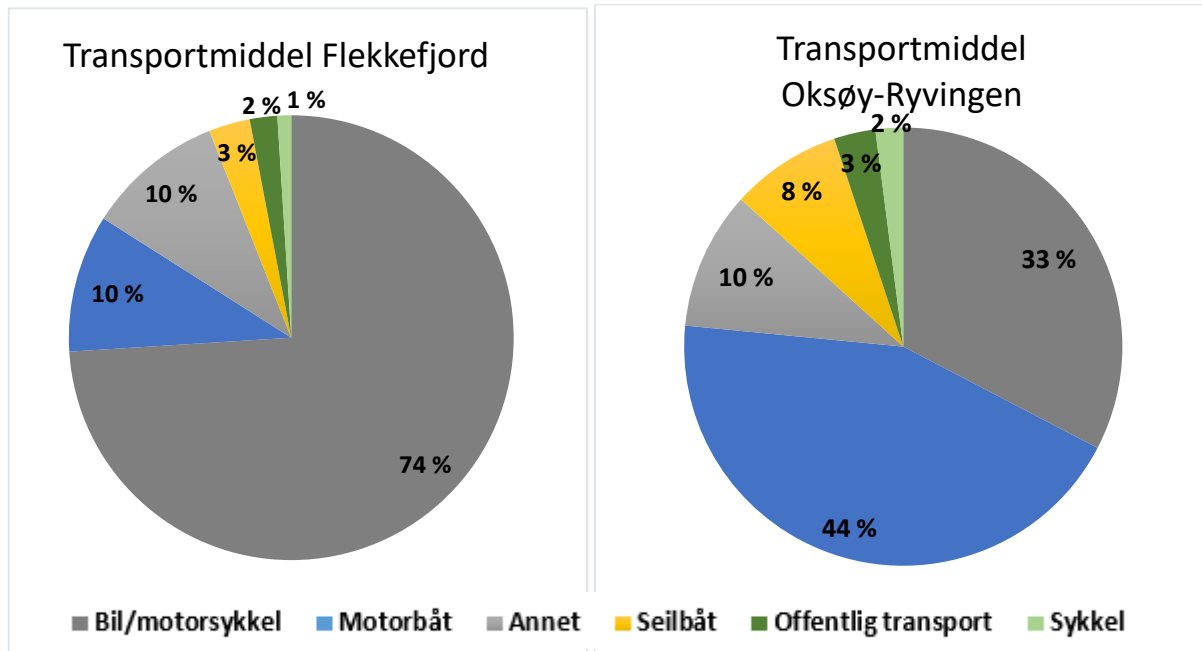
Figur 13 viser at de aller fleste var besøkende var på dagstur da de fylte inn kasseskjemaet, henholdsvis 80 % i Oksøy-Ryvingen og 85 % i Flekkefjord. Prosentfordelingene er noe høyere enn for aktiviteten dagstur til fots i Figur 12, noe som indikerer at de respondentene som har oppgitt *båttur*, *fiske*, *kajakk-/kanotur* og *høyhopping* eller *annet* fordeler seg på både dagstur og flerdagerstur. Dersom vi ser på andelen dagsbesøkende til andre verneområder ser vi at den varierer en del fra område til område. I Flekkefjord varierte dagsturene i lengde fra 10 minutter til 24 timer, og en gjennomsnittlig tur var på i underkant av 4 timer (SE=0.11). Flerdagersturene varte fra 2 dager og opp til 47 dager, men var i gjennomsnitt på i underkant av 6 dager (SE=0.78). I Oksøy-Ryvingen varierte dagsturene i lengde fra 30 minutter til 24 timer, og en gjennomsnittlig tur var på i overkant av 3 timer (SE=0.09). Flerdagersturene varte fra 2 dager og opp til 40 dager, men var i gjennomsnitt på i underkant av 5 dager (SE=0.35). Både dagsturene og flerdagersturene var altså i gjennomsnitt noe kortere i Oksøy-Ryvingen enn i Flekkefjord.

Figur 13 Turlengde på den aktuelle turen da de besøkende fylte inn spørreskjema i landskapsvernområdene Flekkefjord (n=507) og Oksøy-Ryvingen (n=1363) sammenlignet med andre større verneområder i Norge.

4.5 Hvordan brukerne tok seg til verneområdene

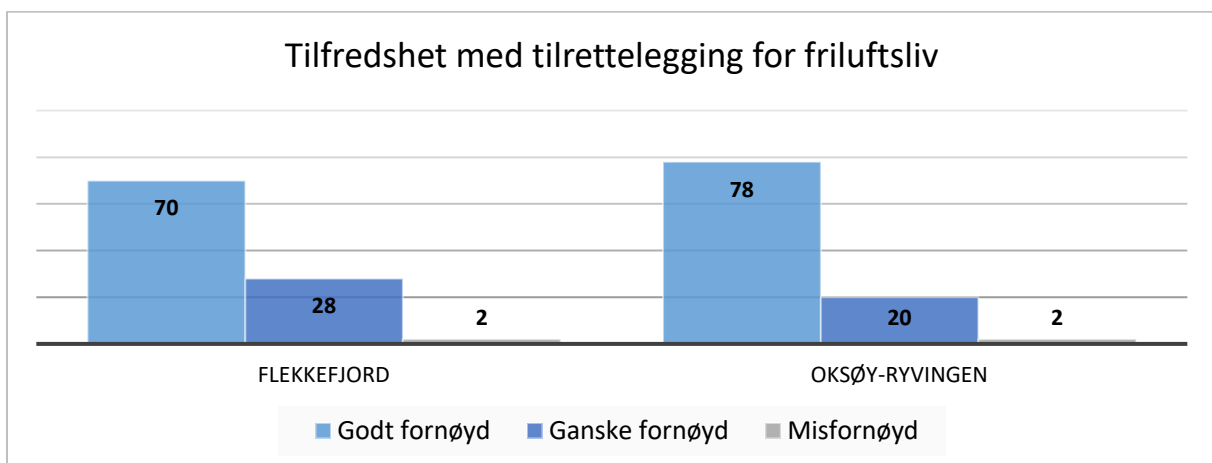
I Flekkefjord ankom $\frac{3}{4}$ området med *bil/motorsykel*, etterfulgt av motorbåt og *annet* med henholdsvis 10 % hver og 3 % hadde benyttet seilbåt (se Figur 14). I Oksøy-Ryvingen var det derimot bare litt over 30 % som hadde tatt seg til området med bil/motorsykel, mens hele 44 % hadde kommet sjøveien med motorbåt, etterfulgt av *annet* (10 %) og seilbåt (8 %). *Annet* inkluderer til fots, bobil, robåt/kajakk, buss og surfeski. I begge områder var det få som hadde benyttet offentlig transport eller sykkel for å komme seg til verneområdene.

Figur 14 Hvordan de besøkende kom seg til området, vist for Flekkefjord LVO (n=554) og Oksøy-Ryvingen LVO (n=1468), oppgitt i prosent.

4.6 Tilfredshet med tilretteleggingen for friluftsliv

Brukerne ble spurt om hvor fornøyd de var med tilretteleggingen for friluftslivutøvere i landskapsvernområdene Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen (se Figur 15). I begge områder var brukerne generelt fornøyd med tilretteleggingen, andelen som var godt fornøyd var litt høyere i Oksøy-Ryvingen. I begge områder var det kun 2 % som var misfornøyd.

Figur 15 Hvor fornøyd brukerne er med tilretteleggingen for friluftslivsutøvere i verneområdene Flekkefjord (n=535) og Oksøy-Ryvingen (n=1411), oppgitt i prosent.

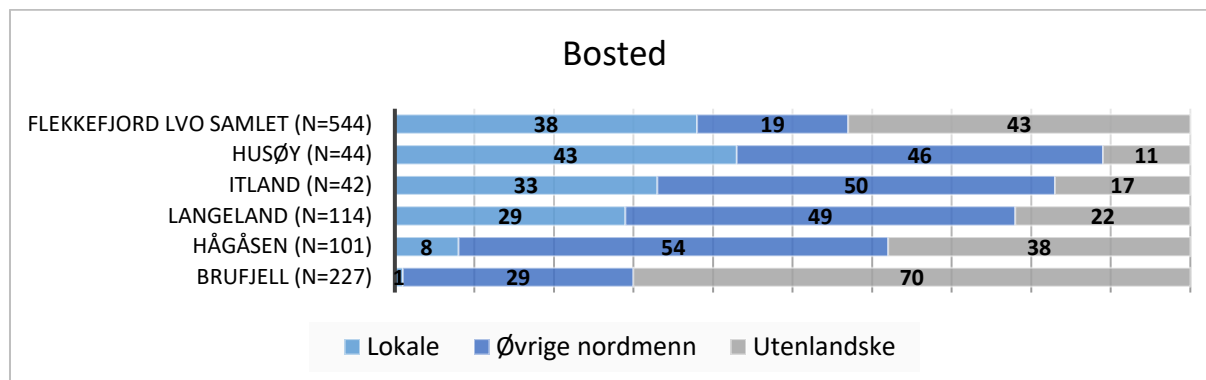
5 Sammenligning av brukere ved ulike lokaliteter: Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen

Fordi vi (forfatterne) ikke kjenner lokale forhold og særpreg ved de ulike kasselokalitetene, presenterer vi prosentfordelinger for utvalgte indikatorer uten tilhørende diskusjon. Prosentfordelingene vises både for hver av lokalitetene og for henholdsvis hele Flekkefjord eller Oksøy-Ryvingen (alle kasselokaliteter) som en referanse. Her må forvaltningen og andre (som kjenner lokale forhold) vurdere årsakene til at det eventuelt er forskjeller i svar og fordelinger, når det gjelder bruk og brukere mellom de ulike lokalitetene. Vi nevner i denne sammenheng prinsippet om differensiert forvaltning – noe som betyr at vi oppfordrer forvaltningen til å vurdere graden av tiltak i de ulike lokalitetene/innfallsportene når det gjelder informasjon, tilrettelegging, tiltak sammen med lokal-kunnskap om bruk, brukere, naturtyper, kulturverdier osv. Med andre ord vil for eksempel lokaliteter med stor andel lokale brukere og barn i følget kunne ha en annen forvaltning enn lokaliteter med mange tilreisende, utlendinger og folk som er der for første gang. Forvaltningen har også forskjellig mulighet til å styre/påvirke/kanalisere ferdselen i de ulike lokaliteter/innfallsporter hvis det er ønskelig.

5.1 Flekkefjord

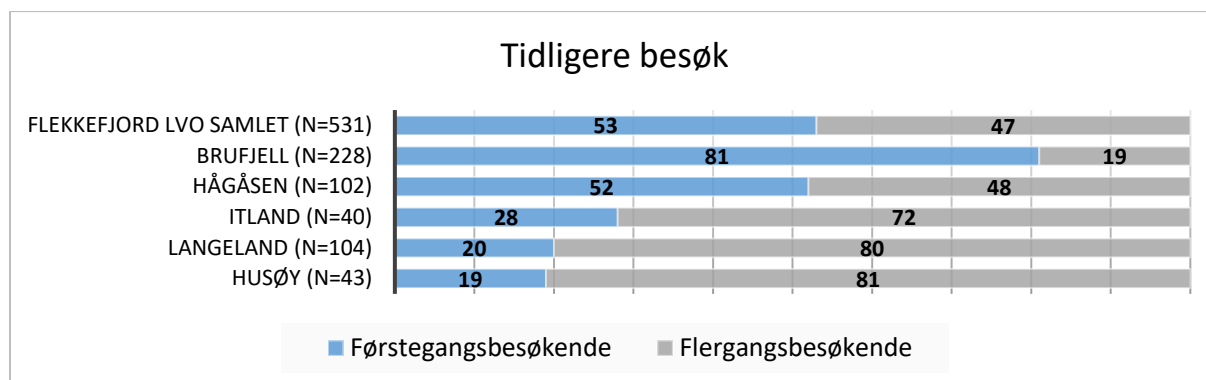
Fordi antallet besøkende som har fylt inn skjema ved enkelte av lokalitetene er lavt er disse utelatt i sammenligningen av kasselokaliteter i Flekkefjord. Dette gjelder Fidsel og Dåstøl (henholdsvis 7 personer og 8 personer). Alle respondentene er inkludert i søylene som viser tall for Flekkefjord LVO samlet.

Bosted/Nasjonalitet

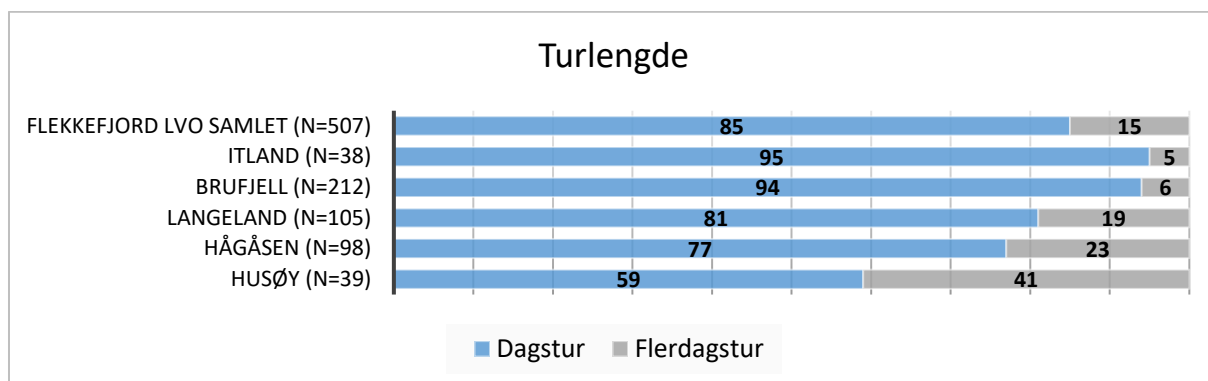
Figur 16 Prosentandeler for bosted/nasjonalitet vist for de ulike kasselokalitetene.

Tidligere besøk

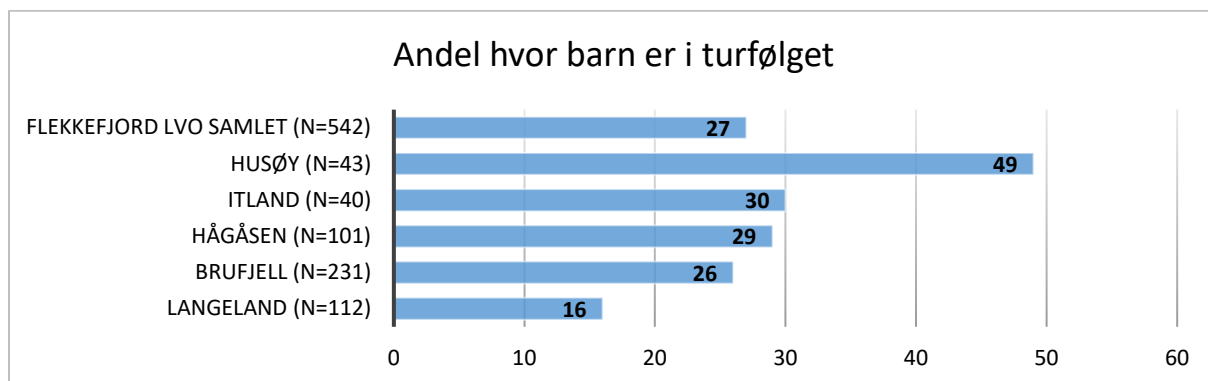
Figur 17 Prosentandeler førstegangs- og flergangsbesøkende vist for de ulike kasselokalitetene.

Turlengde

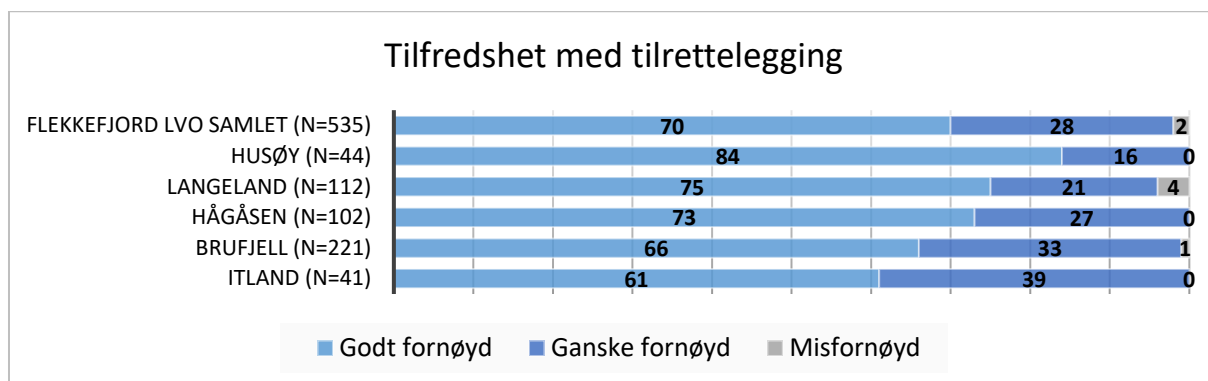
Figur 18 Prosentfordeling som viser dagstur og flerdagerstur, vist for de ulike kasselokalitetene.

Barn i turfølget

Figur 19 Prosentandel besøkende med barn i følget, vist for de ulike kasselokalitetene.

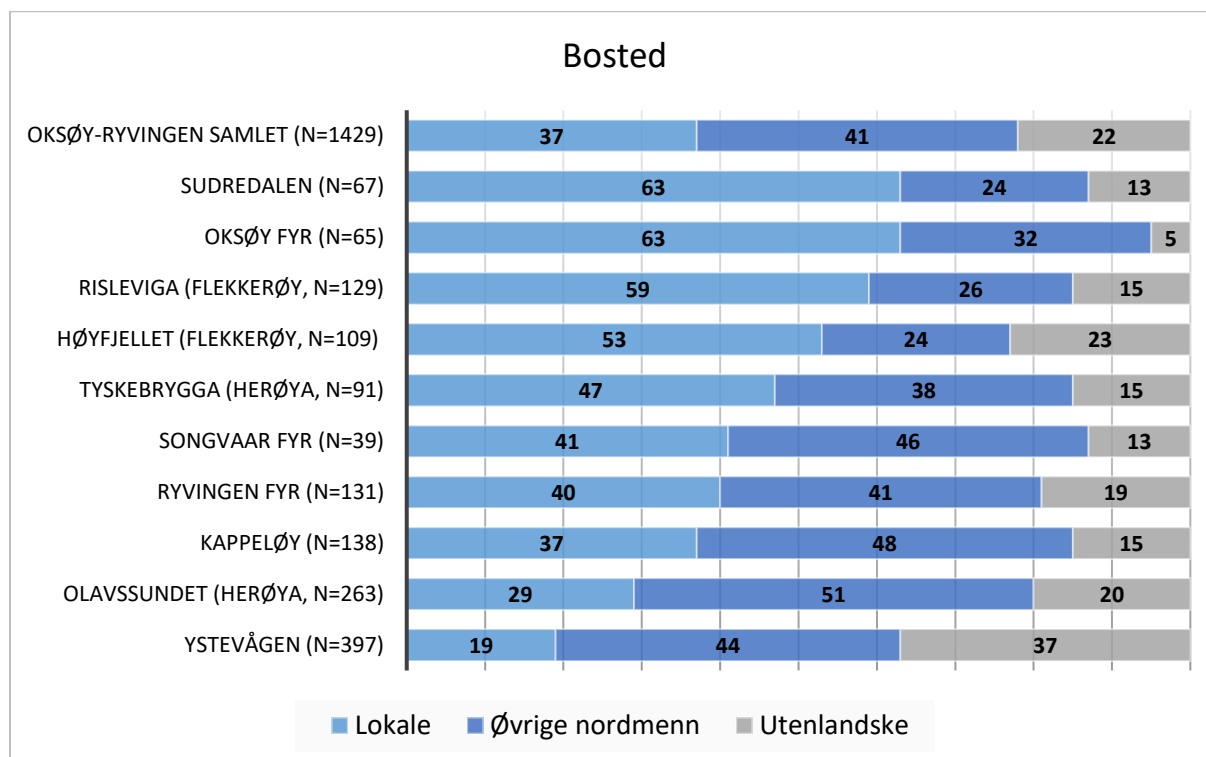
Tilfredshet med tilrettelegging

Figur 20 Prosentandeler som viser hvor fornøyd brukerne var med tilretteleggingen for friluftslivs-utøverne i Flekkefjord LVO, vist for de ulike kasselokalitetene.

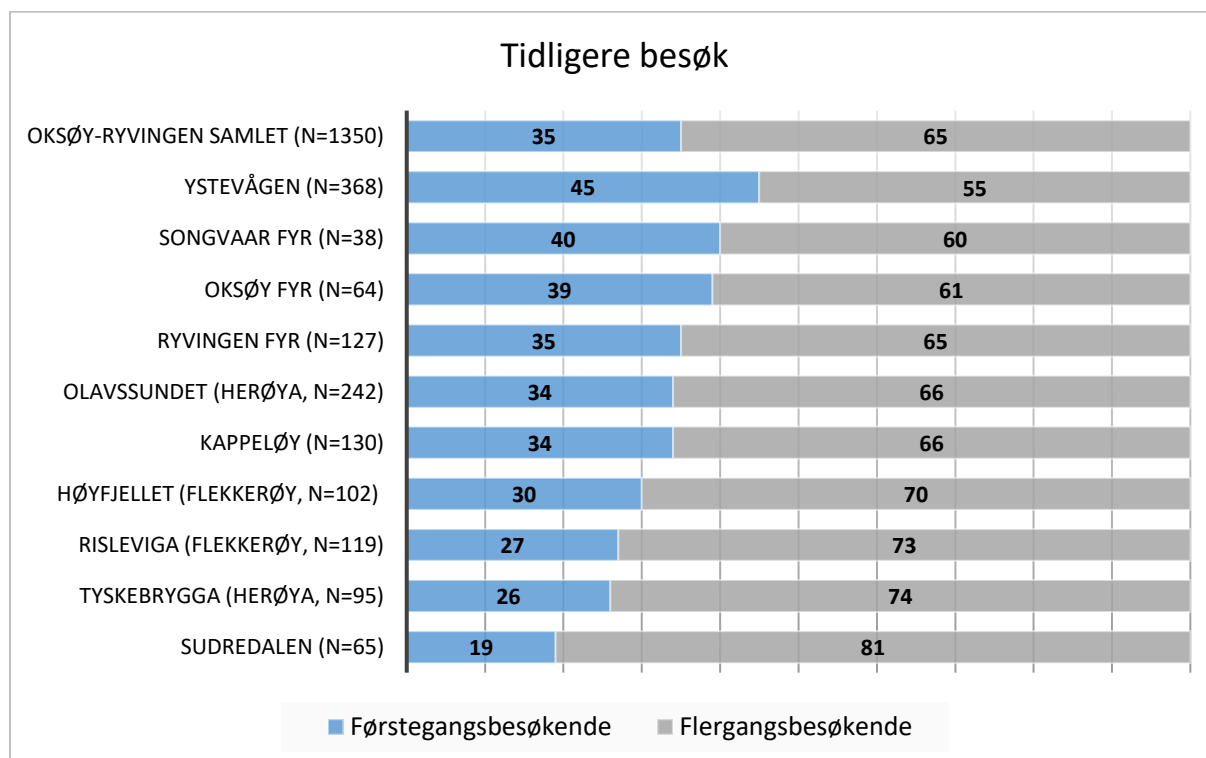
5.3 Oksøy-Ryvingen

Bosted/Nasjonalitet

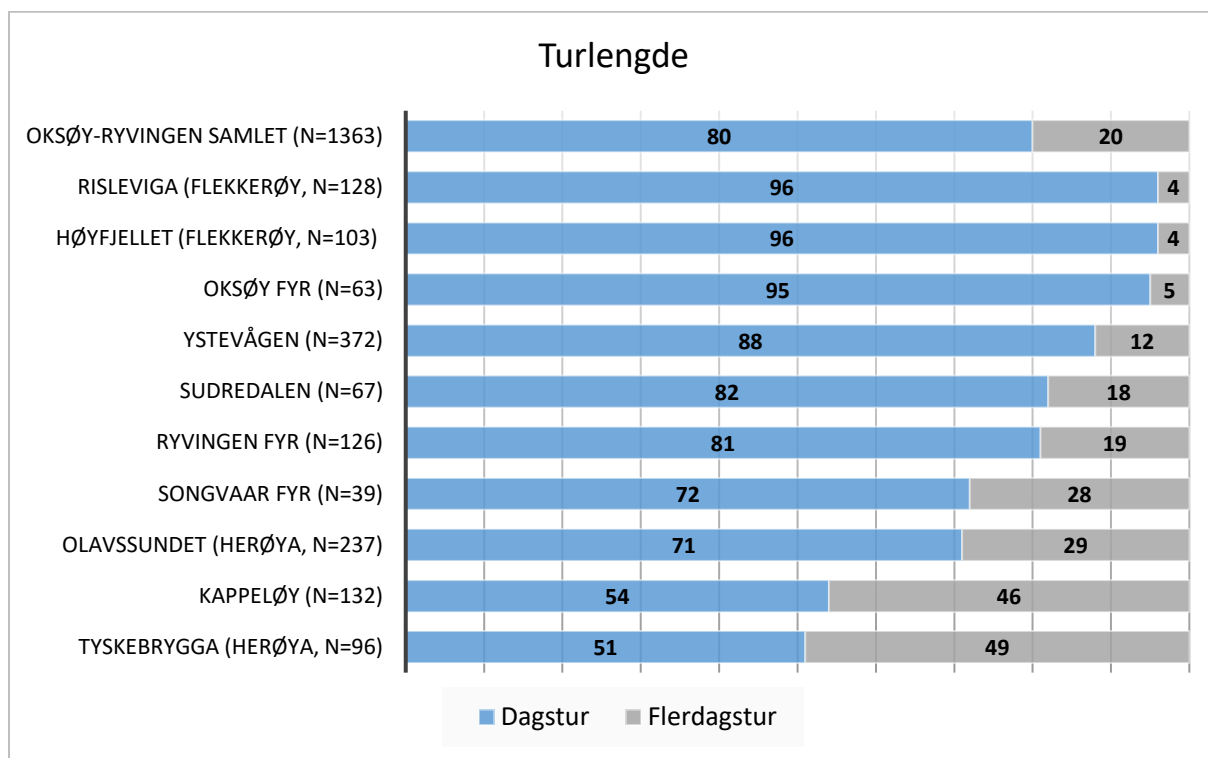
Figur 21 Prosentandeler for bosted/nasjonalitet vist for de ulike kasselokalitetene.

Tidligere besøk

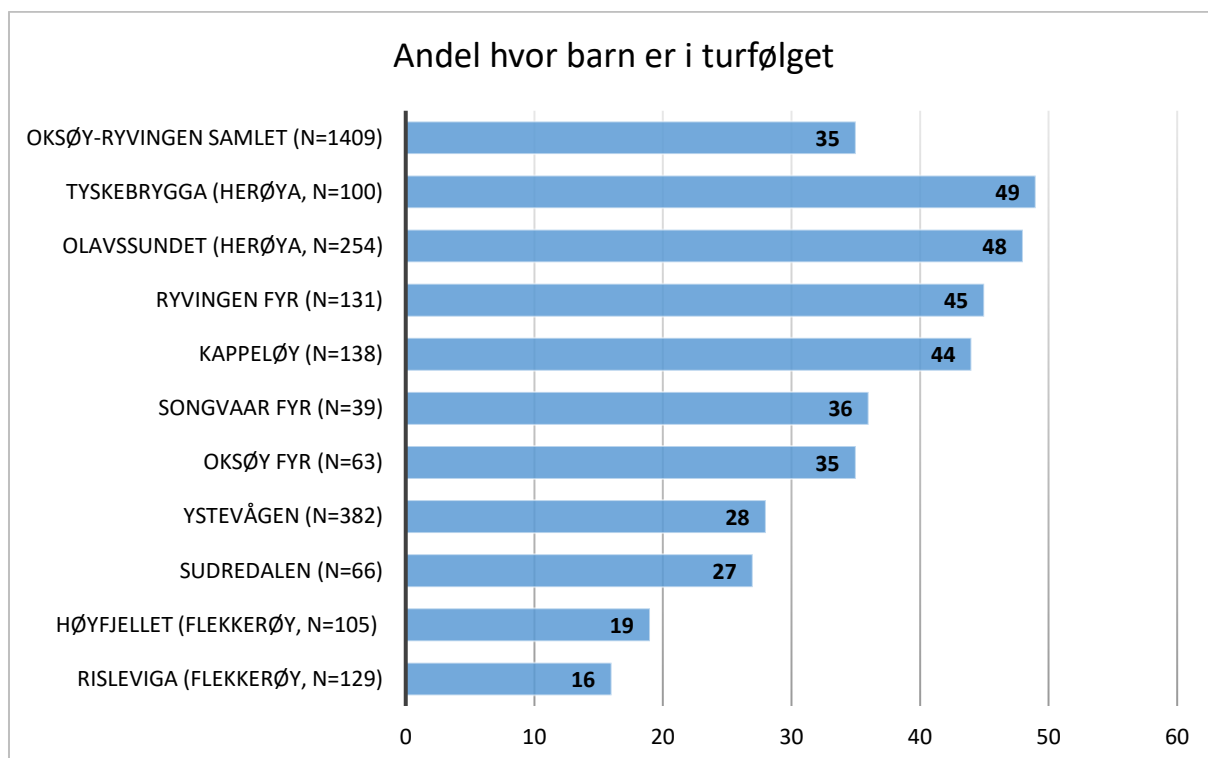
Figur 22 Prosentandeler førstegangs- og flergangsbesøkende vist for de ulike kasselokalitetene.

Turlengde

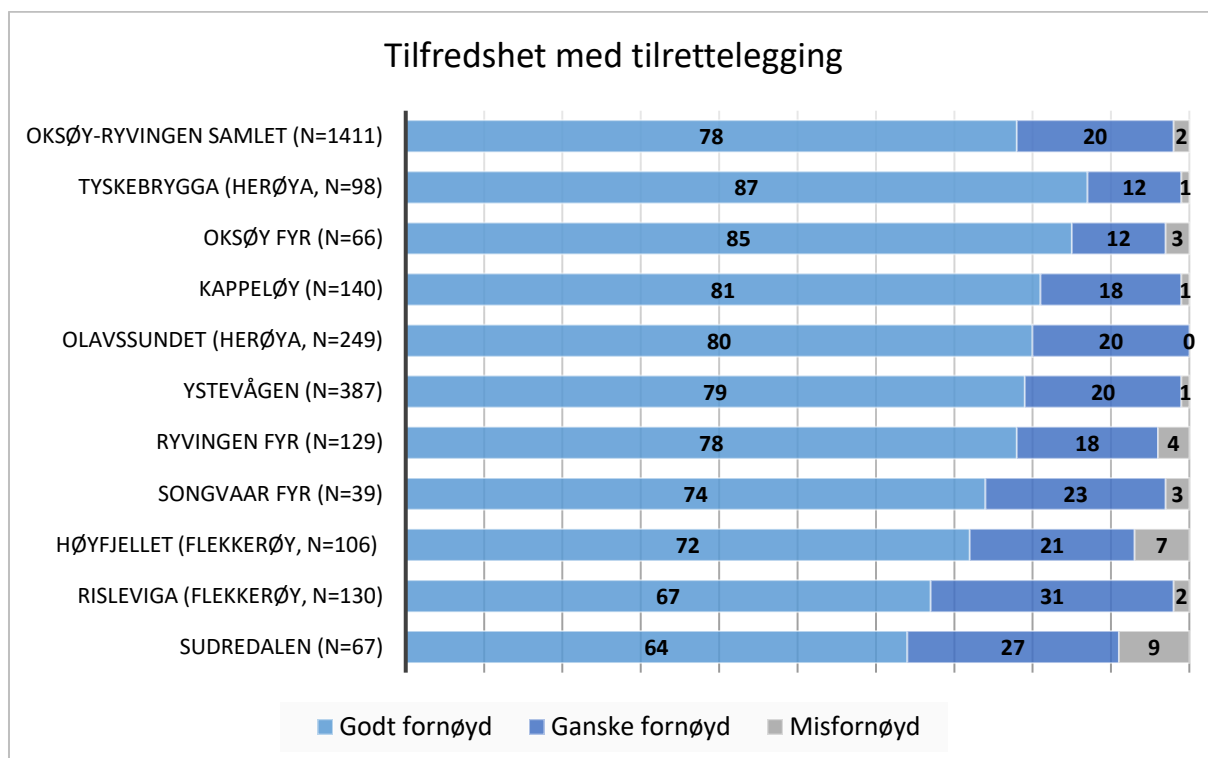
Figur 23 Prosentfordeling som viser dagstur og flerdagerstur, vist for de ulike kasselokalitetene.

Barn i turfølget

Figur 24 Prosentandel besøkende med barn i følget, vist for de ulike kasselokalitetene.

Tilfredshet med tilrettelegging

Figur 25 Prosentandeler som viser hvor fornøyd brukerne var med tilretteleggingen for friluftslivs-utøverne i Oksøy-Ryvingen LVO, vist for de ulike kasselokalitetene.

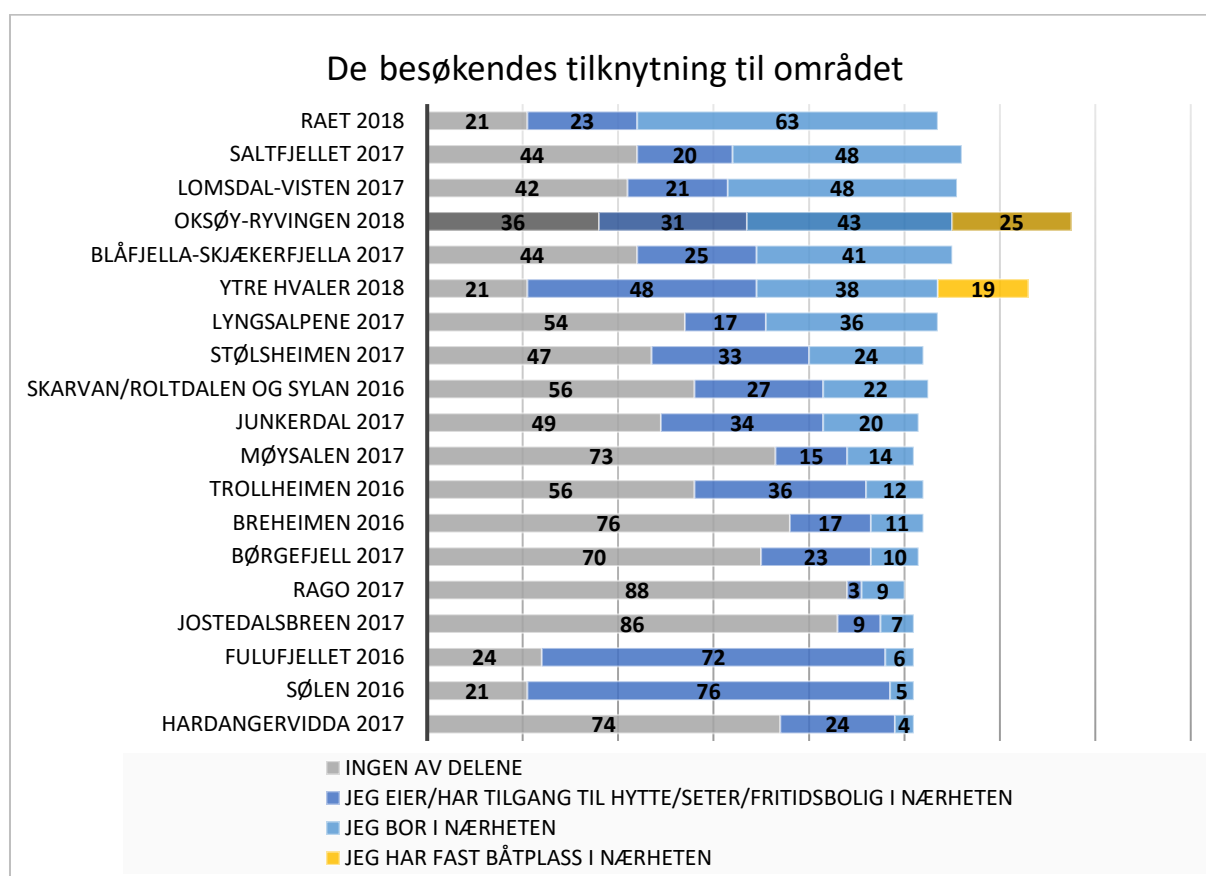
6 Resultater fra etterundersøkelsen i Oksøy-Ryvingen

6.1 Generelle trekk ved de besøkende

6.1.1 Tilknytning til området

I etterundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi sin tilknytning til området (se Figur 26). Det var 43 % som var bosatt i lokalkommunene, og hele 31 % hadde tilknytning til området i form av å eie hytte/fritidsbolig. Det er noe overlapp mellom disse to gruppene og de som oppgir at de hadde fast båtplass fordi noen av de som bor i lokalkommunene åpenbart også har hytte/fritidsbolig og/eller fast båtplass ved Oksøy-Ryvingen.

Oksøy-Ryvingen ser ut til å ha en langt større andel fastboende/lokale brukere enn mange av de andre områdene vist i Figur 26 (fra Hardangervidda med den minste andelen 4 % til Raet med den høyeste andelen 63 %). I etterundersøkelsen oppga 36 % «ingen av delene», noe som betyr at de var tilreisende (både utenlandske og nordmenn) uten tilknytning til området via bosted eller hytte/båtplass i nærheten.

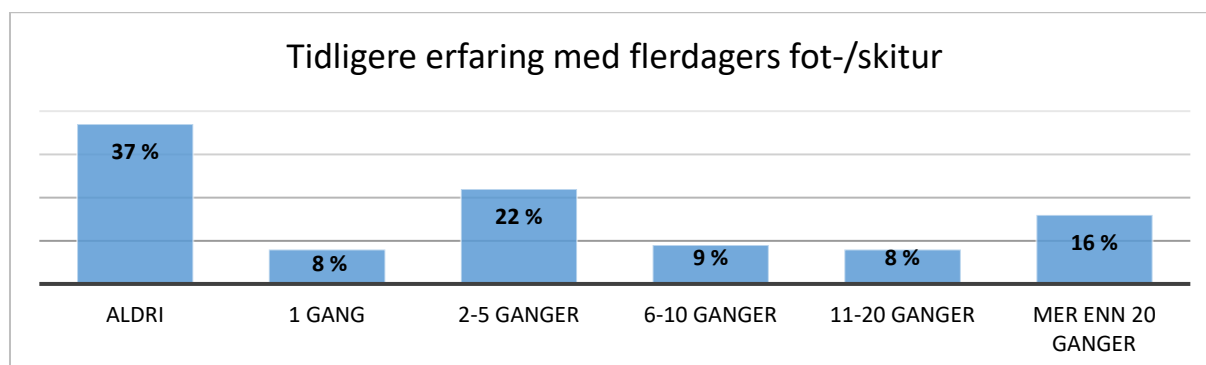
Figur 26 Hvilken tilknytning til de besøkende har til Oksøy-Ryvingen LVO oppgitt i prosent (n=196) sammenlignet med tilsvarende fordeling for andre norske verneområder. Samlet prosent er høyere enn 100 fordi det var mulig å krysse av for flere alternativer. **Fast båtplass i nærheten** var først et alternativ i noen kyst-parker fra 2018.

6.1.2 Utdanningsnivå

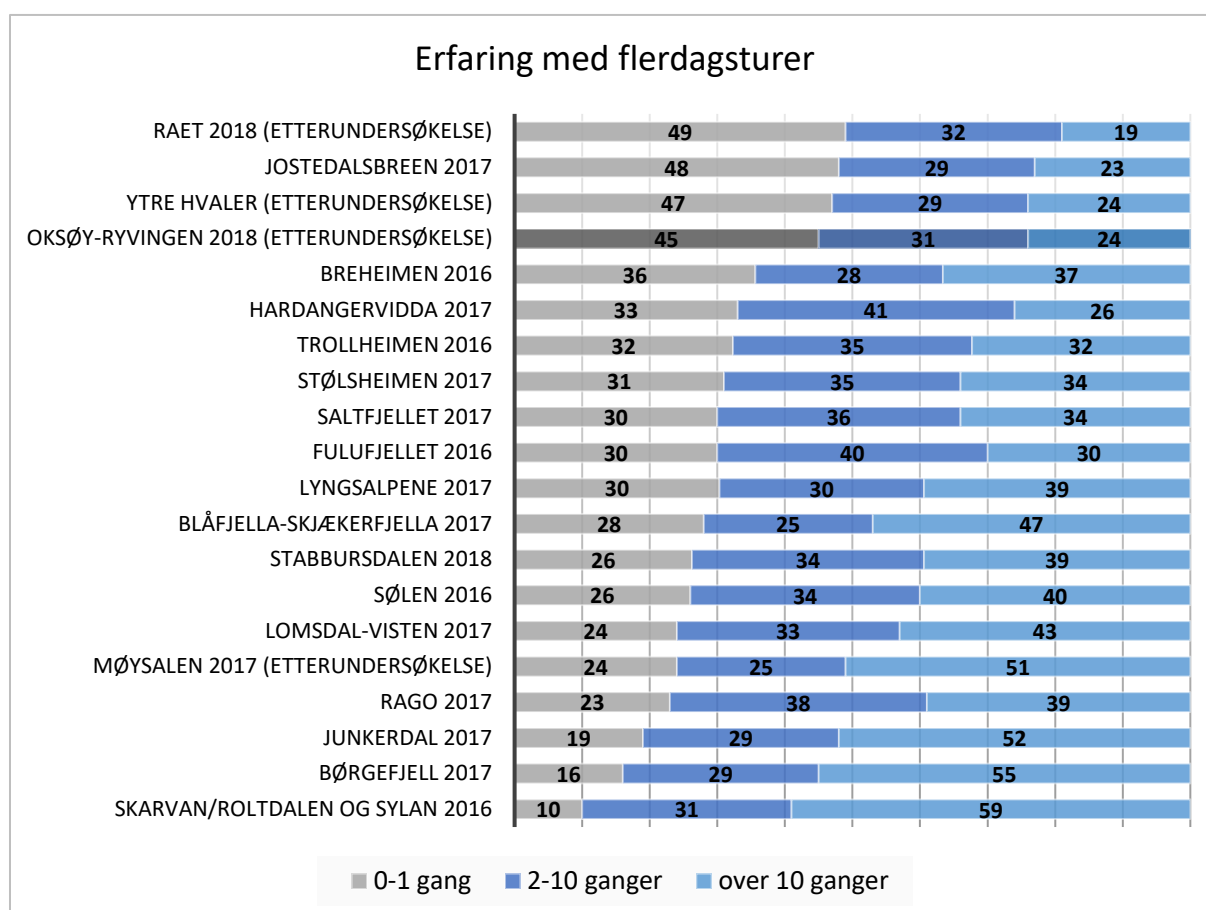
De fleste av de besøkende har høy utdanning. 75 % har høyskole-/universitetsutdanning, 21 % har videregående utdanning og 4 % grunnskole (n=196). Det at det er mange med høy utdanning som besøker verneområder finner en også i andre tilsvarende brukerundersøkelser (se f.eks. Vorkinn, 2016).

6.1.3 Friluftslivserfaringer og friluftslivsinteresse

Figur 27 Hvor mange ganger brukerne i Oksøy-Ryvingen har vært på flerdagers fot/skitur oppgitt i prosent (n=196). viser hvilken erfaring brukerne har med langtur-friluftsliv, ikke spesielt knyttet til i Oksøy-Ryvingen, men generelt. Erfaringene blant de besøkende var varierende. Andelen som hadde vært på mer enn 20 langturer er lav og det var en relativt stor andel som ikke hadde erfaring med flerdagerstur i det hele tatt. Dette viser at det er relativt få erfarne friluftslivutøvere i Oksøy-Ryvingen LVO også sammenlignet med andre norske verneområder (Figur 28).

Figur 27 Hvor mange ganger brukerne i Oksøy-Ryvingen har vært på flerdagers fot/skitur oppgitt i prosent (n=196).

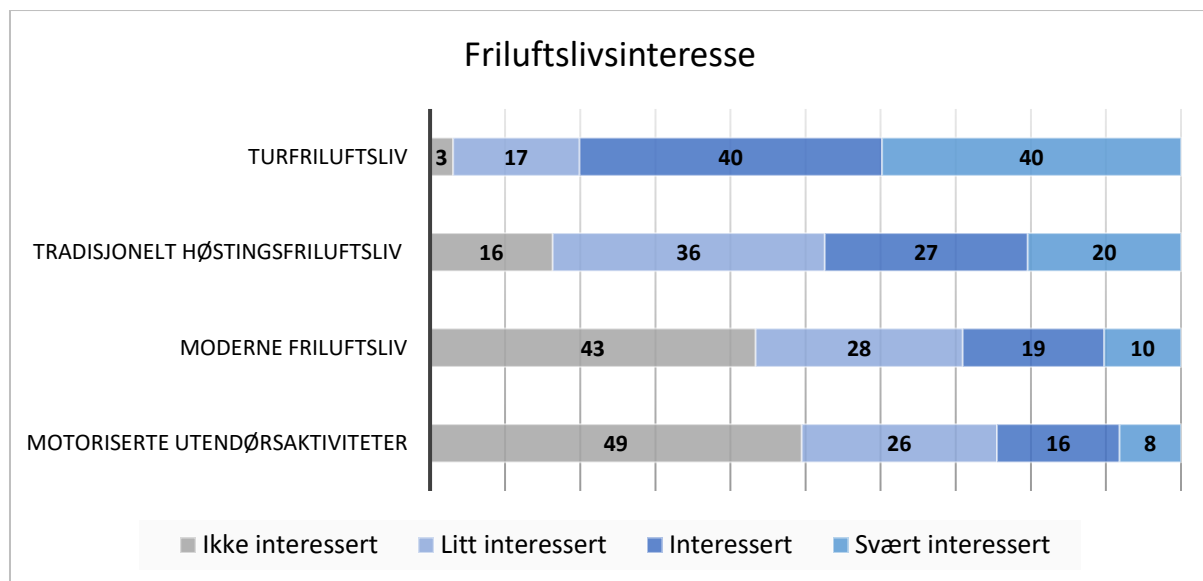
Figur 28 De besøkende i Oksøy-Ryvingen sin erfaring med langtur-friluftsliv sammenlignet med andre verneområder. Merk at for de områdene det ikke er presisert at dataene er hentet fra etterundersøkelsen er de hentet i kasseundersøkelsen. I alle områder der vi har sammenlignbare tall i kasse- og etterundersøkelse ser vi at brukerne i etterundersøkelsen samlet har mer erfaring med

langturfriluftsliv – altså at det er et lite frafall av mindre erfarne friluftslivsutøvere fra kasse- til etterundersøkelse.

Interessen for ulike typer friluftsliv ble kartlagt i etterundersøkelsen, hvor de ulike aktivitetene ble definert slik:

- **Tradisjonelt høstingsfriluftsliv** (matauk er viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking)
- **Turfriluftsliv** (turer til fots og/eller på ski)
- **Moderne friluftsliv** (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. dykking, windsurfing, terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding, randonee)
- **Motoriserte utendørsaktiviteter** (eks. båtsport, vannskuter, snøscooter)

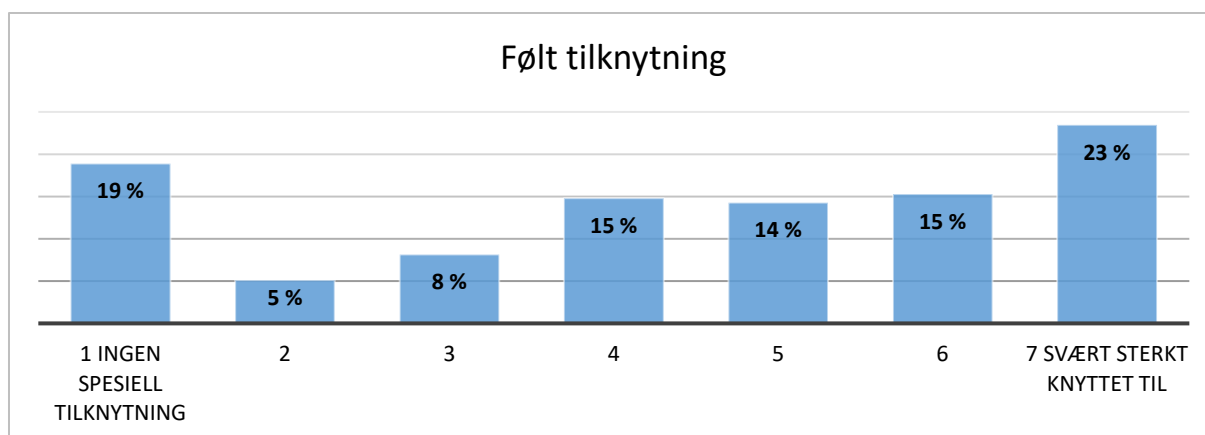
Det var særlig interessen for turfriluftsliv som var stor blant brukerne og det var få respondenter som var helt uinteressert i denne friluftslivsformen (se Figur 29). Sammenlignet med en del andre områder der vi har tilsvarende tall ser vi likevel at det er en noe lavere andel som oppgir at de er *svært interessert*. Interessen for høstingsfriluftsliv er også relativt stor og ligner funn fra andre verneområder. Motoriserte utendørsaktiviteter er den minst interessante friluftslivsformen. Her oppga 49 % at de ikke var interessert i det hele tatt. Likevel er det samlet sett større interesse for motoriserte utendørsaktiviteter i Oksøy-Ryvingen enn det en har funnet i flere andre verneområder og nasjonalparker der en har sammenlignbare tall, noe som kan – men ikke må – henge sammen med motorisert båtbruk. Vi ser den samme tendensen i de to andre kystparkene vi har undersøkt i 2018: i Raet nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark er brukerne også mer interessert i motoriserte utendørsaktiviteter enn det vi stort sett finner i verneområder i fjell/skog.

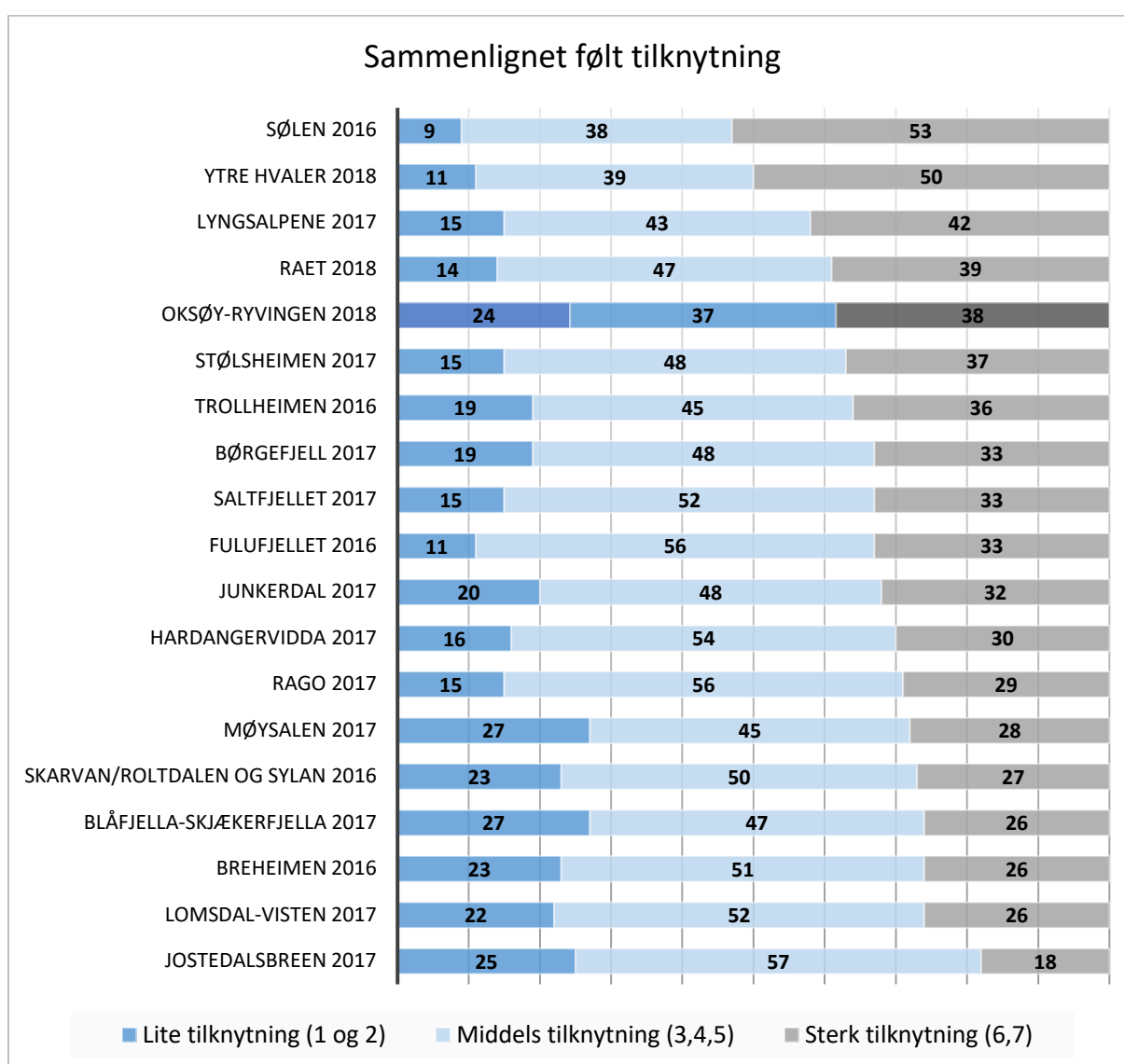
Figur 29 Interesse for ulike former for friluftsliv, vist i prosent (n=196).

6.1.4 Tidligere besøk og kjennskap til Oksøy-Ryvingen LVO

Figur 30 Prosentfordeling som viser hvor knyttet brukerne føler seg til Oksøy-Ryvingen LVO (n=196). viser hvor knyttet brukerne oppga at de føler seg til Oksøy-Ryvingen LVO. Samlet er det 52 % som følte mer enn middels sterk tilknytning (verdi 5-7) til området. Følelsen av tilknytning henger oftest sammen med lang tids bruk og erfaring fra området. Blant de som har besøkt området før var det 64 % som oppga at de følte en tilknytning over middels og for førstegangsbesøkende var tilsvarende prosentandel kun 16 %. Vi konkluderer med at sammenlignet med andre verneområder føler de besøkende til Oksøy-Ryvingen relativt stor grad av tilknytning til området (Figur 31).

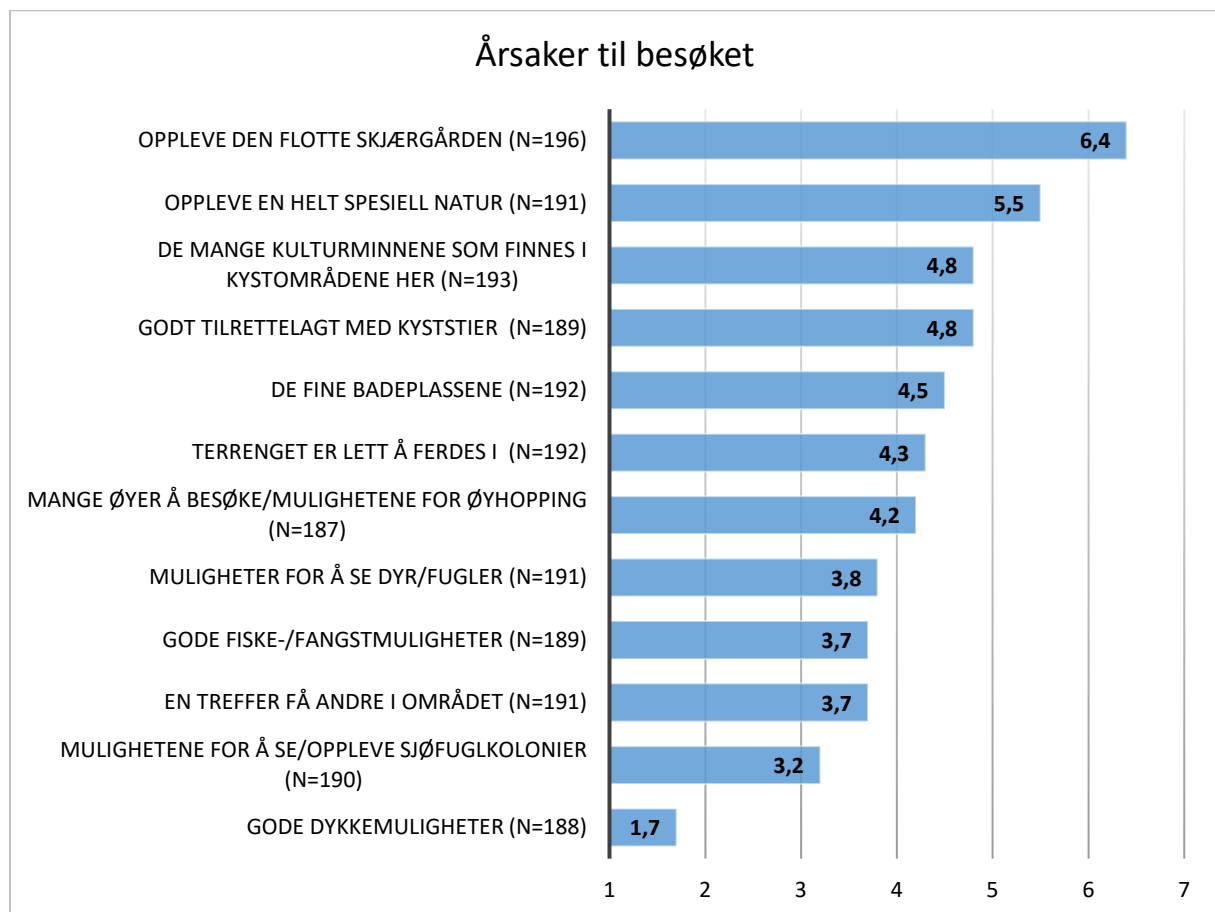
Figur 30 Prosentfordeling som viser hvor knyttet brukerne føler seg til Oksøy-Ryvingen LVO (n=196).

Figur 31 Prosentfordeling som viser hvor knyttet brukerne i andre verneområder følte seg til respektive område.

6.1.5 Årsaker til å besøke Oksøy-Ryvingen

Brukerne ble bedt om å oppgi hvor viktig ulike årsaker var for at de valgte å besøke Oksøy-Ryvingen LVO siste år (Figur 32). Det ble listet opp fire ganske generelle årsaker og åtte årsaker som var tilpasset området spesielt. De sistnevnte omhandlet kystlandskapet som sådan, øyer/holmer, kyststier, badeplasser, kulturminner, sjøfuglkolonier, fangst/fiske- og dykkemuligheter. Hvilke årsaker som er viktige for brukerne vil også henge sammen med/påvirke aktivitetsutøvelse, hva slags tur en er på m.m. De klart viktigste motivene var knyttet til naturopplevelse, noe en også har funnet i de aller fleste undersøkelser i naturområder i Norge (også utenfor verneområder) (se f-eks. Vorkinn 2016; Selvaag mfl., 2017; Wold & Selvaag 2017a, b; Vistad mfl. 2017).. Selv om ordlyden er ulik i undersøkelsene og ikke kan sammenlignes direkte, er dette likevel et helt tydelig resultat. I Oksøy-Ryvingen ble formuleringene *å oppleve en helt spesiell natur og oppleve den flotte skjærgården* brukt. Disse fikk en gjennomsnittsskår på henholdsvis 5,5 og 6,4 (av 7). Også *de mange kulturminnene i området, at området er godt tilrettelagt med kyststier, de fine badeplassene, at terrenget er lett å ferdes i* og *at det er mange øyer å besøke/mulighetene for øyhopping* fikk gjennomsnittsverdier over middelveien (4). De resterende årsakene fikk gjennomsnittsskårer under middelveien 4. Dette kan henge sammen med at noen av disse er mer spesifikke/for spesielt interesserte og kanskje mindre aktuelle for alle typer turer, aktiviteter eller besøkende.

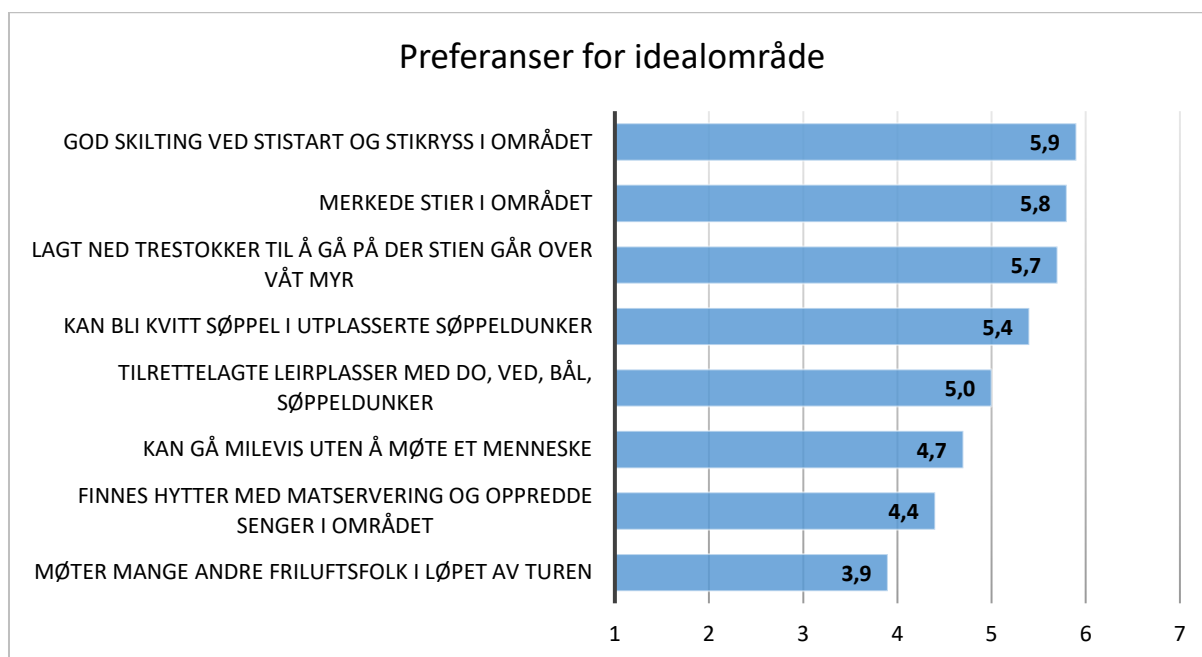

Figur 32 Gjennomsnittsskår for hvor viktige ulike årsaker var for at en valgte å besøke Oksøy-Ryvingen LVO siste år, på en skala fra 1 «ingen betydning» til 7 «svært stor betydning». (Antall respondenter var 196, men variablene har lavere utvalgsstørrelse fordi noen krysset av for «vet ikke»).

6.1.6 Idealområde og purisme

Respondentene ble bedt om å oppgi hvordan de stilte seg til åtte ulike forhold for deres tenkte «idealområde» for en lengre tur i skogs- eller fjellterreng om sommeren, altså er svarene på dette spørsmålet ikke knyttet til Oksøy-Ryvingen LVO som sådan (se for øvrig ytterligere utdyping av

dette spørsmålet i kapittel 2.3). Disse variablene er lagt inn i spørreskjemaet fordi vi vet at individuelle naturbrukere er ulike, har ulike forventninger til et turområde og har ulike preferanser for tilrettelegging etc. Figur 33 viser gjennomsnittsskår for de åtte variablene. Generelt er respondentene mer enn gjennomsnittlig positive til de fleste av forholdene. Brukerne var svært positivt til merking, både det at det er god *skilting ved sti-start/stikryss* og *at det finnes merkede stier*, fikk veldig høye gjennomsnittsskårer. Det samme gjorde *at det er lagt ned trestokker der stien går over våt myr* og det *å kunne bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker*. *Det at det finnes tilrettelagte leirplasser* fikk også relativt høy gjennomsnittsskår. Det *å møte mange andre friluftsfolk i løpet av turen* var respondentene derimot mer negative til og dette forholdet fikk en gjennomsnittsverdi under middels.

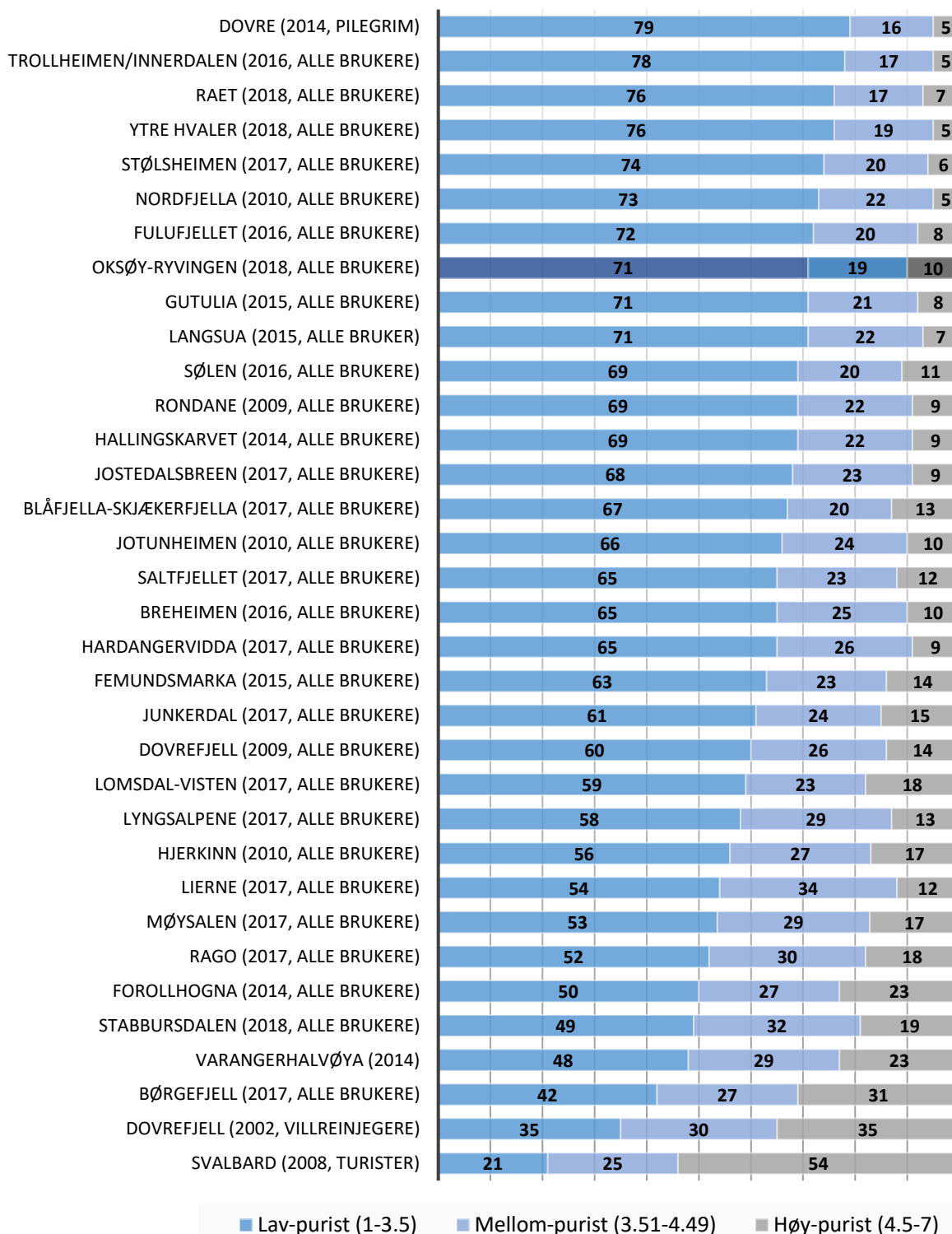
Figur 33 Respondentenes gjennomsnittsskår på åtte ulike preferanser for det ideelle langturområde, på en skala fra 1 svært negativt, via 4 nøytralt, til 7 svært positivt (n=196).

Fra disse åtte variablene⁸ kan en kategorisere den totale gjennomsnittsskåren for det vi kaller purisme. Dette beskriver brukernes preferanser for tilretteleggingstiltak og for i hvilken grad en foretrekker å møte andre mennesker på tur (se forøvrig kapittel 2.3 for ytterligere beskrivelse av variabelen). Lavpurister foretrekker tilrettelegging og det å møte mange mennesker på tur er greit eller preferert, mens høypurister foretrekker lite tilrettelegging og vil i større grad være alene på tur. Ved inndeling av respondentene i purismeklasser var andelen lavpurister på 71 %, mellompurister 19 % og høypurister 10 % (se Figur 34).

Figur 34 viser purismeklassifisering for en rekke ulike brukere/naturområder i Norge. Vi ser at Oksøy-Ryvingen LVO er plassert i øvre del av figuren. Området har en høy andel lavpurister og lav andel høypurister sammenlignet med andre områder det finnes tilsvarende data fra.

⁸ Her er skalaen for 7 av utsagnene «snudd» for å få alle på samme skala: purismeskalaen, se ytterligere beskrivelse i kapittel 2.3

Purismeklassifisering sammenlignet med andre områder/brukergrupper

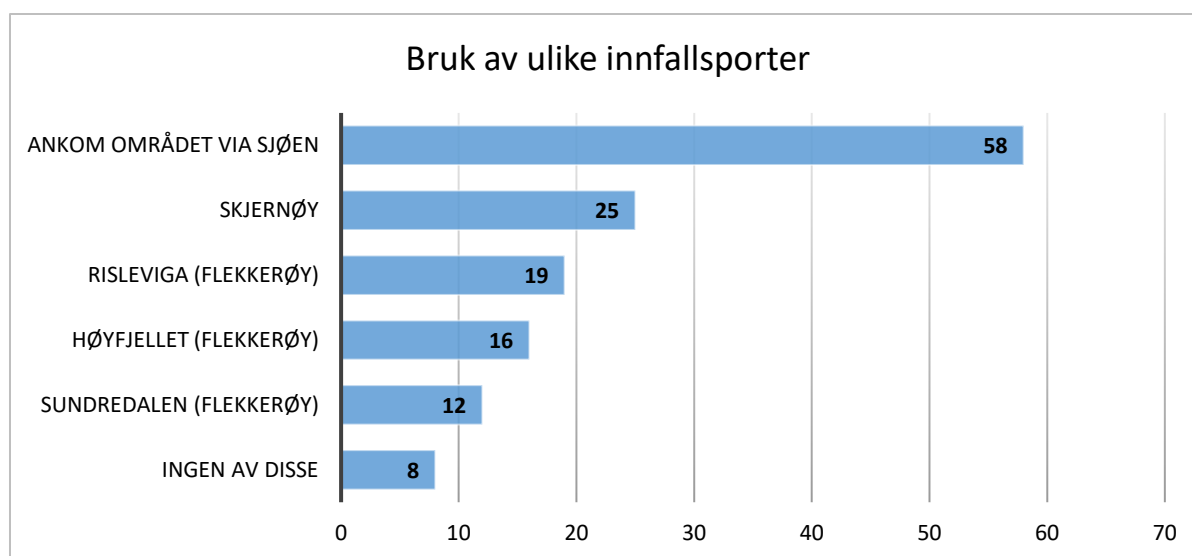

Figur 34 Inndeling i de ulike purismekategoriene for ulike områder/brukergrupper, oppgitt i prosent. Tall fra Svalbardturister er hentet fra Hagen mfl. (2012), resten er fra litteraturliste brukerundersøkelser i vedlegg 9.

6.2 Bruken av området

6.2.1 Romlig bruk

Respondentene ble spurt om de hadde startet turen(e) sin(e) i Oksøy-Ryvingen det siste året ved en eller flere av fire opplistede startsteder (se Figur 35) – i tillegg kunne de krysse av at turen startet via sjøen og det var også et alternativ som lød «ingen av disse». Av de fire startstedene som var listet opp var Skjernøy den mest brukte; en fjerdedel av respondentene hadde startet en eller flere turer ved denne lokaliteten siste år (se Figur 35). Til sammen oppga 58 % at de hadde ankommet område via sjøen. Den samlede prosenten i Figur 35 (alle innfallsporter/startsteder samlet utgjør 138 %) indikerer at en del av de besøkende har brukt flere av innfallsportene/startstedene i 2018. Dette stemmer godt overens med at det er mange flergangsbesøkende, hytteiere og lokale blant brukerne av Oksøy-Ryvingen. 8 % oppga at de hadde ankommet Oksøy-Ryvingen via andre steder enn disse.

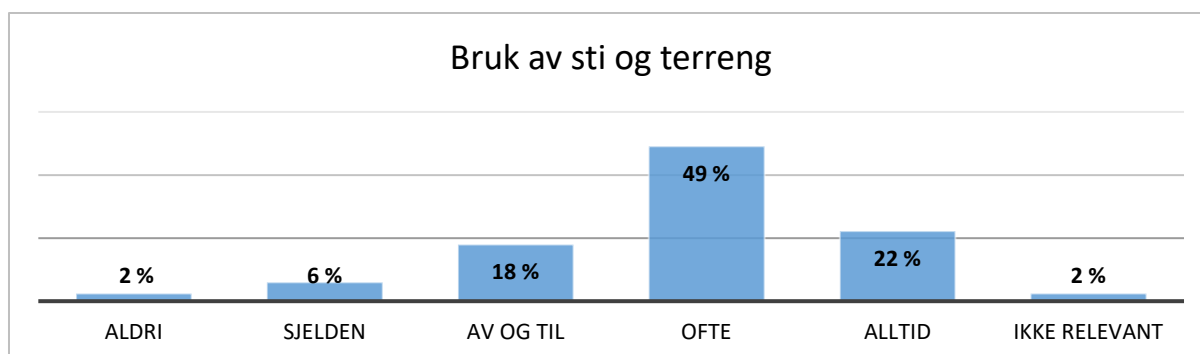

Figur 35 Prosentfordeling som viser respondentens bruk av ulike innfallsporter/startsteder i Oksøy-Ryvingen det siste året (n=196). Totalprosenten er høyere enn 100 %, noe som indikerer at en del har brukt flere innfallsporter/startsteder i 2018.

6.2.2 Bruk av sti og vei

I etterundersøkelsen ble respondentene som hadde gått eller syklet i Oksøy-Ryvingen⁹ spurt om hvor mye av tida de brukte tydelige/merkede stier og veier i 2018 (se Figur 36). Til sammen oppga 71 % at de **alltid** eller **ofte** brukte stier/veier, mens 26 % gjorde det **av og til** eller **sjeldnere** – 2 % svarte «ikke relevant» på dette spørsmålet. Det er liten tvil om at stien er det viktigste «anlegget» for friluftsliv på land, både innenfor og utenfor verneområdene. Veldig mye av naturbruken er knyttet til stier. I områdene ved kysten foregår ferdselen til lands også på svaberg, øyer o.l. der det i mindre grad er stier, men likevel lett framkommelig til fots/sykkel.

⁹ Se **Figur 37** for å se hvor mange som hadde syklet/gått.

Figur 36 Prosentfordeling som viser bruken av tydelige/merkede stier og veier når de besøkende gikk eller syklet i Oksøy-Ryvingen LVO sist år (n=167).

6.2.3 Sesongbruk

I etterundersøkelsen oppga 62 % av de besøkende at de hadde besøkt Oksøy-Ryvingen LVO flere ganger i løpet av siste år. Dette er i samsvar med tanke på den høye andelen hytteeiere og lokale. Brukerne (uavhengig av om de hadde besøkt området en eller flere ganger siste år) ble også bedt om å oppgi bruken siste år fordelt på fire ulike sesonger (se Tabell 7). Naturlig nok hadde nesten alle vært der i løpet av sommersesongen. I overkant av 70 % hadde vært i Oksøy-Ryvingen i vårsesongen. Vinter- og høstsesongen var de periodene da færrest hadde vært i området, men rundt en tredjedel brukte området også da. Gjennomsnittlig antall bruksdager var i vinter- og vårsesongen 9 dager og sommer- og høstsesongen 11 dager. Dette indikerer at en del av de besøkende bruker området relativt mye og gjennom ulike deler av året.

Tabell 7 Bruk av Oksøy-Ryvingen gjennom året (n=196).

	N	%	Min	Max	Gj.snitt	Std.feil
Antall dager i vintersesongen: jul-påske?	58	30	1	90	9	1,82
Antall dager i vårsesongen: etter påske (t.o.m. mai)?	74	38	1	60	9	1,18
Antall dager i sommer/høstsesongen: juni-september?	185	94	1	100	11	1,06
Antall dager senhøstes: oktober-jul?	58	30	1	90	11	1,98

6.2.4 Type bruk

6.2.4.1 Aktiviteter

I etterundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi hvilke aktiviteter de hadde drevet med i Oksøy-Ryvingen LVO i løpet av det siste året¹⁰. Prosentfordelingen for ulike aktiviteter vises i Figur 37. Det var flest som oppga fottur, noe vi også finner i andre verneområder – både i kyst- og skog-/fjellparker. I underkant av 70 % hadde vært på motorisert båttur – noe som skiller seg vesentlig, om enn ikke overraskende, fra fjell-/skogs-nasjonalparker.

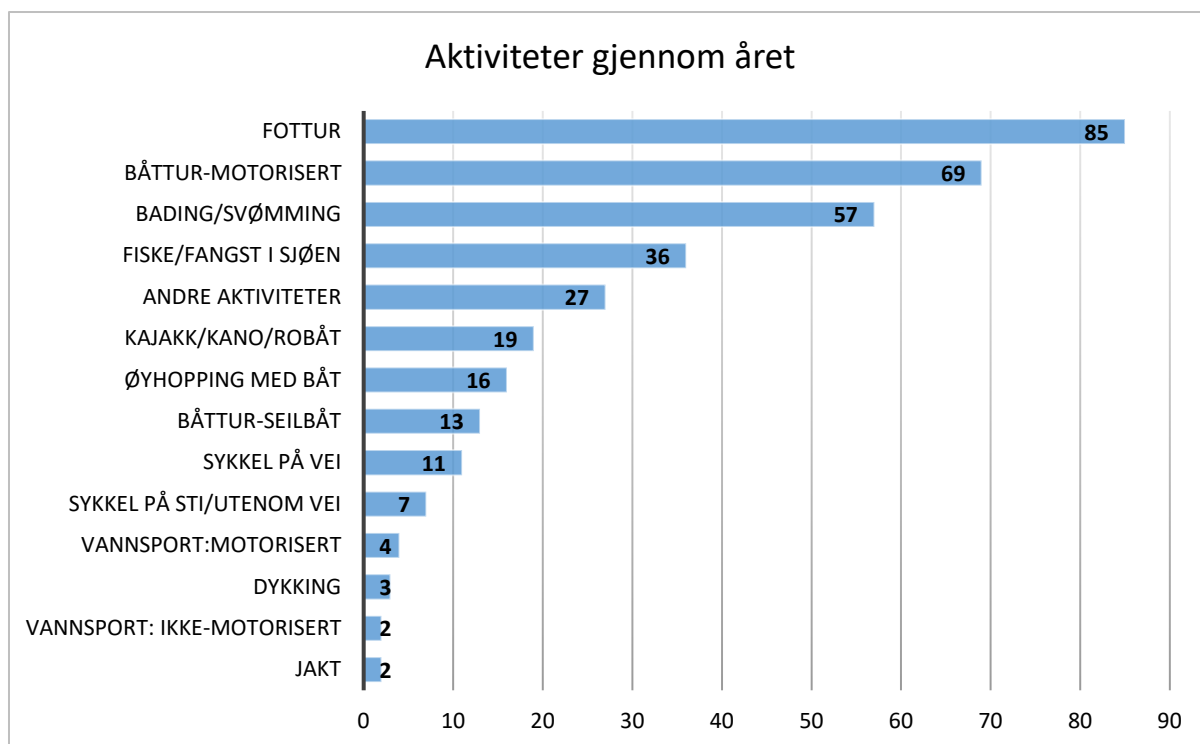
Godt over halvparten hadde badet/svømt i området i løpet av siste år. Rundt en tredjedel hadde bedrevet fiske/fangst i sjøen eller drevet med *andre aktiviteter*. Blant «andre aktiviteter» var det jogging, fotografering, geocaching, pikniktur og sopp-/bærplukking som ble hyppigst nevnt.

Blant de 19 % som hadde vært på kajakk/robåt/kanotur hadde 81 % brukt kajakk, 30 % hadde brukt robåt og 8 % hadde brukt kano (n=37)¹¹.

¹⁰ Figur 12 i kap. 4.4 viser aktivitet/hovedformål på turen da kasseskjemaet ble fylt ut.

¹¹ Det var mulig å krysse av for flere typer ikke-motorisert båt, slik at den samlede prosenten overstiger 100.

Til sammen hadde 13 % syklet¹². Av disse hadde rundt 80 % syklet på vanlig sykkel, rundt 10 % hadde benyttet el-sykkel og 10 % hadde brukt sti-/fatbike. Naturlig nok hadde en noe høyere andel syklet på vanlig sykkel (90 %) eller el-sykkel (24 %) på vei og en noe høyere andel hadde syklet på sti-/fatbike (31 %) på sti eller i terrenget.

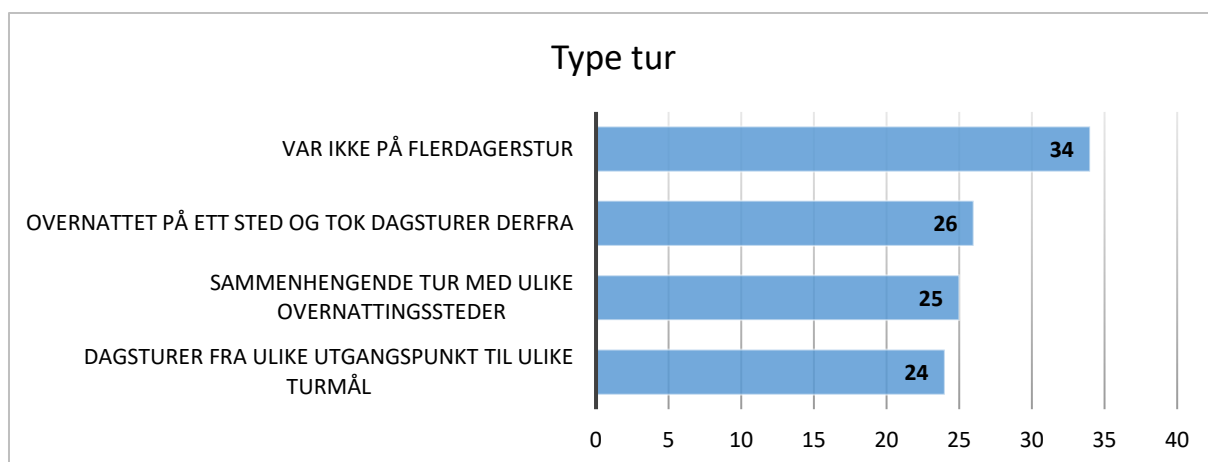
Figur 37 Deltakelse i ulike aktiviteter i Oksøy-Ryvingen i løpet av siste år (n=196) oppgitt i prosent av respondentene. Det var mulig å krysse av for flere svaralternativ så den totale prosenten overstiger 100. For utdypende informasjon om hva vannsportkategoriene innbefatter se vedlegg 2.

6.2.4.2 Tid i verneområdet og overnatting

I etterundersøkelsen ble brukerne bedt om å oppgi hva slags turer de hadde vært på i Oksøy-Ryvingen LVO i løpet av siste år. I alt hadde 34 % bare vært på dagstur(er) (Figur 38 indikert via øverste søyle *var ikke på flerdagersturer*), mens 66 % hadde vært på tur(er) over flere dager. Vi ser at andelen som oppgir at de har vært på flerdagerstur gjennom hele året er langt større enn det som ble oppgitt i *kasseundersøkelsen* (20 %, Figur 13). Dette kan ha flere årsaker. En mulig årsak er at de som ferierer på hytte/fritidsbolig fyller inn dagstur på kasseskjemaet fordi det der spørres om lengde på denne turen. I etterundersøkelsen spør vi mer spesifikt om turen(e) dersom brukeren har vært i området sammenhengende i flere dager, og særlig alternativet «overnattet et sted og gikk dagsturer fra dette stedet» kan tenkes å være sammenfallende med det å være på hytte/fritidsbolig. En annen mulig årsak er at vi har en skjevhet i etterundersøkelsen sammenlignet med kasseundersøkelsen ved at det er flere flerdagersbesøkende enn dagsbesøkende som har oppgitt e-postadresse. I tillegg fyller de fleste inn kort bare en gang selv om de har vært i området flere ganger, og det kan også være slik at det tilfeldigvis har vært slik at noen har vært på dagstur da de fylte inn kort, men at de i løpet av året også har vært på flerdagersturer.

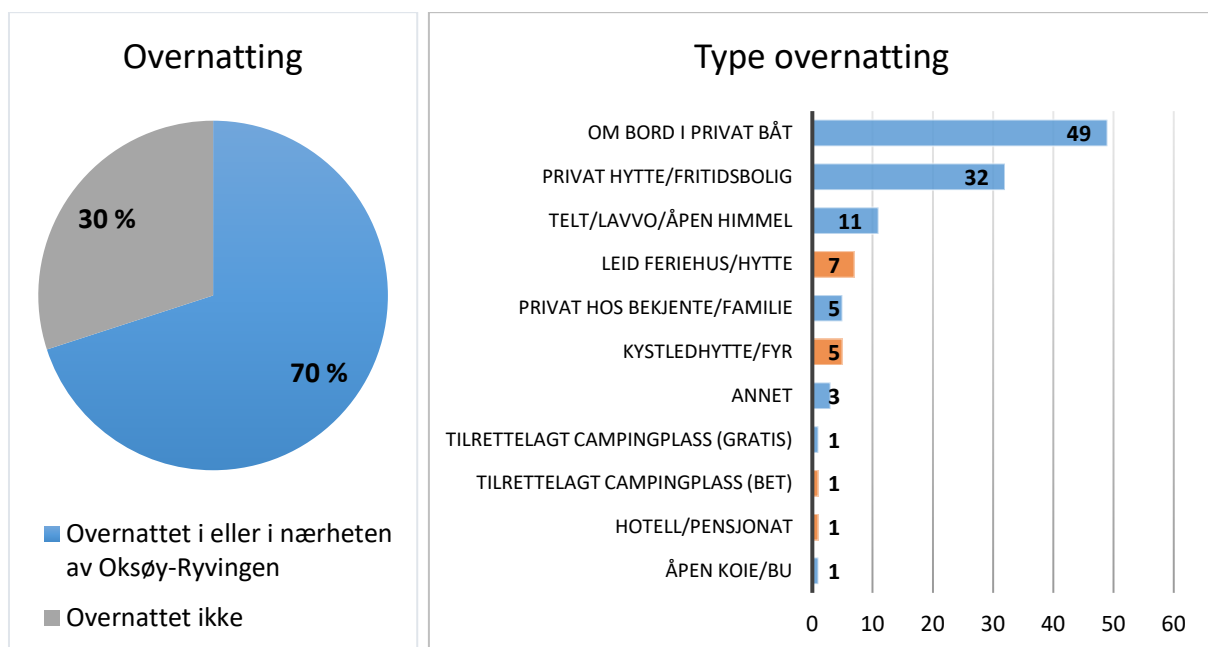
Når det gjelder flerdagersturene var andelen som hadde *overnattet på ett sted og tatt dagsturer fra dette stedet*, som hadde vært på *en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder* og som hadde tatt *dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål*, omtrent like store. Det var veldig mange forskjellige turmål som ble nevnt på alternativet *dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål* (se vedlegg 3 for fullstendig liste). Det var mulig å krysse av flere alternativ og den sammenlagte prosenten overstiger 66 %, så noen respondenter har vært på flere ulike typer flerdagersturer.

¹² Flere hadde både syklet på vei og utenfor vei dermed overlapper andelen som hadde syklet og totalandel som hadde syklet i området er lavere enn de to sykkel-kategoriene.

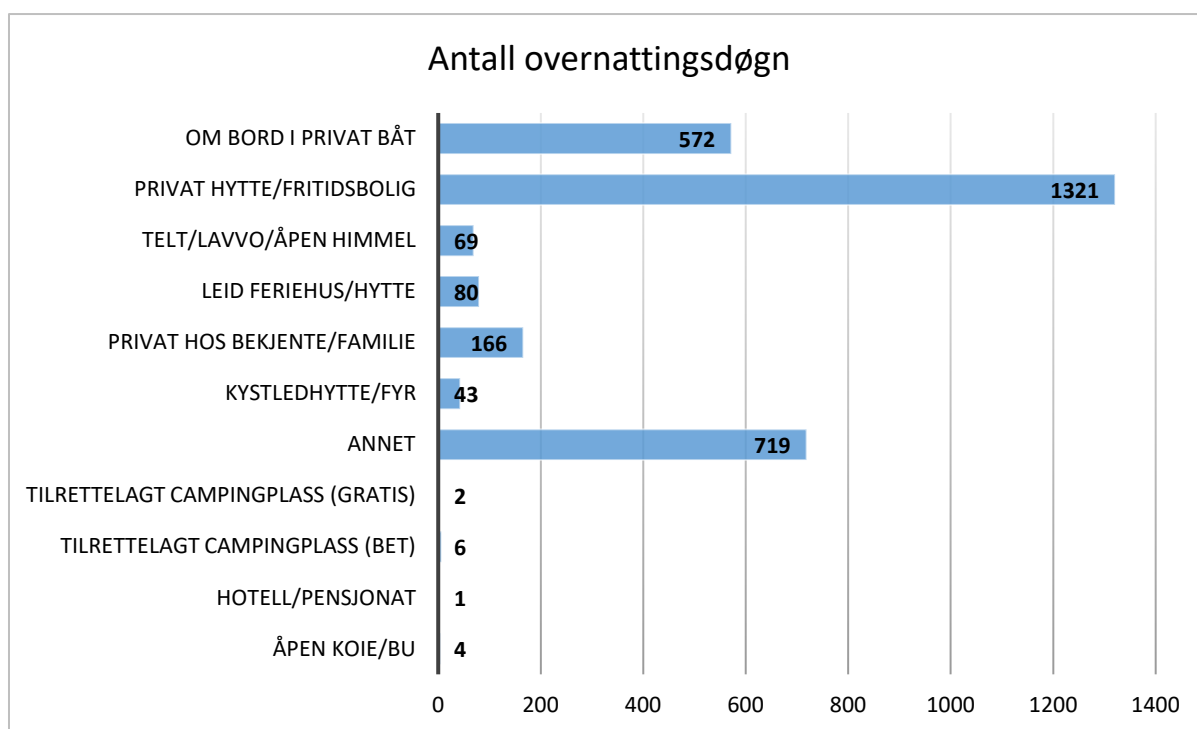
Figur 38 Svarfordeling for spørsmålet «Hvis du var i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde sammenhengende i flere dager for å f.eks. gå tur, sykle eller farte rundt med båt hva slags tur(er) var du på?» - oppgitt i prosent (n=196).

I alt 70 % hadde overnattet i eller i nærheten av Oksøy-Ryvingen LVO i forbindelse med besøket/besøkene siste år (Figur 39, venstre diagram). I underkant av 70 % av de lokale og 82 % av de som eide eller hadde tilgang til hytte i nærheten hadde overnattet, mens 72 % av de andre besøkende til området hadde gjort det samme. Overnatting er altså knyttet til alle de tre brukergruppene (lokale, hytteeiere, tilreisende). Figur 39 (høyre diagram) viser hvor mange prosent som hadde overnattet på ulike overnattingsalternativ. Det var flest som overnattet *ombord i privat båt*, en del overnattet også i *privat hytte eller fritidsbolig* og rundt 10 % overnattet i *telt/lavvo/under åpen himmel*. Det var nesten ingen som overnattet på *tilrettelagt campingplass, hotell/pensjonat* eller i *åpen koi/bu*. Vi ser at det er få kommersielle overnattingsdøgn (oransje søyler) knyttet til bruken av Oksøy-Ryvingen.

Figur 39 Prosentandeler som har overnattet i eller i nærheten av Oksøy-Ryvingen LVO i forbindelse med besøket/besøkene i løpet av siste år til venstre (n=196). Prosentfordeling som viser hvor mange av respondentene som har overnattet på ulike måter i løpet av siste år til høyre (n=135). Det var mulig å krysse av flere overnattingsformer slik at prosenttallene totalt overstiger 100. De alternativene med oransje farge er overnattingsformer der man må betale for å overnatte, mens de blå er gratis overnattingsformer. «Annet»-kategorien kan være både betalte og gratis overnattingsformer.

Hvis vi ser nærmere på **antall** overnattingsdøgn, og ikke bare på prosentandeler av respondentene som benyttet overnattingsalternativene, blir bildet noe mer nyansert (se Figur 40). Totalt sto de 196 respondentene for nesten 3000 overnattingsdøgn i eller i nærheten av verneområdet. Det var over 1300 overnattingsdøgn knytta til privat hytte/fritidsbolig, nesten 600 overnattingsdøgn knytta til privat båt og over 700 overnattingsdøgn knytta til «*annet*»— og dette skilte seg klart ut. Få krysset av for «*annet*», men dette alternativet hadde et høyt antall overnattingsdøgn. Det var kun egen bolig¹³ som ble nevnt som overnattingsform i alternativet «*annet*». *Overnatting privat hos bekjente/familie* hadde også relativt mange overnattingsdøgn, mens de andre overnattingsformene genererte relativt få overnattingsdøgn.

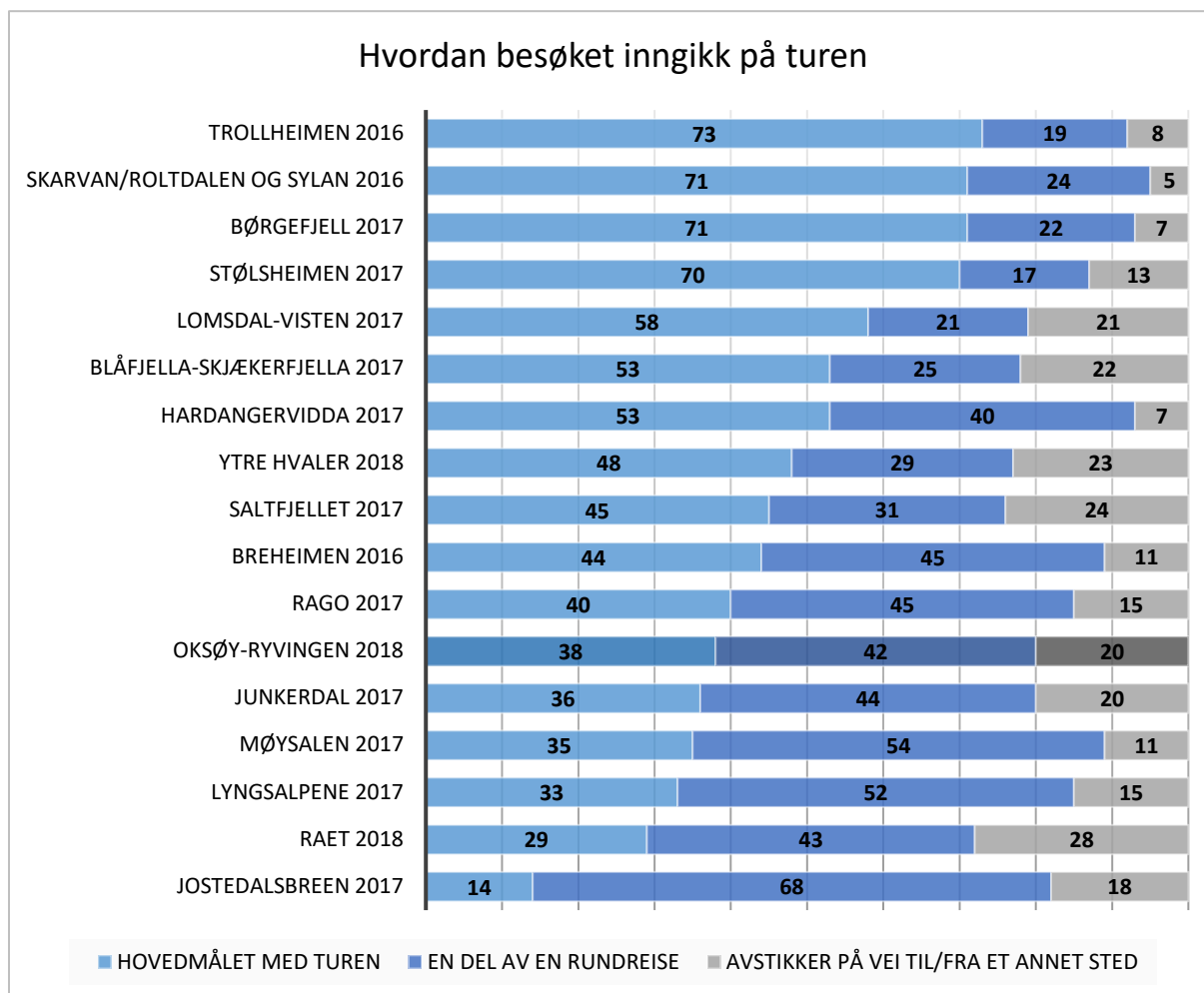

Figur 40 Antall overnattingsdøgn til sammen for respondentene som hadde overnattet i de ulike overnattingsformene.

6.2.5 Oksøy-Ryvingen LVO som besøksmål

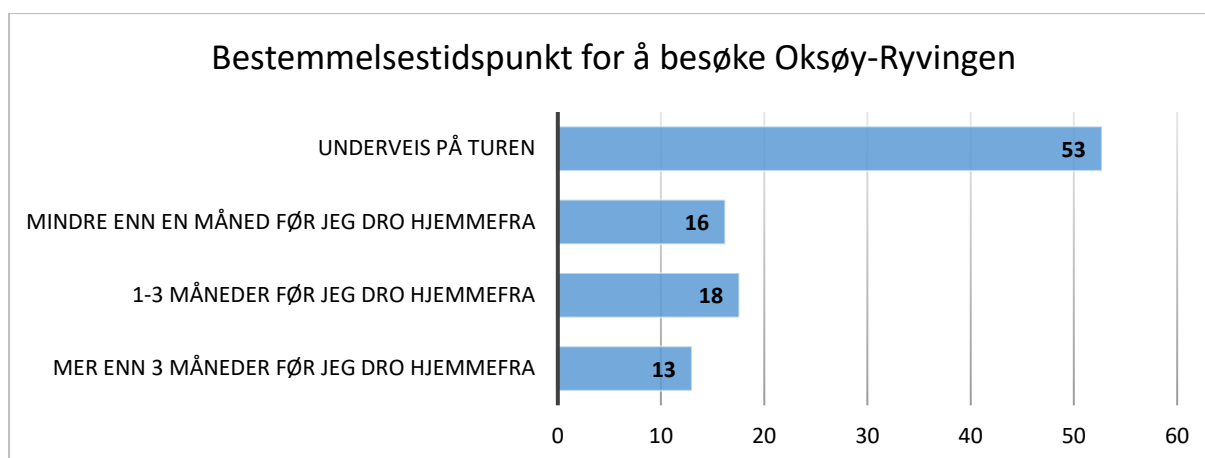
De som bare hadde besøkt Oksøy-Ryvingen LVO én gang siste år (38 % av respondentene i etterundersøkelsen) fikk spørsmål om hvordan besøket i landskapsvernområdet inngikk i den turen de var på (se Figur 41). Av disse oppga 38 % at Oksøy-Ryvingen var hovedformålet med turen, mens henholdsvis 42 % og 20 % oppga Oksøy-Ryvingen som en del av en rundreise eller at det var en avstikker på vei til/fra et annet sted.

¹³ Det er ikke spesifisert i spørsmålsordlyden hvorvidt overnatting i fast, privat bolig skal registreres eller ikke. Gitt den store andelen lokalt bosatte og hvor få som har krysset av alternativet *annet* er det selvsagt at brukerne i undersøkelsen reelt sett har langt flere overnattingsdøgn hjemme i privat bolig enn det som fremkommer i dataene. Sett i et kommersielt reiselivsperspektiv er imidlertid overnatting i privat bolig mindre interessant og søylen *annet* i figur 40 mindre relevant.

Figur 41 Prosentfordeling som viser hvordan besøket i Oksøy-Ryvingen inngikk i turen de besøkende var på (n=70) sammenlignet med andre større verneområder i Norge. Spørsmålet ble stilt til de som oppga at de hadde besøket området en gang siste år.

De som oppga at de kun hadde besøkt Oksøy-Ryvingen en gang siste år ble også spurt om når de bestemte seg for å besøke området (se Figur 42). De aller fleste bestemte seg underveis på turen, kun 31 % bestemte seg mer enn en måned før besøket.

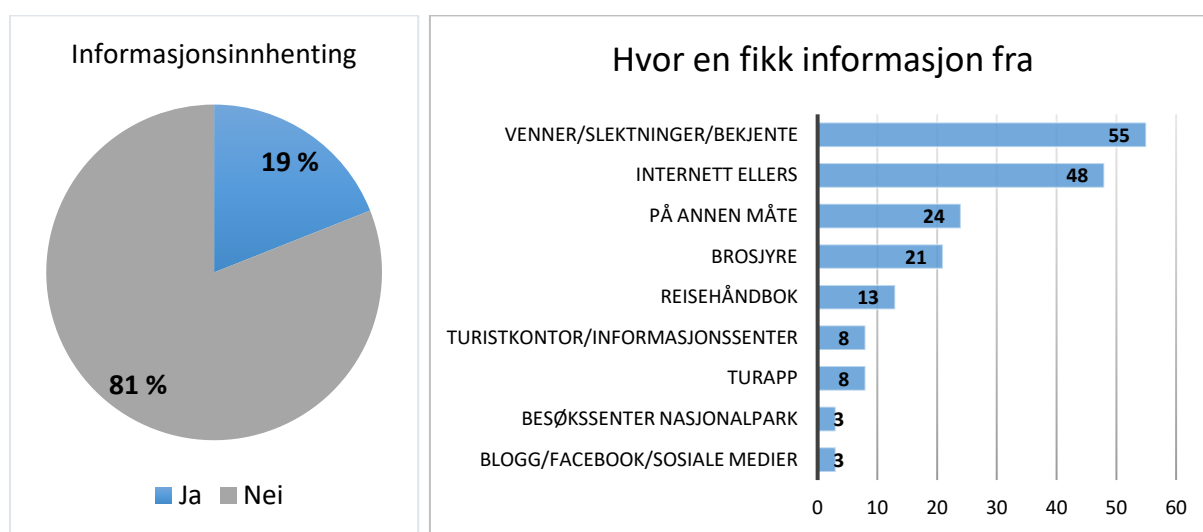

Figur 42 Beslutningstidspunkt for å besøke Oksøy-Ryvingen (n=74). Spørsmålene ble stilt til de som oppga at de kun hadde besøkt Oksøy-Ryvingen LVO en gang siste år.

6.3 Innhenting av informasjon og bruk av sosiale media

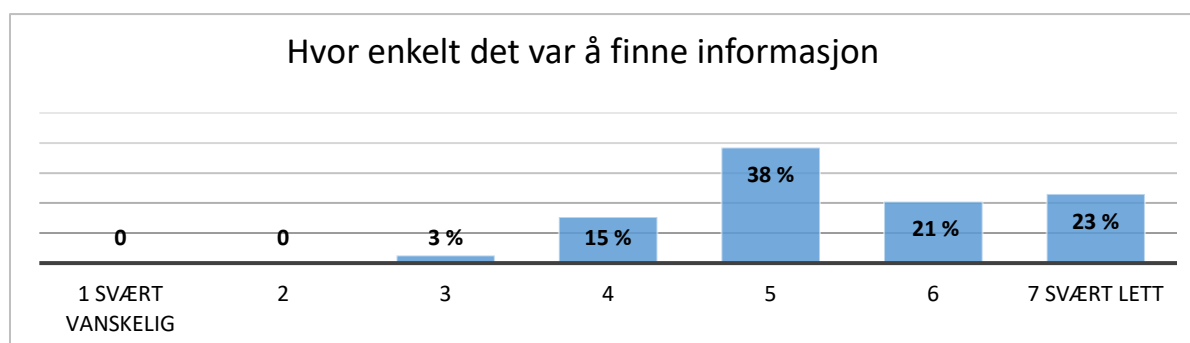
6.3.1 Innhenting av informasjon og foretrukket informasjon

Kun 19 % oppga at de hadde innhentet informasjon om Oksøy-Ryvingen LVO før besøket/besøkene (se Figur 43). Det er naturlig å tenke seg at førstegangsbesøkende i større grad enn erfarne brukere søker informasjon i forkant av besøket. I etterundersøkelsen var andelen førstegangsbesøkende 23 %, noe som kunne være med på å forklare at andelen som innhenter informasjon er forholdsvis lav. Ser vi på informasjonsinnhenting og tidligere besøk i sammenheng ser vi imidlertid at andelen som ikke innhentet informasjon er omtrent like lav blant de som har besøkt området før og førstegangsbesøkende (merk imidlertid at det dreier seg om få respondenter slik at tilfeldigheter kan gi utslag). Venner/slektninger/bekjente, internett og brosjyre var de klart vanligste informasjonskildene (se Figur 43). Ulike google-søk og ut.no var de internettsidene som ble nevnt flest ganger (se vedlegg 4 for fullstendig liste). ¼ av de som innhentet informasjon krysset av for alternativet «på annen måte» og her var det egne erfaringer med området, informasjonstavler, *Havneguiden* og kart som ble nevnt.

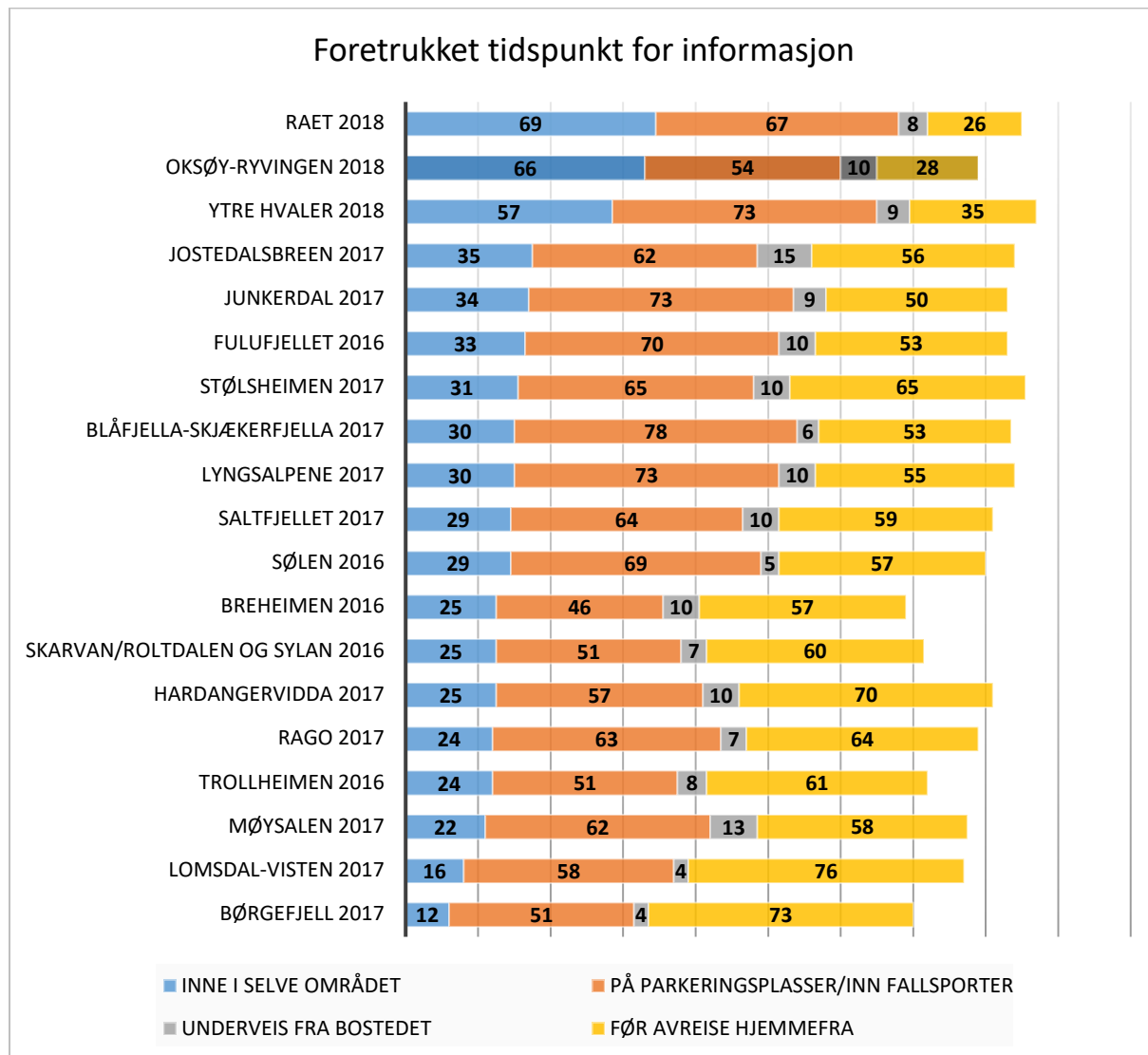
Figur 43 Prosentfordelinger som viser hvor mange som skaffet seg informasjon før besøket/besøkene til Oksøy-Ryvingen LVO før man kom til området i 2018 til venstre (n=196), og hvor en fant denne informasjonen til høyre (n=38).

De besøkende opplevde det som relativt lett å finne informasjonen de ønsket (Figur 44). I alt 82 % synes det var over middels enkelt å finne ønsket informasjon (svaralternativ 5-7). De som oppga at det var vanskelig å finne ønsket informasjon (svaralternativene 1-4, se Figur 44) fikk spørsmålet om hva de synes det var vanskelig å finne informasjon om. Vedlegg 4 gir oversikt over svarene på dette spørsmålet.

Figur 44 Prosentfordeling som viser hvor vanskelig/enkelt det var å finne den informasjonen en ønsket om Oksøy-Ryvingen (n=39).

Dersom de besøkende skulle motta mer informasjon fra forvaltningsmyndigheten, foretrekker de å få det enten på parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båtutsettingsplasser til området eller inne i verneområdet (Figur 45). At så mange besøkende ønsker informasjon inne i selve området og at en relativt lav andel ønsker informasjon om verneområdet før avreise hjemmefra samsvarer med det vi finner for kystnasjonalparkene Raet og Ytre Hvaler, men skiller seg fra funn fra verneområder i skog/fjell.

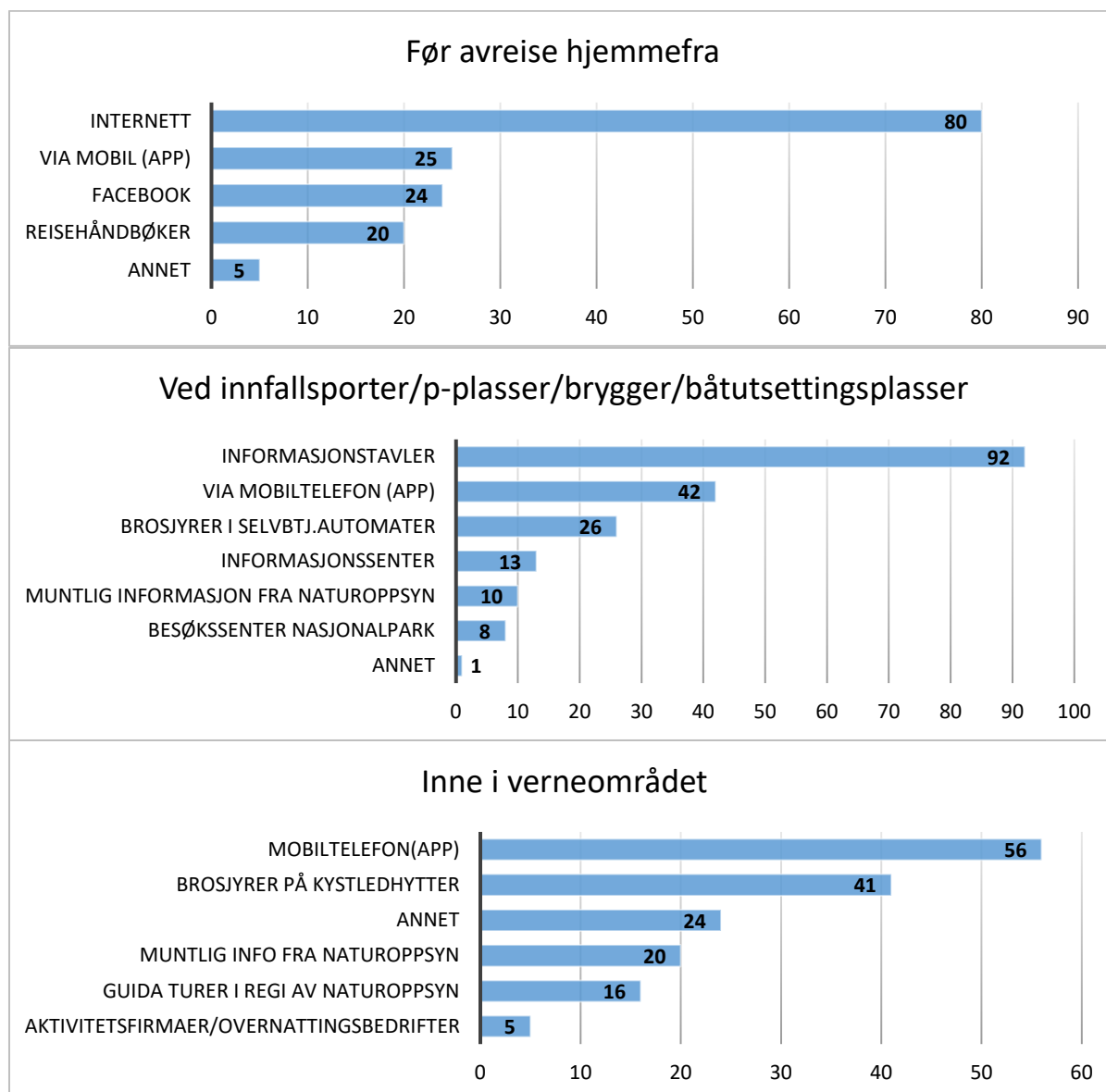

Figur 45 Prosentfordeling som viser når brukerne i Oksøy-Ryvingen foretrekker å motta informasjon dersom forvaltningsmyndigheten skulle gi mer informasjon om området, sammenlignet med andre norske verneområder ($n=196$, det var mulig å krysse av på flere alternativ). For Oksøy-Ryvingen inkluderer ordlyden i andre alternativ også **brygger** og **båtutsettingsplasser** (på parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båtutsettingsplasser).

6.3.2 Foretrukket måte å innhente informasjon

Respondentene foretrakk i størst grad å få informasjon om Oksøy-Ryvingen inne i selve området eller på parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båtutsettingsplasser til området. Figur 46 viser hvilke kanaler som er foretrukket på de ulike tidspunktene. Før avreise hjemmefra er internett helt klart mest foretrukket, etterfulgt av mobil (App) og Facebook. Når en er ved parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båtutsettingsplasser derimot, foretrekker 92 % informasjonstavler, men en del (42 %) foretrekker mobil (App) også her. En høy andel ønsket å få informasjon inne i selve området og her var det brosjyrer på kystledhytter (41 %) eller mobil (App) som var mest foretrukket (56 %)

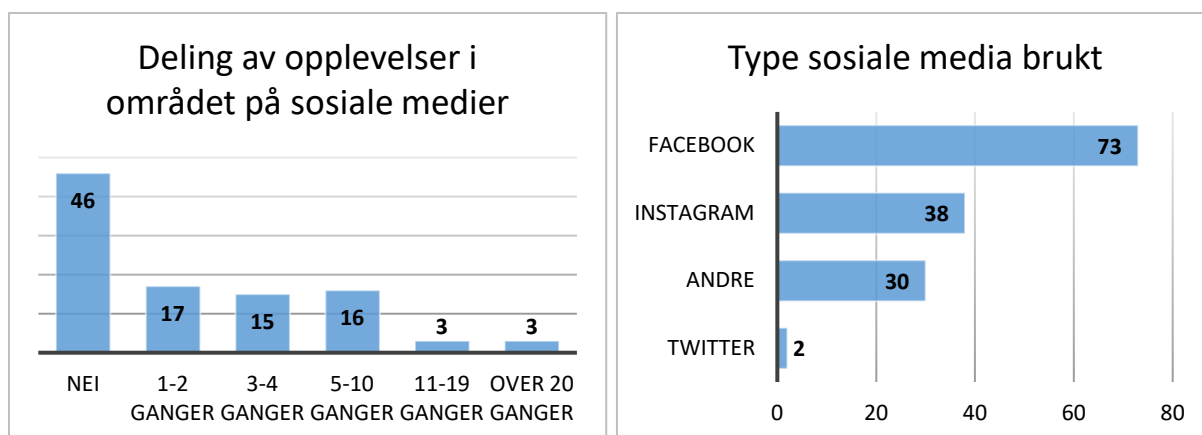
og vi ser altså at mobil er en relativt foretrukket informasjonskanal/kilde uavhengig av når informasjonen innhentes. Annet-kategorien under «inne i verneområdet» på 24 % utgjorde for det meste flere informasjonsskilt/plakater inne i selve området.

Figur 46 viser prosentvis hvilken kanal som er foretrukket for å innhente informasjon på ulike tidspunkt. Øverst før avreise hjemmefra (n=55), ved parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båttutsettingsplasser til området (n=106) og nederst inne i selve området (n=129). Det var mulig å krysse av flere alternativ.

6.3.3 Bruk av sosiale media

Brukerne i Oksøy-Ryvingen LVO er relativt aktive på sosiale media når de er i området, og over halvparten oppga at de delte opplevelsene sine via sosiale media (se Figur 47). De fleste delte opplevelser flere ganger. Facebook var den klart vanligste kanalen å dele opplevelser på, men Instagram ble også benyttet en god del. I kategorien «andre» var det flest som brukte Snapchat.

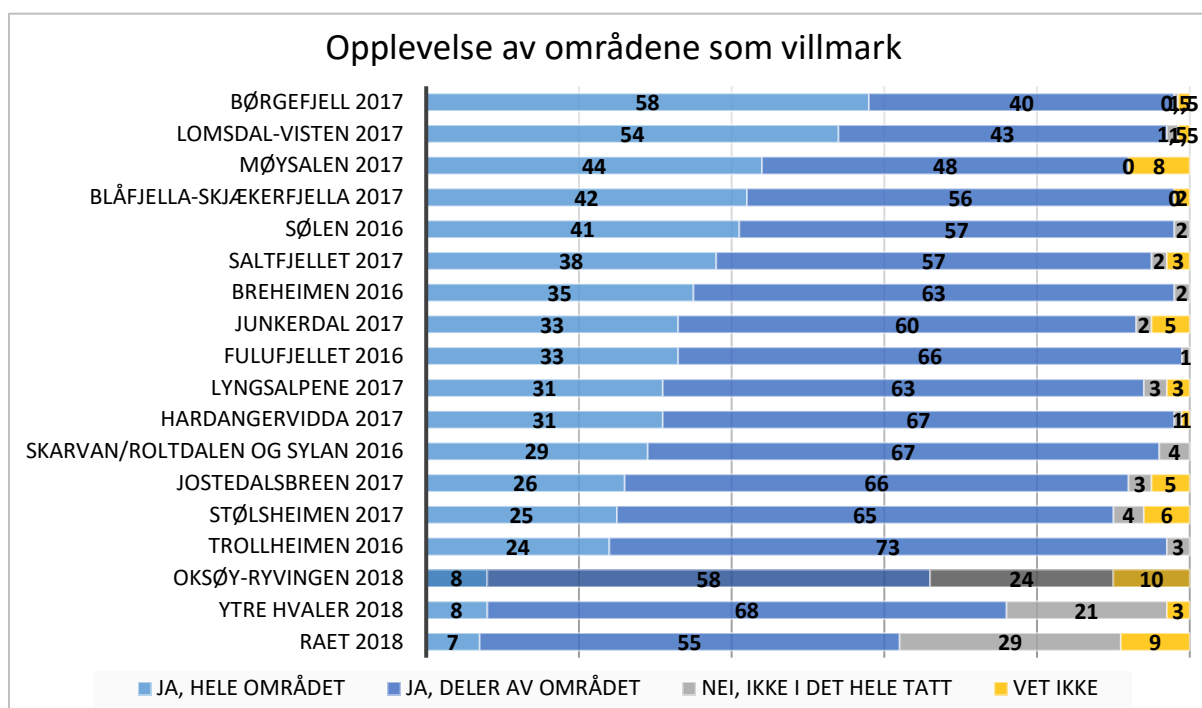

Figur 47 Prosentfordeling som viser hvorvidt brukerne delte sine opplevelser i Oksøy-Ryvingen via sosiale medier (n=196) til venstre, og hvilke medier de hadde brukt (n=106) til høyre.

6.4 Opplevelse av dagens tilstand i Oksøy-Ryvingen

6.4.1 Oksøy-Ryvingen som villmarksområde

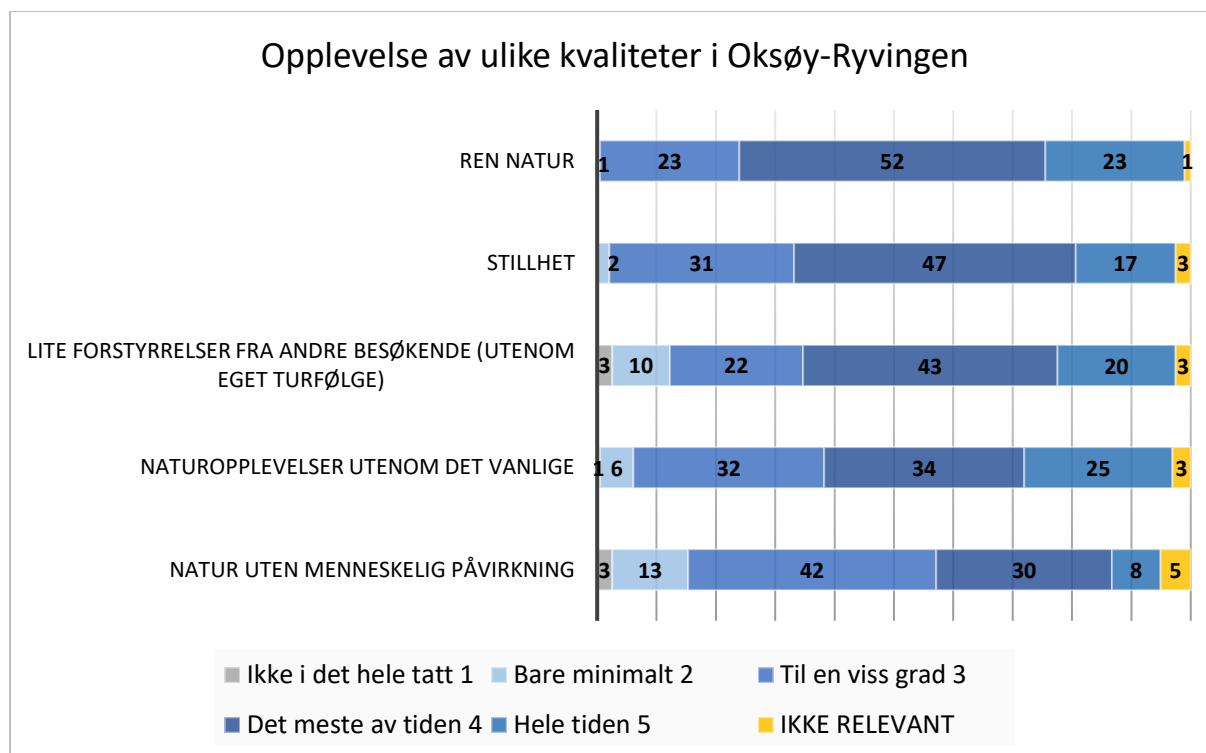
Oksøy-Ryvingen LVO blir i ganske liten grad oppfattet som et villmarksområde. Bare 8 % opplever hele området som villmark, mens 58 % opplever deler av området som villmark og 24 % svarte «nei, ikke i det hele tatt» (Figur 48). Dette skiller seg stort fra hvordan folk opplever de verneområdene som ligger i skog og/eller fjellandskap, men er i samsvar med hvordan brukerne i Ytre Hvaler og Raet opplever disse kystområdene.

Figur 48 Prosentfordeling som viser brukernes opplevelse av Oksøy-Ryvingen som villmarksområde (n=196) sammenlignet med andre norske verneområder.

De respondentene som kun opplevde deler av Oksøy-Ryvingen som villmark ble spurt om hvilke områder de mente ikke var villmark. Det var spesielt områder der det er mye folk/tilrettelegging/bebyggelse og kulturlandskap som ble nevnt, som fyr, hytteområder og brygger/kaier. Når det gjelder spesifikke steder ble lokaliteter på Flekkerøy, Skjernøy og Ny-Hellesund hyppigst nevnt. Vedlegg 5 gir en fullstendig liste over svarene.

Respondentene ble også spurt om i hvilken grad de opplevde ulike forhold som stillhet, forstyrrelser og renhet under sine besøk til Oksøy-Ryvingen i 2018 (se Figur 49). Svaralternativene ble presentert på en femdelt skala fra «ikke i det hele tatt» til «hele tiden». Rundt 70 % av de besøkende opplevde *ren natur* hele eller det meste av den tiden de var i Oksøy-Ryvingen. Det var noe færre som opplevde *stillhet*, *lite forstyrrelser fra andre besøkende* og *naturopplevelser utenom det vanlige*, men rundt 60 % opplevde også dette hele eller det meste av tiden. Når det gjelder *opplevelse av natur uten menneskelig påvirkning* var respondentene mer delte i sine svar, og flertallet opplevde dette bare til en viss grad eller minimalt.

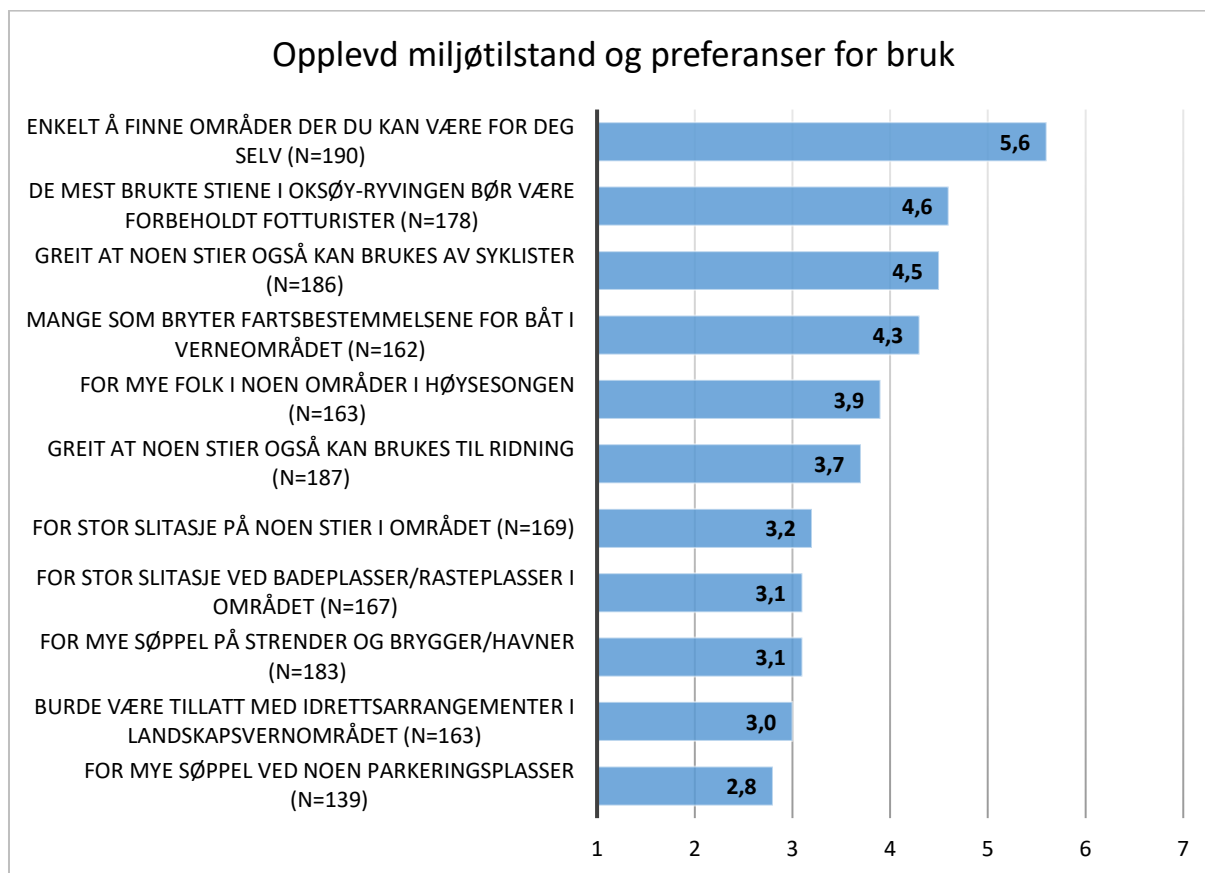
Figur 49 Prosentfordeling som viser hvordan de besøkende opplevde ulike kvaliteter i Oksøy-Ryvingen på sine besøk i landskapsvernområdet i 2018 (n=196).

Det ble også spurt om respondentene møtte andre besøkende de reagerte negativt på. 9 % svarte ja på dette spørsmålet. På et åpent spørsmål om hva de reagerte negativt på, ble hytteiere som ikke lar folk gå forbi eiendommene, folk som bryter fiskebestemmelsene og syklistene og vannskuter-/båtførere som ikke tar hensyn, hyppigst nevnt.

Respondentene ble også spurt om hvor enig/uenige de var i et antall påstander som omhandler bruk og miljøtilstand i Oksøy-Ryvingen (se Figur 50). Svarene skulle angis som en tallverdi fra 1 «helt uenig» til 7 «helt enig» og figuren oppgir gjennomsnittsskårene for alle brukerne samlet. Den påstanden det er størst enighet om er at *det er enkelt å finne områder der en kan være for seg selv*. Påstandene som omhandler slitasje (på hhv. badeplasser og stier) og søppel (ved hhv. parkeringsplasser og strender) fikk gjennomsnittsskåre under middelveien og svært få har krysset av de høyere verdiene (6 og 7 helt enig) – det ser altså ut til brukerne verken er enig eller uenig i disse påstandene eller tenderer mot å anse dette som et mindre problem.

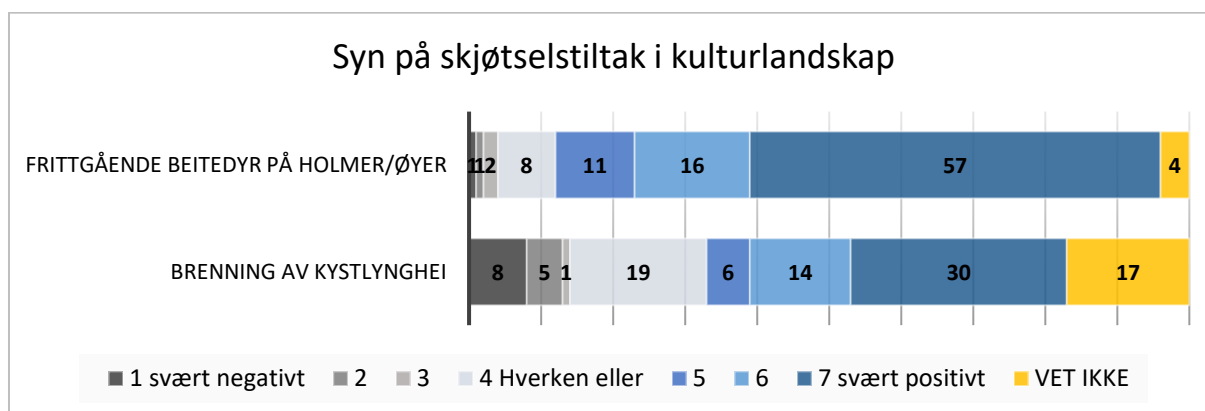
Brukerne er også relativt enige i at det er greit at noen stier brukes til *sykling*, men toleransen for *ridning* er mindre. Samlet sett tenderer brukerne også til å være enige i at *hovedstiene bør forbeholdes fotturister*. Påstandene om at *det er mange som bryter fartsbestemmelsen for båt i verneområdet* får også høye gjennomsnittsskåre, og hele 19 % er *helt enige* i dette (til sammen svarte 47 % alternativene 5-7 helt enig). De besøkende tenderer til å være uenige i at *det burde være*

tillatt med idrettsarrangementer i landskapsvernområdet, hele 39 % var helt uenig i dette (svaralternativ 7).

Figur 50 Gjennomsnittsskår for hvordan brukere stiller seg til ulike påstander som omhandler bruk og miljøtilstand i Oksøy-Ryvingen LVO på en skala fra 1 «helt uenig», 4 «verken enig eller uenig» til 7 «helt enig». Antall respondenter var 196, men variablene har lavere utvalgsstørrelse fordi noen krysset av for «vet ikke».

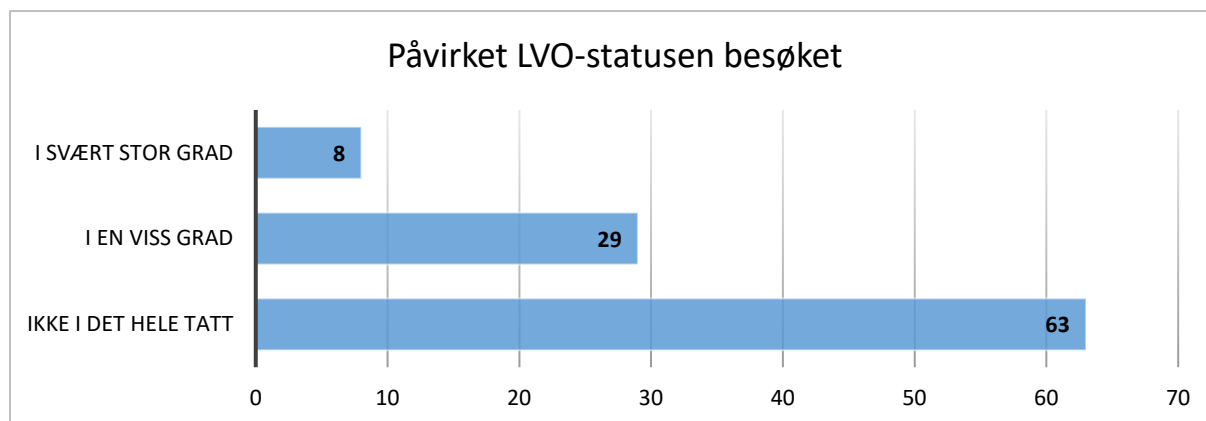
I etterundersøkelsen ble det også spurt om respondentene synes det var positivt eller negativt med ulike tiltak knyttet til skjøtsel av kulturlandskapet i området. Over halvparten stilte seg svært positive til at kulturlandskapet skjøttes av frittgående dyr på holmer og øyer. En lavere andel stilte seg positive til om kulturlandskapet burde skjøttes i form av brenning av kystlynghei (se Figur 51).

Figur 51 Prosentfordeling som viser hvordan de besøkende stiller seg til ulike skjøtselstiltak i Oksøy-Ryvingen LVO i 2018 (n=196).

6.4.2 Oksøy-Ryvingen som landskapsvernområde

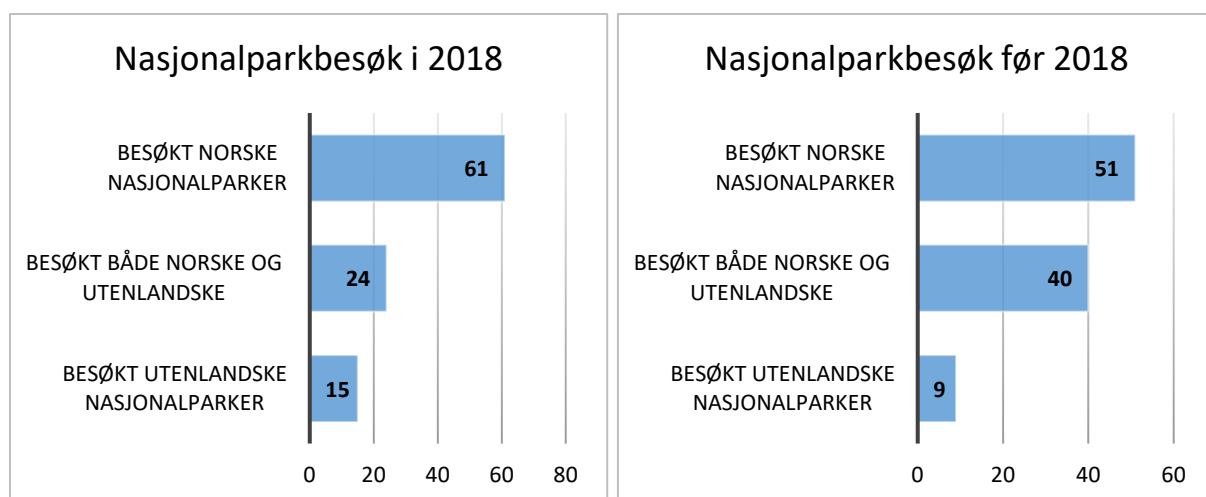
I overkant av 60 % av de besøkende visste at Oksøy-Ryvingen er vernet som landskapsvernområde før de besøkte området. De som visste at området er vernet ble videre spurt om landskapsvernstatusen påvirket valget om å komme dit. For svært mange hadde ikke vernestatus noe innvirkning på valget om å besøke området. For 29 % påvirket LVO-statusen i en viss grad valget om å besøke Oksøy-Ryvingen, men bare 8 % oppga at det påvirket i svært stor grad (Figur 52).

Figur 52 Hvor stor påvirkning landskapsvernområde-statusen hadde på valget om å besøke Oksøy-Ryvingen for de som viste om vernestatusen, oppgitt i prosent (n=119).

Det ble også spurt om respondentene hadde besøkt nasjonalparker i Norge eller i utlandet i 2018. I alt 65 % hadde besøkt nasjonalparker i 2018. Av disse hadde rundt 60 % kun besøkt nasjonalparker i Norge og 15 % hadde bare besøkt nasjonalparker i utlandet. Rundt 24 % hadde besøkt både norske og utenlandske nasjonalparker i 2018 (se venstre diagram, Figur 53). Se vedlegg 6 for liste over hvilke nasjonalparker i Norge respondentene besøkte i 2018.

Det ble også spurt om respondentene hadde besøkt nasjonalparker i Norge eller i utlandet før 2018, og hele 90 % hadde det. Av de som hadde besøkt nasjonalparker tidligere hadde 40 % besøkt nasjonalparker både i Norge og utlandet, 9 % hadde kun besøkt nasjonalparker i utlandet og 51 % kun besøkt nasjonalparker i Norge i tidligere år (se høyre diagram, Figur 53).

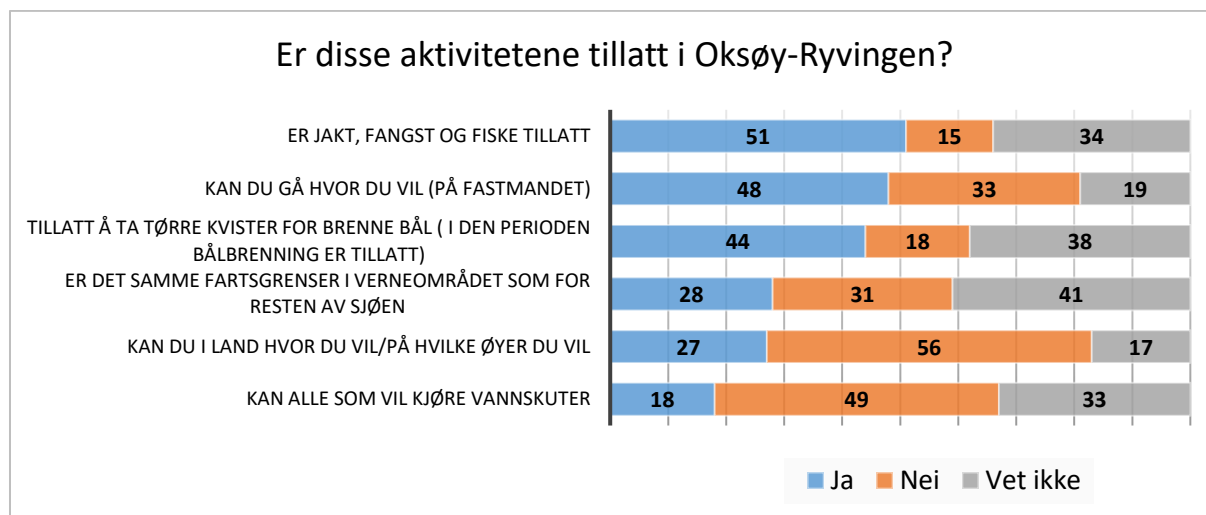

Figur 53 Prosentfordeling som viser besøk i nasjonalparker i 2018 til venstre (n=129) og besøk i nasjonalparker før 2018 til høyre (n=179).

I undersøkelsen ble det listet opp seks spørsmål knyttet til hva som er tillatt/ikke-tillatt i landskapsvernområdet: om ferdsel, bålbrekking, jakt/fangst/fiske, fartsgrenser og vannskuterkjøring (se Figur 54). Svaralternativene var ja (=tillatt), nei (=ikke tillatt), i tillegg til «vet ikke». Andelene som svarte

vet ikke på disse spørsmålene var høye og varierte fra 17 til 41 %. Samtidig er dette også spørsmål det er lett å gjette på og påstandene om å ta tørre kvister til bålbrenning og om jakt/fangst/fiske er tillatt kan misforstås ved at henholdsvis jakt kun er tillatt i visse perioder og ved kjøp av jaktkort, og at det kun er lov å bruke *nedfalt virke* til bålbrenning. Disse spørsmålene er langt på vei også standardspørsmål og ikke lokaltilpasset. Dermed bør disse resultatene leses med et visst forbehold og med bakgrunn i lokale forhold.

Rundt halvparten vet at man kan ferdes hvor man vil på fastlandet og at jakt/fangst/fiske er tillatt. I underkant av halvparten mente også at en kan ta tørre kvister til bålbrenning. Det er samtidig ganske mange som oppga at de ikke visste om dette var tillatt eller ikke. Over halvparten visste også at man ikke kan gå i land på alle øyer man vil, men samtidig var det 27 % som tror at man kan det og 17 % som ikke vet. Når det gjelder motorisert ferdsel, er en høy andel usikre på om det er samme fartsgrenser i landskapsvernområdet som i sjøen ellers. Kun 28 % vet at dette stemmer. Om vi skiller ut de som har brukt motorisert båt i området sist år (n=135), er det en noe høyere andel som vet at dette stemmer (30 %). Samtidig er det en høyere andel som svarer *nei* på spørsmålet (35 %) og færre som er usikre (*vet ikke*=35 %). Når gjelder spørsmålet om alle som vil kan kjøre vannskuter, er en relativt høy andel usikre. For å kjøre vannskuter må man ha fylt 16 år og ha båtførerbevis, men samme regler gjelder også utenfor vernegrensen.

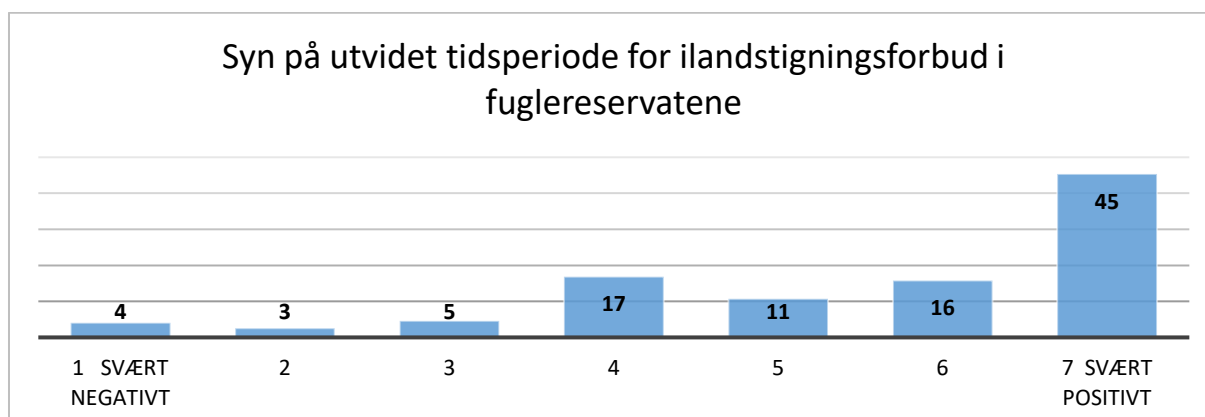
Figur 54 Prosentfordeling som viser om brukerne mener ulike aktiviteter i Oksøy-Ryvingen LVO er tillatt eller ikke (n=196).

I Oksøy-Ryvingen LVO er det ti fuglereservater som har en egen forskrift, hvor det blant annet er ilandstigningsforbud mellom 15. april og 15. juli. For å avdekke hvor god kjennskap de besøkende har til reservatene ble det i etterundersøkelsen stilt noen spørsmål om dette regelverket. Nesten 80 % oppga at de vet at det er ilandstigningsforbud på noen av de kystnære øyene i verneområdet, men kun en fjerdedel oppga at de både er klar over hvor dette er og hvilken tidsperiode forbudet gjelder (se Figur 55). Relativt mange vet ikke hvilke øyer som har forbud og/eller har ikke kjennskap til når forbudet gjelder. De som har kjennskap til forbudet (79 %) ble så spurt om de vet *hvorfor* det er ilandstigningsforbud. Hele 89 % svarte ja på dette spørsmålet (n=154). De aller fleste var inne på at forbudet skal skjerme sjøfugl i hekketida mot ferdsel når det er mange reir på bakken og fugleungene ikke kan fly (se vedlegg 8 for liste over svarene). De som visste om ilandstigningsforbudet ble også spurt om de var klar over at det også er et ferdselsforbud i en 50-meters sone rundt de samme øyene. Dette var det derimot en langt lavere andel som var klar over, kun en tredjedel.

Figur 55 Prosentfordeling som viser hvilken kjennskap brukerne i Oksøy-Ryvingen LVO hadde til fuglereservatene i området (n=196).

Videre (etter at spørsmålene over var stilt) ble alle respondentene informert om at ilandstigningsforbudet skal skjerme sjøfugl mot forstyrrelser og ferdsel i hekketida når det er mange reir på bakken og fugleungene ikke kan fly. Det ble også opplyst om at det i dag ses endringer i hvilke arter som hekker og når ungene er flyvedyktige. For å beskytte sjøfuglene bedre i hele denne sårbare perioden, kan det være aktuelt å foreslå å utvide forbudet med en måned i hver ende, til å gjelde fra 15. mars til 15. august. Alle respondentene ble spurt om hva de synes om dette forslaget i forhold til den enkelte sin bruk av Oksøy-Ryvingen. De aller fleste stilte seg positive til utvidet tidsperiode for ilandstigningsforbud i fuglereservatene og nesten halvparten var svært positive (45 %, se Figur 56).

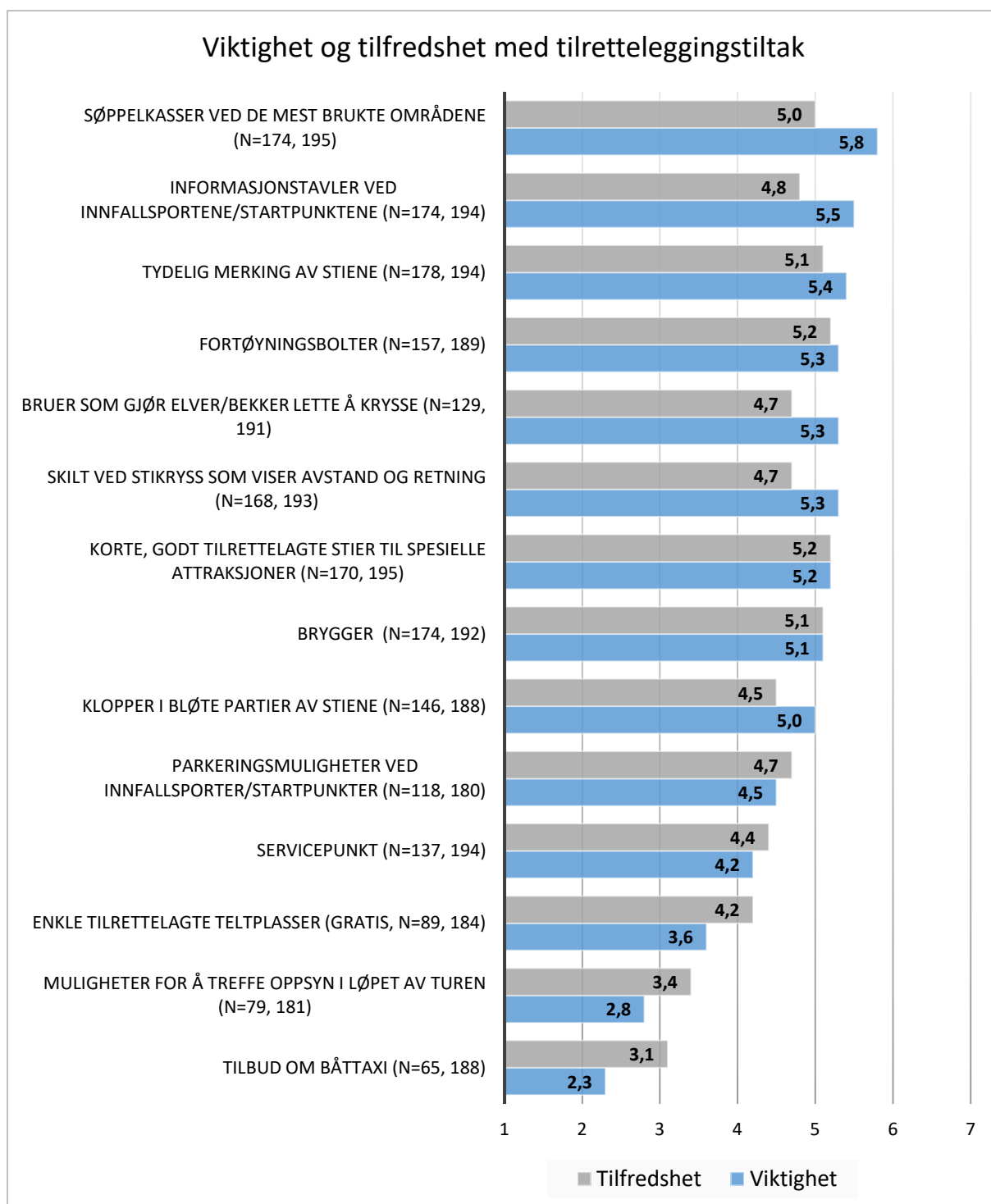
Figur 56 Prosentfordeling som viser hvordan de besøkende i Oksøy-Ryvingen stilte seg til utvidet tidsperiode med en måned i hver ende for ilandstigningsforbud i sjøfuglreservatene i området (n=196).

6.4.3 Tilretteleggingen for friluftsliv

I kasseundersøkelsen ble brukerne spurt om hvor fornøyd de var med tilretteleggingen for friluftslivutøvere i området og brukerne var generelt fornøyd (se Figur 15). I etterundersøkelsen ble det spurt om det var noen steder i Oksøy-Ryvingen hvor brukerne opplevde tilretteleggingen som spesielt dårlig og 13 % svarte bekreftende (n=196). Ulike områder ble nevnt uten at noen skilte seg spesielt ut. Enkelte svarte på spørsmålet uten spesifikk stedsangivelse ved å peke på mangel på båtplasser/ankringspunkt og parkeringsplasser, samt å bemerke at stier er dårlig merket eller at det trengs klopper/bruer. Det var også noen som benyttet dette spørsmålet til å oppgi at de ikke ønsket mer tilrettelegging i Oksøy-Ryvingen. For fullstendig liste over svarene på dette spørsmålet se vedlegg 7.

Videre ble respondentene spurt om hvor viktig ulike tilretteleggingstiltak var når de var på tur i Oksøy-Ryvingen og hvor fornøyd de var med kvaliteten på de samme tiltakene (se Figur 57). Svarene på hvor viktig ulike tiltak var skulle angis som en tallverdi fra 1 «*ikke viktig i det hele tatt*» til 7 «*svært viktig*». Svarene på tilfredshet med tilretteleggingen skulle også angis som en tallverdi mellom 1 og 7, men her representerte 1 «*svært dårlig/mangelfullt*», 4 «*verken dårlig eller bra*» og 7 «*svært bra*». Respondentene skulle altså svare på viktighet og tilfredshet med ulike tilretteleggingstiltak, men om folk klarer å skille mellom disse to aspektene er usikkert. Det kan tenkes at det som oppleves som viktig også er det de besøkende er tilfreds med, eller tvert imot. Disse spørsmålene er langt på vei også standardspørsmål og ikke lokaltilpasset. Derfor er neppe alle spørsmål aktuelle for alle verneområder, og med bakgrunn i lokale forhold bør det tas forbehold ved disse resultatene. Mange av tiltakene var viktige for brukerne. 11 av 14 tiltak fikk en gjennomsnittskår over 4 (se Figur 57 – viktighet vises med de blå søylene). Det var spesielt tiltak ved innfallsportene/startstedene, slik som informasjonstavler og parkeringsplasser, søppelkasser, fortøyningsbolter og tiltak for å lette framkommelighet, som var viktige for de besøkende. *Søppelkasser ved de mest brukte områdene, informasjonstavler ved innfallsportene/startstedene og tydelig merking av stiene* var de tiltakene som fikk høyest gjennomsnittsverdi. Fortøyningsbolter, brygger, bruer for å lette krysning av bekker, skilt i stikryss, korte og godt tilrettelagte stier til attraksjoner, samt bruer/klopper i våte partier var også viktig for de besøkende. Mange av disse tiltakene har slik sett med framkommelighet å gjøre. Tre tiltak fikk en gjennomsnittsverdi på eller under middels viktig. Dette dreier seg om enkle tilrettelagte teltplasser, treffe oppsyn i løpet av turen og tilbud om båttaxi. Noen tiltak er mer aktuelle for noen typer bruk. For eksempel er fortøyningsbolter og brygger naturlig nok viktig for de som er på båttur (motorisert eller ikke) og øyhopping med båt. Fortøyningsbolter fikk en gjennomsnittsverdi på 5,8 (n=154) og brygger 5,5 (n=156) for de som hadde bedrevet disse aktivitetene i Oksøy-Ryvingen sist år, mens samme spørsmål fikk henholdsvis gjennomsnittsverdi 3,2 (n=35) og 3,5 (n=36) av resten av respondentene.

Av eksisterende tilretteleggingstiltak er respondentene spesielt fornøyd med kvaliteten på brygger, fortøyningsbolter, korte og godt tilrettelagte stier til spesielle attraksjoner, tydelig merking av stiene og søppelkasser ved de mest brukte områdene. To tiltak fikk her en gjennomsnittsverdi under middelverdien når det gjelder tilfredshet. Dette gjaldt tilbud om båttaxi og muligheten for å treffe oppsyn i løpet av turen.

Figur 57 Blå farge viser gjennomsnittskår for hvor viktige ulike tiltak var da de var på tur i Oksøy-Ryvingen LVO på en skala fra 1 «ikke viktig i det hele tatt» til 7 «svært viktig». Grå farge viser gjennomsnittskår for hvor tilfreds de besøkende er med ulike tilretteleggingstiltak i Oksøy-Ryvingen LVO på en skala fra 1 «svært dårlig/mangelfullt», 4 «verken dårlig eller bra» og til 7 «svært bra». Antall respondenter var 196, men variablene har lavere utvalgsstørrelse fordi noen krysset av for «vet ikke», spesielt gjelder dette for tilfredsheten med ulike tiltak.

7 Diskusjon – om bruk og forvaltning

I dette kapitlet vil vi drøfte noen av funnene opp mot føringer i forvaltningsplanene for landskapsvernområdene Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010 a, b) og informasjon vi har fått fra forvaltningsmyndighetene. Forvaltningsplanene er ti år gamle og begge er under revisjon. Drøftingene her blir for det meste tematisk på overordnet nivå. Fordi vi (forfatterne) ikke kjenner områdene godt nok, nyanseres det i liten grad geografisk (f.eks. med fokus på ulike innfallsporter/lokaliteter).

7.1 Representativiteten og metodikkens egnethet

For Oksøy-Ryvingen kan vi delvis måle hvor representative brukerne i etterundersøkelsen er sammenlignet med de som fylte ut kasseskjema, fordi noen spørsmål er like i begge undersøkelsene. Vi har alt konstatert at det er et lite ekstra frafall av førstegangsbesøkende og kvinner i etterundersøkelsen. Sannsynligvis har frafallet av førstegangsbesøkende sammenheng med at disse har mindre motivasjon for å bruke tid på å fylle ut en etterundersøkelse, både fordi de kanskje har mindre kjennskap til Oksøy-Ryvingen og/eller at de har mindre interesse for temaene. Dette frafallet av førstegangsbesøkende er noe en har funnet i de fleste andre tilsvarende undersøkelser i verneområder.

Representativitet fra *kasse-* til *etterundersøkelse* er imidlertid bare en side ved representativiteten. Hvem som har/ikke har besvart spørreskjemaet er vanskeligere å kontrollere. Dermed kan vi ikke si nøyaktig hvor godt kasseundersøkelsene dekker opp hele brukergruppen i henholdsvis Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen LVOer sommeren 2018. Å nå ut til alle relevante brukere på en representativ måte er utfordrende i kystområder hvor store deler av det vernede arealet utgjør sjø og hvor en god del bruk er knyttet til nettopp sjøarealet. Vår faglige og metodiske erfaring tilsier at å kun bruke kassemetodikk i et slikt område trolig medfører en underrepresentasjon av brukere og bruksmåter knyttet til sjøen (se for øvrig 2.1). I Oksøy-Ryvingen består det vernede arealet av mye mer sjø enn i Flekkefjord, og de fleste kassene var plassert på øyer. I begge områder skulle de fleste på dagstur til fots, mens i Oksøy-Ryvingen var langt flere enn i Flekkefjord på båtuttur da de fylte ut kasseskjemaet. Dette indikerer på at man faktisk har nådd en del av sjøbrukerne også.

Et annet moment er at kassemetoden er lite egnet på lokaliteter der folk «virrer» eller har spesielle gjøremål utover det å vandre langs en sti/turveg (så som på parkeringsplasser, badeplasser, vegkryss, kaier osv. I slike tilfeller blir kassa lett oversett eller «forsvinner» blant mye annet som krever oppmerksomhet. Forvaltningen mener at det blant annet kan virke som relativt få av de som bruker Brufjell har svart på undersøkelsen. Parkeringsområdet ved Brufjell er et litt uoversiktlig område med tanke på plassering av kasse, da området er stort og består av ulike «elementer». Kassen var plassert ved siden av en informasjonstavle for verneområdet. Det gjør at den blir lite synlig for flere av de besøkende og trolig er det uklart for folk hvem som skal fylle ut skjema.

Et annet viktig forhold knyttet til representativitet er antall kasser som er brukt og hvor mange innfallsporter/områder/lokaliteter man vil kartlegge. Eller sagt på en annen måte: Om man plasserer alle kassene ved de mest populære «turistområdene», følger det en seleksjon som kan gi et skjevt utvalg av brukerne i området. Nærmere forklart kan det medføre at man får data som er godt egnet til å utvikle besøksstrategier for de tilreisende og for utvikling av en viss type turisme/bruk (se også over om kassemetodikkens egnethet i sjø-områder), men man kan risikere å miste en del av den lokale bruken. Når det er sagt, virker plasseringen av kassene Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen å være gjennomtenkt (med tanke på de ressurser som har vært til rådighet) og en har dekket ulike typer lokaliteter, både badeplasser, stier og båthavner i skjærgården. Dersom man har et bevisst forhold til hvilke typer brukere og hva slags bruk man trolig i mindre grad har fanget opp via kassene, har man i hvert fall tatt de forhåndsreglene man kan for å ivareta en større del av brukerspekteret i områdene. Vi oppfordrer forvaltningen (og andre lokalkjente, f.eks. SNO, mfl.) til å vurdere om det er andre brukergrupper, bruksmåter eller «innfallsporter»/lokaliteter som ikke er representerte. Dette er særlig viktig i forhold til hvilke bruksformer og brukergrupper man vil vektlegge i den framtidige besøksstrategien, og hvor i områdene man eventuelt vil gjøre tiltak (se også mer om dette lenger ned).

7.2 Flekkefjord LVO: bruk og vern

Som nevnt innledningsvis er ikke friluftslivet trukket fram som en del av verneformålet i Flekkefjord LVO, men det er presisert at vernet likevel ikke skal være til hinder tradisjonelt friluftsliv – både uorganisert og organisert (så lenge dette ikke skader naturmiljøet). Naturvennlig friluftsliv og lokal verdiskaping er vektlagt i forvaltningsplanen. I Flekkefjord er det utfordringer knyttet til å opprettholde landbruksdrift og stimulere til utvidelse av driften, og restaurering av gjengroingstruede kulturlandskap (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010 a).

Et overordnet resultat fra undersøkelsen i Flekkefjord er at antall utfylte skjema i de sju selvregistreringskassene var 554 – gjennomsnittlig 80 skjema per kasse – noe som er et lavt antall sammenlignet med andre norske verneområder. Antallet innsamlede skjema sier imidlertid ikke noe om antallet besøkende til et området, da vi vet at mange brukere ikke deltar i undersøkelsene. I tillegg spiller plasseringen av kassa inn. Kasser på parkeringsplasser/brygger o.l. fungerer som nevnt over relativt dårlig, mens en god plassering langs stien fungerer vesentlig bedre. Flekkefjord har et lite landareal sammenlignet med mange andre norske verneområder, slik at det er sannsynlig at metodikken med spørreskjemaer i kasser er en medvirkende årsak til antall skjemaer relativt sett er ganske lavt. 235 av de innsamlede skjemaene ble samlet inn på Brufjell, som dermed skiller seg ut som den lokaliteten med flest svar. Også brukerprofilen skiller seg ut med en veldig høy andel utenlandske besøkende (ca. 70 %) og høy andel førstegangsbesøkende (tilsvarende resultat ble også funnet i gjesteundersøkelsen som ble gjennomført i 2017¹⁴). Verneområdeforvalteren opplyser at andre ferdselsregisteringer også viser at det er mye ferdsel i Brufjell-området og at stedet er populært både for norske og utenlandske besøkende. Det faktiske antallet besøkende er for øvrig heller ikke nødvendigvis så viktig. Hva som er mye eller lite bruk må vurderes i forhold til hvor sårbare naturverdiene er for ferdsel og hvilke bruksinteresser og eventuelle konflikter som finnes i området.

For friluftslivet sin del kan det være en utfordring å finne en god balanse mellom ulike bruk og ulike brukere. Flekkefjord LVO har et relativt lavt aldersgjennomsnitt og mange unge besøkende. En høy andel er utenlandske og førstegangsbesøkende, samtidig som mange som bruker området er lokale. Disse brukergruppene kan ofte ha ulike ønsker og behov. Det kan også være forskjeller mellom friluftslivsaktiviteter som for eksempel fritidsbåtbruk og andre rekreasjonsinteresser. Det samme kan gjelde for de som søker stillhet og ro versus de som har motiver rettet mot sport og prestasjon. I forbindelse med det siste bekreftes også av verneområdeforvalteren at støy er et problem. I følge verneområdeforvalteren er det konflikter mellom friluftslivet og landbruksinteressene i Flekkefjord. Dette angår spesielt problemer som følger av at hunder ikke holdes i bånd, grunder som ikke lukkes og forstyrrelse av beitedyrene dersom flere stier etableres. I forhold til sårbar natur opplyser verneområdeforvalteren også at det er utfordringer knyttet til forstyrrelse av fuglelivet i sjøfuglreservatene i/nær landskapsvernområdet.

I forvaltningsplanen fremkommer det at landskapsvernområdet skal være godt tilrettelagt for et naturvennlig friluftsliv. God informasjon skal plasseres på viktige innfallsporter og utvalgte lokaliteter. Brukerne var generelt fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv i parken. Skilting/merking av stier som tåler mer bruk er tiltak som vil kunne ha en positiv effekt for både brukerne, samt med tanke på verneverdiene. Samtidig vil slike fysiske tiltak kunne stimulere til økt ferdsel og muligens komme i konflikt med blant annet brukere som ikke ønsker fysisk tilrettelegging for friluftsliv. Det kan også være en utfordring å tilpasse tilretteleggingstiltakene slik at de ikke kommer i konflikt med verneverdiene og naturkvalitetene i verneområdet. I denne sammenheng kan differensiert forvaltning av landskapsvernområdet være viktig for at både verneverdiene og brukeropplevelsene skal bli ivaretatt. I områder som Brufjell, der ferdselen åpenbart er i ferd med å bli større enn det området har kapasitet til, blir det ekstra viktig å få til en tilrettelegging som er tilpasset området og den atferden de besøkende har.

Vi har konstatert at det var en relativt høy andel av både utenlandske brukere og førstegangsbesøkende som fylte ut skjema i selvregistreringskassene i Flekkefjord. Dette gir noen klare fordeler i forhold til det å tilrettelegge for å kanalisere de besøkende dit man ønsker at brukerne bør være,

¹⁴ kilde: «Reisemålsstrategi Flekkefjord – fra fire fyrstårn til helårlig reisemål», foreløpig upublisert)

for eksempel med tanke på å skåne sårbare områder. Disse brukergruppene er ikke kjent i området fra før og tar trolig lettere til seg informasjon om turmuligheter (Gundersen mfl., 2015). Samtidig var det også en del brukere som drev med aktiviteter knyttet til sjøen, for det meste båtturer. Disse brukerne har et mindre fast/forutsigbart ferdselsmønster og tradisjonelle kanaliseringstiltak kan ikke benyttes på samme måte som ved turer på sti, noe som fra et forvaltningsperspektiv *kan* by på utfordringer. Dersom man vil prøve å endre bruksmønsteret, er det uansett slik at forvaltningen må ha kjennskap til hva som er attraktivt for brukerne i Flekkefjord og spille på lag med disse. Det er ikke lett å styre brukere som har bestemt seg for å oppleve noe spesifikt, vekk fra dette.

7.3 Oksøy-Ryvingen LVO

7.3.1 Bruk, vern og tilrettelegging

Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde har som et av sine formål at «*allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging*». Samtidig ligger det en overordnet føring i alle store verneområder at dersom brukerinteresser og verneverdier kommer i konflikt så er bevaring av verneverdier det viktigste. Landskapsvernområdet har et lite landareal sammenlignet med mange norske nasjonalparker. Til sammen ble det altså samlet inn 1468 skjemaer i de ti kassene, i gjennomsnittlig i underkant av 150 skjema per kasse. Dette er rundt middels mange sammenlignet med andre norske verneområder. Som følge av dette forsterkes inntrykket av at mye av bruken i verneområdet er tilknyttet sjøen og at det er en mer beskjeden bruk på land som er dominert av besøkende med tilgang til hytte/fritidsbolig og lokale brukere sammenlignet med andre verneområder. Men som nevnt for Flekkefjord (kap. 7.2) er ikke antall innsamlede skjemaer en god indikasjon på antall besøkende. Både plassering og kassemetodikkens egnethet spiller inn, og mange brukere vil uansett ikke ta seg tid til å fylle inn et spørreskjema. I tillegg er det slik at hvorvidt bruken må anses som lite eller mye også må vurderes ut ifra hvor sårbare områdene er for ferdsel, i tillegg til brukspreferanser og eventuelle konflikter mellom ulike brukergrupper. Her må forvaltningsmyndighetene bruke sin kunnskap for å vurdere dette.

I forvaltningsplan for Oksøy-Ryvingen pekes det på mange ulike brukerinteresser; landbruk og beite, skjellsandopptak, fiske, havbruk, reiseliv, forskning/undervisning og friluftsliv. Øyene og sjøarealene i landskapsvernområdet er svært attraktive for utøvelse av friluftsliv, spesielt sommerstid. Om sommeren blir båtliv, bading og soling utpekt som spesielt populært og resten av året er det i tillegg til vanlig turutfart, fiske som er den vanligste aktiviteten –. Generelt sett kan det være en utfordring å finne en god balanse mellom friluftslivsaktiviteter som kan ha ganske ulike motiv og ønsker for bruken (f.eks. de som søker fred og ro og de som ønsker å drive med motorisert båtport). Brukerundersøkelsen viser at brukerne er interessert i det vi kan kalle det tradisjonelle friluftslivet. Både interessen for og den faktiske bruken (aktiviteter) tilsier dette. Samtidig er motorisert båtbruk en viktig aktivitet. Det er imidlertid viktig å ha i bakhodet hvem en har nådd gjennom brukerundersøkelsen og hvilke brukergrupper som kan være dårligere representert. Selv om tradisjonell bruk dominerer, er over halvparten interessert (i ulik grad) i moderne friluftsliv og motoriserte utendørsaktiviteter. De største andelene angir riktignok at de bare er litt interessert (vs. interessert og svært interessert). Det er nærliggende å anta at båtbruk utgjør en relativt stor del av dette. Fritidsbåtbruken i vesentlige deler av verneområdet er meget omfattende.

I denne undersøkelsen kom det frem at Oksøy-Ryvingen i liten grad oppleves som et villmarksområde. Store andeler opplever *natur uten menneskelig påvirkning* kun til en viss grad eller mindre. Dette er ikke overraskende ettersom Oksøy-Ryvingen etter århundrer med bl.a. bosetting, ferdsel, forsvarsaktivitet, landbruk og fiske er et kulturpåvirket landskap med mange spor etter tidligere tiders aktivitet. Noen områder, som for eksempel Flekkerøy, har også større grad av tilrettelegging for friluftslivsutøvere. I tillegg er det som tidligere nevnt mye (motorisert) båtbruk i området. Samtidig opplever halvparten av de besøkende henholdsvis både *ren natur*, *stillhet*, *lite forstyrrelser fra andre besøkende* og *naturopplevelser utenom det vanlige* hele eller det meste av tiden. Hvis vi ser på gjennomsnittskårene i Figur 50 var de fleste besøkende relativt enige i at det generelt er lite søppel og slitasje i området.

Brukerne var generelt fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv i området. Et lite mindretall på 13 % oppga likevel at det var områder der de opplevde tilretteleggingen som spesielt dårlig. Det er ingen navngitte områder som peker seg spesielt ut, men det brukerne påpeker er stort sett dårlig merkede stier, at det i noen områder trengs klopper/bruer og at de ønsker flere båt plasser/ankringspunkt og parkeringsplasser. Skilting/merking av de stier som tåler bruk er tiltak som vil kunne ha en positiv effekt for både brukerne og med tanke på verneverdiene. Utenom dette ønsker brukerne i Oksøy-Ryvingen seg spesielt søppelkasser ved de mest brukte områdene og informasjonstavler ved innfallsporter/startpunkt (se Figur 57). Slike fysiske tiltak vil kunne være positive for mange brukere, men samtidig også ha potensial til å kunne stimulere til økt ferdsel og muligens komme i konflikt med blant annet brukere som ikke ønsker fysisk tilrettelegging for friluftsliv. Det kan også være en utfordring å tilpasse tilretteleggingstiltakene så de ikke kommer i konflikt med verneverdiene og naturkvalitetene. I denne sammenhengen kan differensiert forvaltning av landskapsvernområdet være viktig for at både verneverdiene og brukeropplevelsene blir ivaretatt. Som et ledd i å ta vare på verneverdiene ble det i den eksisterende forvaltningsplanen (som nå er under revisjon) planlagt tiltak innenfor 10 utvalgte områder. Dette er tiltak som økologisk skjøtsel, informasjon, overvåking og skånsom tilrettelegging for friluftslivet innenfor rammen av vernet (Fylkesmannen i Vest-Agder 2010 b). Hva som vil bli videreført i ny forvaltningsplan og knyttet til besøksstrategien er ikke klart. I undersøkelsen ble synspunkter på noen forvaltningstiltak kartlagt. De aller fleste brukerne er positive til at kulturlandskapet skjøttes i form av for eksempel frittstående beitedyr på holmer/øyer. I fuglereservatene er det ilandstigningsforbud i hekke- og yngletiden, og det kan være aktuelt å utvide forbudet. De aller fleste brukerne stilte seg også positive til dette tiltaket. Det ser altså ut til at brukere og forvaltning i stor grad kan spille på lag i forhold til disse utfordringene. Samtidig er dette områder der forvaltningen i dag ser at det er konflikter. Følgelig kan det å finne en balanse i formidling av informasjonen være viktig.

Vi har konstatert at det var en lav andel av både utenlandske brukere og førstegangsbesøkende som fylte ut skjema i selvregistreringskassene, og at en stor andel av de besøkende bor på private hytter eller er lokalt bosatt og dermed har lokal tilknytning til området. Det er nærliggende å anta at disse er godt kjent i området, noe dataene om tidligere bruk av området også bekrefter. Mange av de besøkende har i 2018 startet turene ved flere ulike startsteder. Alt dette stemmer godt overens med at det er en høy andel erfarne¹⁵ og lokale brukere i landskapsvernområdet. Det er tidligere vist at de som har faste bruksmønstre er vanskeligere å styre til nye steder (Gundersen mfl., 2015). Samtidig var det også store andeler i undersøkelsen som drev med aktiviteter knyttet til sjøen, for det meste bading og båtturer. Disse brukerne har et mindre fast/forutsigbart ferdselsmønster og tradisjonelle kanaliseringstiltak kan ikke benyttes på samme måte som ved turer på sti. Dette indikerer at en del av brukerne kan være vanskeligere å styre/lede dersom det er ønskelig sett fra et forvaltningsperspektiv. Samtidig kan man ikke undervurdere brukernes villighet til å endre bruksmønstre. I likhet med Flekkefjord LVO, er det uansett slik at forvaltningen må ha kjennskap til hva som er attraktivt for brukerne i Oksøy-Ryvingen og spille på lag med disse, dersom man vil prøve å endre bruksmønsteret.

7.3.2 Informasjon

Det var en relativt lav andel som innhentet informasjon om Oksøy-Ryvingen før de besøkte området i 2018. Dette henger trolig sammen med at mange er lokalkjente. De som innhentet informasjon fikk den i hovedsak fra internett, fra venner/familie/bekjente, eller brosjyrer, syntes det var relativt lett å finne ønsket informasjon. Internett/sosiale medier og bekjente vil kunne være utfordrende kanaler for forvaltningen å håndtere ettersom de ikke råder over den informasjonen de selv formidler. Hvordan denne utfordringen kan løses rent praktisk er ikke mandatet vårt her, men å påpeke utfordringen mener vi er viktig. Om respondentene skulle motta mer informasjon, ønsket de fleste å motta denne på steder som forvaltningen har større kontroll over, slik som på parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båttutsettingsplasser til området eller inne i selve området –. De foretrukne kanaler for informasjon var mobilapplikasjoner (som for så vidt er en forlengelse av internett – men der forvaltningen har mulighet til å utvikle en egen app), i tillegg til informasjonstavler ved

¹⁵ Med erfarne mener vi brukere som har vært i området tidligere: flergangsbesøkende.

innfallsporter og brosjyrer på kystledhyttene inne i verneområdet. I undersøkelsen i Oksøy-Ryvingen ble det ikke stilt spørsmål om hva brukerne ønsket informasjon om. I områder der en har spurt om dette er et gjentakende funn at turforslag, kart, informasjon om dyre- og plantelivet og informasjon om attraksjoner ofte er de temaene flest etterspør. Å balansere den informasjonen som er ønsket av de besøkende med den kunnskapen som er viktig å formidle fra forvaltningens side er derfor en viktig faktor. En del av de besøkende visste ikke om ulike forhold knyttet til bruk var tillatt i landskapsvernområdet (se Figur 54 og Figur 55). Det kan derfor være et informasjonsbehov om tillatt bruk i Oksøy-Ryvingen.

7.3.3 Bruk og potensielle brukerkonflikter

Hvorvidt det eksisterer konflikter mellom ulike bruksformer og aktiviteter er viktig siden det skal lages en besøksstrategi for Oksøy-Ryvingen. I den forbindelse kan det være aktuelt å gjøre visse prioriteringer både geografisk og i forhold til bruk og brukergrupper. Prioriteringer kan omhandle balansen mellom lokal/regional bruk og tilreisende sin bruk, mellom styrking av landbruks- og tradisjonelle høstingsinteresser og av turismeutvikling eller nye aktiviteter. I arbeidet med å prioritere hva en ønsker i en besøksstrategi bør man ha et bilde av hvilke konsekvenser prioriteringene kan ha for «de andre». Med bakgrunn i brukerundersøkelsen alene er dette spørsmålet vanskelig å svare på utover å peke på noen områder hvor konflikter potensielt kan oppstå.

Ett spørsmål i etterundersøkelsen tar for seg opplevd miljøtilstand og preferanser for bruk av området og kan peke i retning av hvor tolerante de besøkende er i forhold til annen bruk og bruksformer. I dette spørsmålet ble det blant annet spurt om det burde være tillatt å sykle og ri på noen av stiene i området. De besøkende er enige i at *hovedstiene burde være forbeholdt fotturister*, men de er samtidig også enige i at *noen stier burde kunne brukes av syklist*. Men at *ridning burde være tillatt på noen stier*, og spesielt at *idrettsarrangement burde være tillatt i landskapsvernområdet*, er de langt mindre positive til (se Figur 50). Det kan altså synes som at sykling er greit så lenge det ikke foregår der mesteparten av ferdselen til fots foregår, mens det er mindre toleranse for andre aktiviteter. Hvor utbredte disse «andre» aktivitetene er, og på hvilken måte de blir utøvd, vil være med på å avgjøre om ulik bruk kommer i konflikt med hverandre. Det var noen få som oppga at de hadde reagert negativt på syklist og vannskuter-/båtførere som ikke tok hensyn. Ut over dette var det ikke spesifikke bruksformer som ble nevnt, men snarere at fiskebestemmelsene ikke ble overholdt og at hytteiere ikke lot folk passere eiendommen.

Turfriluftsliv og tradisjonelt høstingsfriluftsliv er de friluftslivsformene som nesten alle av dagens besøkende oppgir at de er interessert i. Selv om store andeler ikke er interessert i moderne friluftsliv eller motoriserte utendørsaktiviteter i det hele tatt, er brukerne mer delt og rundt en fjerdedel er interessert eller svært interessert i dette. Motorferdselen i området er i dag i hovedsakelig knyttet til båtbruk og vannsport, og en relativt stor andel mener at mange bryter fartsbestemmelsene for båt i verneområdet (19 % var *helt enige* i dette). Det at mange sier seg enig i at fartsbestemmelsen brytes ikke nødvendigvis er en indikator på at de besøkende opplever det problematisk. Likevel ble reagerer en del negativt på vannskuter-/båtkjørere som man opplever ikke tar hensyn. Når det gjelder faktisk aktivitetsutøvelse er aktiviteter som fottur, båttur, bading, fiske/fangst, jogging, fotografering og kajakkpadling oppgitt av ganske mange. Seks prosent hadde drevet med vannsport (både motorisert og ikke-motorisert) i området i løpet av sist år. En slik ulik bruk og interesse for friluftsliv blant de besøkende i Oksøy-Ryvingen kan komme i konflikt med hverandre, i hvert fall hvis bestemmelsene knytta til motorisert ferdsel brytes.

Alt det overnevnte er relevant informasjon å ta med seg i diskusjonen om besøksstrategi og framtidig forvaltning av brukerinteresser. Friluftsloven slår som sagt fast at alle som bruker ferdselsretten i utmark er pliktige til å vise hensyn til de andre brukere (og grunneierne og naturen). Slik sett bør man ikke ha som utgangspunkt at ulike bruksformer skaper konflikter med hverandre. Man bør likevel være forberedt på at ulik bruk kan føre til spenninger mellom besøkende. Dette er ikke bare knyttet til aktiviteter, men også til måten en aktivitet blir utøvd på. Det er likevel lite som tyder på at det er opplevelse av trengsel i parken. Relativt få (9 %) peker på at de har opplevd uønsket adferd hos andre besøkende. Brukerundersøkelsen i Oksøy-Ryvingen indikerer med andre ord ikke noe spesielt stort konfliktnivå mellom brukergrupper per i dag.

7.4 Videre utvikling i begge områder

Brukerundersøkelsene som er gjennomført sommeren 2018 vil være et viktig referansegrunnlag for å vurdere den framtidige utviklingen i de to landskapsvernområdene. Utfordringen i forvaltningen av verneområder ligger ofte i å ivareta verneformål samtidig som man ønsker å sikre gode opplevelser for brukerne av området. Selv om Oksøy-Ryvingen har noe variasjon i ønsker og brukspreferanser ser de besøkende i hovedsak ut til å være fornøyd med området som rekreasjonsarena, og brukerundersøkelsen gir ikke inntrykk av store uenigheter. Brukerne uttrykker heller ikke noen spesiell form for trengselsproblematikk, noe som kan gi grunnlag for konflikter, til tross for at områdene har mange brukere i sommersesongen. Undersøkelsen i Flekkefjord LVO var mindre omfattende, og kartleggingen av besøkende og bruk og preferanser er ikke like omfattende. I tillegg opplyser verneområdeforvalter om to viktige forhold som har relevans for framtidig utvikling. Det ene er at det har vært for lite ressurser til forvaltning og skjøtsel i Flekkefjord, slik at mange områder bærer preg av er mye gjengroing. For det andre er den raskt økende populariteten til Brufjell et moment som det blir viktig å ta hensyn til framover.

Kunnskapen som er oppsummert i denne rapporten, vil sammen med kunnskap om blant annet sårbarhet, kulturminner, vegetasjon, landbruk og reiseliv¹⁶ være et godt utgangspunkt for å utvikle en godt forankret besøksstrategi der ulike hensyn ivaretas og balanseres på en god måte.

¹⁶ det utarbeides en reiselivsstrategi for Flekkefjord: Reiselivsstrategi for Flekkefjord, fra fire fyrtårn til helårlig destinasjon

8 Referanser

- Field, A. (2009). Discovering statistics using SPSS. Sage publications.
- Fylkesmannen i Vest-Agder (2010a). Flekkefjord landskapsvernområde. Forvaltningsplan. (sett 23.04.2019).
- Fylkesmannen i Vest-Agder (2010 b). Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Forvaltningsplan. (sett 23.04.2019).
- Fredman, P., Romlid U., Emmelin L. & Yuan M (2009). Who are the non-compliance? An analysis of non-compliance with on-site monitoring methodology at Fulufjället National Park. Forskningsprogrammet friluftsliv i förändring. Rapport nr. 9.
- Gundersen, V., Mehmetoglu, M., Vistad, O. I., & Andersen, O. (2015). Linking visitor motivation with attitude towards management restrictions on use in a national park. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 9, 77-86.
- Hagen, D., Eide, N.E., Fangel, K., Flyen A.C. og Vistad, O.I. (2012). Sårbarhetsvurdering og bruk av lokaliteter på Svalbard. Sluttrapport fra forskningsprosjektet "Miljøeffekter av ferdsel". NINA Rapport 785. 110 s + vedlegg.
- Kaxrud Wilberg, K.A. (2010). Bortfallsstudie i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. En test av selvregistreingskasser som metode for registrering av ferdsel i naturområder. Masteroppgave. Ås: INA-UMB. 39. S + vedlegg.
- Miljødirektoratet (2018). Veileder M-930. Brukerundersøkelser som verktøy for forvaltning av verneområder. Vorkinn, M., Boe, R. & Larsen, L-K.
- Selvaag, S.K., Wold, L.C. & Vistad, O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016. NINA Rapport 1377. Norsk institutt for naturforskning.
- Vistad, O.I. (1995). I skogen og I skolten – ein analyse av friluftsliv, miljøoppleving, påverknad og forvaltning i Femundsmarka, med jamføringer til Rogen og Långfjället. Dr. Grads-avhandling i geografi, Universitetet i Trondheim.
- Vistad, O.I. & Vorkinn, M. (2012). The wilderness purism construct – experiences for Norway with a simplified version of the purism scale. *Forest Policy and Economics* 9/39-47.
- Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. (2014). Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. Norsk institutt for naturforskning.
- Vistad, O.I., Selvaag, S.K. & Wold, L.C. (2017). Bruken og brukarane av Breheimen 2017. Kasse- og etterundersøking. NINA Rapport 1349. Norsk institutt for naturforskning.
- Vistad, O.I., Selvaag, S.K. & Wold, L.C. (2018). Bruken og brukarane av Jostedalsbreen nasjonalpark 2017. Kasse- og etterundersøking. NINA Rapport 1490. Norsk institutt for naturforskning.
- Vorkinn, M (2016). Bruk og brukere i Femundsmarka og Gutulia sommeren 2015. Rapport, fylkesmannen i Hedmark.
- Vorkinn M. & Andersen O. (2010) Besøkende i Rondane og Dovre nasjonalparker – sommeren 2009. Resultater fra selvregistreringskasser og automatiske ferdselstellere. NINA Lillehammer.
- Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017a). Brukerundersøkelse i Sjølen landskapsvernområde sommeren 2016. NINA rapport 1332. Norsk institutt for naturforskning.
- Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017b). Brukerundersøkelse i Fulufjellet nasjonalpark sommeren 2016. NINA rapport 1333. Norsk institutt for naturforskning.
- Wold L.C, Selvaag S.K. & Vistad O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder. NINA Rapport 1360. Norsk institutt for naturforskning.

Vedlegg 1: Selvregistreringsskjema

Standard skjema (med noen justeringer) som brukes i alle nasjonalparker/verneområder under rammeavtalen. **xx** byttes ut med verneområdenavnet for hvert enkelt område.

1) Dato:

Dag **Mand**

2a) Hvor er du bosatt?

Nordmenn (Positiv og stied)

Utlendinger (Land)

2b) Kjønnsalder: 1 ☐ Kvinne: år 2 ☐ Mann: år

3a) Hva er hovedformålet med denne turen?

1 ☐ Dagstur til fots 1 ☐ Fiske 1 ☐ Øyhoping

1 ☐ Båttur 1 ☐ Kajakk/ 1 ☐ Annet, hva?

1 ☐ Seilbåt 1 ☐ Bil-motor 1 ☐ Annet sykkel

3b) Varighet på denne turen i **xx**?

Dagstur: timer **Ferdagstur:** Dager

3c) Hvilken transport benyttet du deg av for å komme til **xx**?

1 ☐ Motorbåt 1 ☐ Offentlig 1 ☐ Sykkel transport

1 ☐ Seilbåt 1 ☐ Bil-motor 1 ☐ Annet sykkel

4a) Hvor mange er du sammen med på denne turen (inkl. deg selv)? personer

4b) Er turen en "organisert" tur? (Skoleklasse, speidergruppe, **turlag** etc.)

1 ☐ Nei 2 ☐ Ja, hva slags gruppe?

4c) Er det barn under 15 år med i turlaget?

1 ☐ Nei 2 ☐ Ja, alderen på det yngste barnet er: år

5) Hvor mange sommerfurer/vinterturer har du vært i **xx** tidligere?

1 ☐ Ingen 1 ☐ Sommerfurer... antall 1 ☐ Vinterturer.....antall

6) Er du fornøyd med tilretteleggingen for friluftslivstoverne i **xx**?

1 ☐ Godt fornøyd 2 ☐ Ganske fornøyd 3 ☐ Misfornøyd

7) Har du tidligere vært på **ferdagstur**, tottutur, skitur eller båtutur? (Uansett område)

1 ☐ Nei, aldri 2 ☐ 1 gang 3 ☐ 2-5 ganger

4 ☐ 6-10 ganger 5 ☐ 11-20 ganger 6 ☐ Mer enn 20 ganger

8) Tenk deg at du skal gjennomføre en flerimers tur langs kysten om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt "idealområde" for en slik tur. Vil du det være positivt eller negativt for deg at: (merk av ett tall for hver linje)

	Svært negativt	Møy-trall	Svært positivt				
... det finnes tilrettelegte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
... du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes merkede stier i området	1	2	3	4	5	6	7
... det er god skilting ved stisart og stikryss i området	1	2	3	4	5	6	7
... det er lagt ned treskottet til å gå på der stien går over våt myr	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes hytter med matservning og oppredde senger i området	1	2	3	4	5	6	7
... du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen	1	2	3	4	5	6	7
... du kan gå milevis uten å møte et menneske	1	2	3	4	5	6	7

9) For deg som kjenner **xx** fra før, eller er i ferd med å avslutte turen: **Hvordan samsvarer turen med ditt «idealområde», jfr. over?**

Ikke i det hele tatt 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ Fullstendig samsvar

9 ☐ Vet ikke

10) Er dette kortet nytt ut på tur inn i eller ut av området?

1 ☐ På tur inn i området 2 ☐ På tur ut av området

11) Til høsten ønsker vi å sende ut et spørreskjema til noen av de som har besøkt **xx**. Dersom du/dere kunne tenke deg å gi ytterligere innspill til framtidig forvaltning av **xx**, vennligst oppgi Email-adressen(e) til de som har svart på dette kortet.

E-mail (vennligst skriv tydelig!)

TAKK FOR HJELP!

Vedlegg 2: Etterundersøkelse i Oksøy-Ryvingen

Vises i en utskriftvennlig versjon som avviker fra layouten i web-løsningen. Alle respondentene fikk ikke alle spørsmålene som er vist, noen spørsmål ble kun gitt for spesifikke svar (routing).

Velkommen til undersøkelse om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

I sommer besvarte du et kortfattet spørreskjema da du besøkte Oksøy-Ryvingen og du sa deg villig til å svare på flere spørsmål om din bruk av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - her kommer del!

Dine svar er viktige for den framtidige forvaltningen og bruken av området. Vi håper du vil ta deg tid til å besvare hele undersøkelsen og er veldig takknemlig for ditt bidrag!

1) BESØK I OKSØY-RYVINGEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

2) * Bor du i nærheten av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde eller har du tilgang til hytte/fritidsbolig i området?

- ☐ Jeg bor i nærheten av Oksøy-Ryvingen (dvs. innenfor kommunene Kristiansand, Søgne eller Mandal)
- ☐ Jeg eier/har tilgang til hytte/fritidsbolig i nærheten av Oksøy-Ryvingen (dvs. innenfor kommunene Kristiansand, Søgne eller Mandal)
- ☐ Jeg har fast båtplass ved kai/brygge nær/i verneområdet (denne sesongen eller har hatt det tidligere sesonger)
- ☐ Ingen av delene

3) * Har du besøkt Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde før 2018?

- ☐ Nei, aldri
- ☐ Ja

4) Hvor mange somre har du besøkt Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde før 2018?

5) Hvor mange vintre har du besøkt Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde før 2018?

6) * Besøkte du Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde en eller flere ganger i løpet av siste år?

- ☐ En gang
- ☐ Flere ganger

7) * Hvordan inngikk besøket i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde i den turen du var på?

- ☐ Oksøy-Ryvingen var hovedmålet med turen
- ☐ Oksøy-Ryvingen var en del av en rundreise
- ☐ Oksøy-Ryvingen var en avstikker på vei til/fra et annet sted

8) * Når bestemte du deg for å besøke Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

- ☐ Mer enn 3 måneder før jeg dro hjemmefra
- ☐ 1-3 måneder før jeg dro hjemmefra
- ☐ Mindre enn en måned før jeg dro hjemmefra
- ☐ Underveis på turen

9) Hvor mange dager var du i Oksøy-Ryvingen-området i løpet av det siste året....

...i vintersesongen: jul-påske?

...i vårsesongen: etter påske (t.o.m. mai)?

...i sommer/høstsesongen: juni-september?

...senhøstes: oktober-jul?

10) * Hvis du var i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde sammenhengende i flere dager for å f.eks gå tur, sykle eller farte rundt med båt hva slags tur(er) var du på?

- ☐ Var på en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder
☐ Overnattet på ett sted og tok dagsturer fra dette stedet
☐ Tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål
☐ Ikke relevant. Jeg var ikke på flerdagerstur i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

11) Hvilke turmål har du besøkt i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

12) * Det er mange måter å ta seg inn i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde på. Startet du turen(e) ved noen av de følgende punktene da du besøkte Oksøy-Ryvingen i 2018?

- ☐ 1. Skjærøy
☐ 2. Flekkerøy - Risleviga
☐ 3. Flekkerøy - Høyfjellet
☐ 4. Flekkerøy - Sudredalen
☐ Jeg ankom området via sjøen
☐ Ingen av disse

13) * Overnattet du i eller i nærheten av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde i forbindelse med besøket/besøkene dine det siste året ?

- ☐ Ja
☐ Nei

14) Hvordan overnattet du, og hvor mange netter?

Privat hytte/fritidsbolig (der du ikke betaler for å overnatte)
 Leid feriehus/hytte (der du betaler for å overnatte)
 Kystledhytte/fyr e.l. (der du betaler for å overnatte)
 Om bord i privat båt
 Privat hos bekjente/familie e.l. (der du ikke betaler for å overnatte)
 Tilrettelagt (camping)plass for campingvogn/bobil/telt der du betaler for å overnatte

Antall netter Hvor?

Antall netter Hvor?

Tilrettelagt (camping)plass for campingvogn/bobil/telt der du ikke betaler for å overnatte
 Telt/lavvo/åpen himmel utenom tilrettelagt plass
 Åpen koie/bu (der du ikke betaler for å overnatte)
 Hotell/pensjonat
 Annet

15) FRILUFTSLIV I OKSØY-RYVINGEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE SISTE ÅR

16) * Hvilke friluftslivsaktiviteter utøvde du i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

- ☐ Fottur
- ☐ Båttur - motorisert
- ☐ Båttur - seilbåt
- ☐ Båttur - kajakk/kano/robåt
- ☐ Vannsport: motorisert (f.eks. vannskuter, vannski)
- ☐ Vannsport: ikke-motorisert (f.eks. kiting, brettseiling, surfing)
- ☐ Bading/svømming
- ☐ Dykking
- ☐ Øyhopping med båt
- ☐ Fiske/fangst i sjøen
- ☐ Jakt
- ☐ Sykkel på vei
- ☐ Sykkel på sti/utenom vei
- ☐ Andre aktiviteter (eks. ridning, bærplukking, løpetur, geocaching, fotografering, piknik, botanisering o.a.),

17) * Hva slags båt (ikke motorisert) benyttet du i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde siste år?

- ☐ Kajak ☐ Robåt ☐ Kano

18) * Hva slags sykkel benyttet du da du syklet på vei i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

- ☐ El-sykkel
☐ Vanlig sykkel
☐ Stisykkel/fatbike

19) * Hva slags sykkel benyttet du da du syklet på sti/utenom vei i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

- ☐ El-sykkel
☐ Vanlig sykkel
☐ Stisykkel/fatbike

20) * Du har svart at du drev med andre aktiviteter i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde siste år, hvilke aktiviteter var dette?

21) BRUK AV STI/VEI

22) * Hvor mye av tida brukte du merkede/tydelige stier og veier når du gikk eller syklet i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde siste år?

- ☐ Alltid
☐ Ofte
☐ Av og til
☐ Sjelden
☐ Aldri
☐ Ikke relevant

23) INFORMASJON OG BRUK AV SOSIALE MEDIA

24) * Skaffet du deg informasjon om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde før du kom til området i 2018?

☐

Ja

☐

Nei

25) * Hvor hentet du informasjon fra? (Kryss av for alle aktuelle alternativer)

☐

Fra venner/slektninger/bekjente

☐

Fra blogg/facebook/sosiale medier

☐

Fra internett ellers

☐

Fra reisehåndbok

☐

Fra brosjyre

☐

Fra besøkssenter Nasjonalpark

☐

Fra et turistkontor/informasjonssenter

☐

Fra en turapp

☐

På en annen måte

26) Hvilke nettsider fikk du informasjon fra?

27) På hvilken annen måte skaffet du deg informasjon om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

28) * Hvor lett var det å finne den informasjon du ønsket?

☐

1 svært vanskelig

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

☐

6

☐

7 Svært lett

29) Hvilken informasjon var det vanskelig å finne?

30) * Dersom forvaltningsmyndigheten for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde skulle gi mer informasjon om området, når/hvor ville du helst hatt denne informasjonen? (Flere svar er mulig)

☐

Før avreise hjemmefra

☐

Underveis fra bostedet til Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

☐

På parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båttutsettingsplasser i nærheten av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

☐

Inne i selve området

31) * Hvordan ville du helst hatt informasjon om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde før avreise hjemmefra? (Flere svar er mulig)

☐

Reisehåndbøker

☐

Internett (utenom Facebook)

☐

Via mobil (app)

☐

Facebook

☐

Annet

32) På hvilken annen måte ville du hatt informasjon før avreise?

33) * Hvordan ville du helst hatt mer informasjon om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde ved parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båtutsettingsplasser til området? (Flere svar er mulig)

- ☐ Muntlig informasjon fra naturoppsyn
- ☐ Informasjonstavler
- ☐ Via mobiltelefon (app)
- ☐ Brosjyrer i selvbetjeningsautomater
- ☐ Besøkssenter Nasjonalpark
- ☐ Informasjonssenter
- ☐ Annet

34) På hvilken annen måte ville du hatt informasjon ved parkeringsplasser/innfallsporter/brygger/båtutsettingsplasser til Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

35) * Hvordan ville du helst hatt informasjon om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde inne i verneområdet? (Flere svar er mulig)

- ☐ Muntlig informasjon fra naturoppsyn du treffer på ute på sjøen/i verneområdet
- ☐ Via mobiltelefon (app)
- ☐ Gjennom aktivitetsfirmaer/overnattingsbedrifter
- ☐ Brosjyrer på kystledhyttene i området
- ☐ Guida turer i regi av naturoppsynet
- ☐ Annet

36) På hvilken annen måte ville du hatt informasjon om Oksøy-Ryvingen inne i verneområdet

37) * Delte du dine opplevelser i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde via sosiale medier?

- ☐ Nei
- ☐ Ja

38) * Hvor mange ganger (ca.) delte du dine opplevelser via sosiale medier?

39) * Hvilke sosiale medier brukte du? (Flere svar er mulig)

- ☐ Facebook
- ☐ Twitter
- ☐ Instagram
- ☐ Andre

40) Utover Facebook, Twitter eller Instagram, hvilke andre sosiale medier brukte du til å dele dine opplevelser i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

41) DINE OPPLEVELSER I OKSØY-RYVINGEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

42) * Hvor viktig var de følgende årsakene for at du besøkte Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde i 2018?

	Ingen be- tyd- ning 1	2	3	4	5	6	Svært stor be- tyd- ning 7	VET IKKE
Å oppleve en helt spesiell natur	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muligheter for å se dyr/fugler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er mange øyer å besøke/mulighetene for øyhopping	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Området er godt tilrettelagt med kyststier	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
En treffer få andre i området	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Terrenget er lett å ferdes i	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Å oppleve den flotte skjærgården	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De fine badeplassene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gode fiske-/fangstmuligheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mulighetene for å se/oppleve sjøfuglkolonier	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mange kulturminnene som finnes i kystområdene her	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gode dykkemuligheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

43) * I hvilken grad opplevde du følgende under ditt besøk/dine besøk i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde i 2018?

	Ikke i det hele tatt 1	Bare mini- malt 2	Til en viss grad 3	Det meste av ti- den 4	Hele tiden 5	IKKE RELEVANT
Stillehet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Natur uten menneskelig påvirkning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ren natur	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lite forstyrrelser fra andre besøkende (utenom eget turfølge)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Naturoplevelser utenom det vanlige	☐	☐	☐	☐	☐	☐

44) * Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene, når det gjelder Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

	Helt Uenig 1	2	3	Ver- ken enig eller uenig 4	5	6	Helt enig 7	VET IKKE
Det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er for mye søppel på strender og brygger/havner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er enkelt å finne områder der du kan være for deg selv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det har blitt for stor slitasje ved badeplasser/rasteplasser i området	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er mange som bryter fartsbestemmelsene for båt i verneområdet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er for mye folk i noen områder i høysesongen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det burde være tillatt med idrettsarrangementer i landskapsvernområdet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er blitt for stor slitasje på noen stier i området	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mest brukte stiene i Oksøy-Ryvingen bør være forbeholdt fotturister	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er greit at noen stier også kan brukes av syklist	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er greit at noen stier også kan brukes til ridning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

45) * Møtte du andre besøkende som du reagerte negativt på?

- ☐ Nei
- ☐ Ja

46) Hva var det du reagerte negativt på i situasjonen(e)?

47) TILRETTELEGGING

48) * Først vil vi gjerne vite hvor viktige ulike tiltak er/var for deg når du ferdes i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

	Ikke viktig i det hele tatt 1	2	3	4	5	6	Svært viktig 7	VET IKKE
Fortøyningsbolter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brygger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Søppelkasser ved de mest brukte områdene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Servicepunkt (med sanitæranlegg, vannpost og mulighet for septiktømming)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilbud om båttaxi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Ikke viktig i det hele tatt 1	2	3	4	5	6	Svært viktig 7	VET IKKE
Enkle tilrettelagte teltplasser (gratis)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeringsmuligheter ved innfallsporter/startpunkter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muligheter for å treffe oppsyn i løpet av turen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjonstavler ved innfallsportene/startpunktene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
At det finnes korte, godt tilrettelagte stier til spesielle attraksjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tydelig merking av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skilt ved stikryss som viser avstand og retning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klopper i bløte partier av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bruer som gjør elver/bekker lette å krysse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

49) * Så vil vi gjerne vite hvordan du opplevde kvaliteten på forekomsten av de samme tiltakene i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

	Svært dår- lig/mang- elfullt 1	2	3	Ver- ken dårlig eller bra 4	5	6	Svært bra 7	VET IKKE
Fortøyningsbolter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brygger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Søppelkasser ved de mest brukte områdene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Servicepunkt (med sanitæranlegg, vannpost og mulighet for septiktømming)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilbud om båttaxi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Enkle tilrettelagte teltplasser (gratis)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeringsmuligheter ved innfallsporter/startpunkter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mulighetene for å treffe oppsyn i løpet av turen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjonstavler ved innfallsporter/startpunkter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
At det finnes korte, godt tilrettelagte stier til spesielle attraksjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tydelig merking av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skilt ved stikryss som viser avstand og retning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klopper i bløte partier av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Svært dår- lig/mang- elfullt 1	2	3	Ver- ken dårlig eller bra 4	5	6	Svært bra 7	VET IKKE
Bruer som elver/bekker lette å krysse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

50) Var det noe sted i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde du opplevde tilretteleggingen som spesielt dårlig?

51) * Syns du det er positivt eller negativt dersom...

	Svært negativt 1	2	3	Hverken eller 4	5	6	Svært positivt 7	VET IKKE
...Kulturlandskapet i verneområdet skjøttes i form av brenning av kystlynghei?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... Kulturlandskapet i verneområdet skjøttes i form av fritt-gående beitedyr på holmer/øyer i området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

53) * Visste du at Oksøy-Ryvingen var vernet som landskapsvernområde før du besøkte området siste år?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

54) * Det at Oksøy-Ryvingen er vernet, påvirket det valget om å komme hit?

- ☐ Ikke i det hele tatt
- ☐ I en viss grad
- ☐ I svært stor grad

55) * Har du besøkt andre landskapsvernområder eller nasjonalparker i Norge eller i utlandet i 2018?

- ☐ Nei
- ☐ Ja, i Norge
- ☐ Ja, i utlandet

56) * Har du besøkt andre landskapsvernområder eller nasjonalparker i Norge eller i utlandet tidligere (før 2018)?

- ☐ Nei
- ☐ Ja, i Norge
- ☐ Ja, i utlandet

57) Hvilke andre landskapsvernområder/nasjonalparker i Norge har du besøkt i 2018?

58) * Vet du om følgende tiltak/aktiviteter er tillatt i verneområdet?

	Ja	Nei	Vet ikke
Er det tillatt å ta tørre kvister for å brenne bål, i den perioden bålbrenning er tillatt?	☐	☐	☐
Er jakt, fangst og fiske tillatt?	☐	☐	☐
Kan alle som vil kjøre vannskuter?	☐	☐	☐
Kan du gå hvor du vil (på fastlandet)?	☐	☐	☐

Ja Nei Vet ikke

Kan du gå i land hvor du vil/på hvilke øyer du vil?

☐ ☐ ☐

Er det samme fartsgrenser i verneområdet som for resten av sjøen?

☐ ☐ ☐

59) * Oppfatter du Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde som et villmarksområde?

- ☐ Nei, ikke i det hele tatt
- ☐ Ja, deler av området
- ☐ Ja, hele området
- ☐ Vet ikke

60) Hvilke deler av Oksøy-Ryvingen oppfatter du ikke som et villmarksområde?

61) * Det er ilandstigningsforbud på noen av de kystnære øyene i verneområdet. Forbudet gjelder fra 15.april – 15.juli. Var du klar over dette?

- ☐ Visste både hvor det er ilandstigningsforbud og hvilken periode forbudet gjelder
- ☐ Visste at det er ilandstigningsforbud på noen øyer, men var ikke sikker på når
- ☐ Visste at det er ilandstigningsforbud på noen øyer, men ikke hvilke
- ☐ Nei, visste ikke at det er ilandstigningsforbud på noen øyer

62) * Vet du hvorfor det er ilandstigningsforbud?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

63) Prøv å utdyp hvorfor det er ilandstigningsforbud:

64) * Visste du at det også er ferdselsforbud i en 50-meters sone rundt de samme øyene?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

65) Forbudet skal skjerme sjøfugl mot forstyrrelser og ferdsel i hekketida når det er mange reir på bakken og fugleungene ikke kan fly. I dag ser vi endringer i hvilke arter som hekker og når ungene er flyvedyktige. For å beskytte sjøfuglene bedre i hele denne sårbare perioden, kan det være aktuelt å foreslå å utvide forbudet med en måned i hver ende, til å gjelde fra 15. mars til 15. august.

Svært negativt

Svært positivt

66)

I forhold til din bruk av Oksøy-Ryvingen – hva syns du om dette?

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

67) * Hvor sterkt knyttet føler du deg til Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde?

- ☐ 1 Ingen spesiell tilknytning
- ☐ 2

- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6
- ☐ 7 Svært sterkt knyttet til

68) * Hvor mange ganger har du vært på en flerdagers fottur eller skitur? (med flerdagers mener vi en lengre, sammenhengende tur der du overnatter underveis)

- ☐ Aldri
- ☐ 1 gang
- ☐ 2-5 ganger
- ☐ 6-10 ganger
- ☐ 11-20 ganger
- ☐ Mer enn 20 ganger

69) * Hvor interessert er du i ulike former for friluftsliv?

	Ikke inter- es- sert	Litt inter- es- sert	Inter- es- sert	Svært inter- es- sert
Tradisjonelt høstingsfriluftsliv (matauk er et viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking)	☐	☐	☐	☐
Turfriluftsliv (turer til fots og/eller på ski)	☐	☐	☐	☐
Moderne friluftsliv (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. dykking, windsurfing, terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding, randonee)	☐	☐	☐	☐
Motoriserte utendørsaktiviteter (eks. båtsport, vannskuter, snøscooter)	☐	☐	☐	☐

70) * Se bort fra besøket ditt til Oksøy-Ryvingen. Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers fottur i et skogs- eller fjellter-
reng om sommeren. Tenk deg at området er slik DU vil ha det - som om det var ditt idealområde for en slik tur. Ville det være
positivt eller negativt for deg...

	Svært nega- tivt 1	2	3	Nøy- tralt 4	5	6	Svært posi- tivt 7
... at det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... at du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... at det finnes merkede stier i området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... at det er god skilting ved stistart og stikryss i området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... at det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... at det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... at du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... at du kan gå milevis uten å møte et menneske?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

71) * Er du?

- ☐ Kvinne
- ☐ Mann

72) * Hvor gammel er du?

73) * Hva er din høyeste fullførte utdanning?

- ☐ Grunnskole
- ☐ Videregående skole
- ☐ Høyskole/universitet 1-3 år
- ☐ Høyskole/universitet 4 år eller mer

74) * Hvor er du bosatt?

- ☒ 75) * Vennligst oppgi ditt postnummer:

76) Hvilket land er du bosatt i?

Vedlegg 3: Turmål i Oksøy-Ryvingen

Hvilke turmål de som tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål besøkte:

40-50 øyer i Søgne, rundt Flekkerøy og litt Mandal
Ansteins fyr på Flekkerøya og Skjernøya.
De fleste øyer hvor en kan ligge greit med båt - Fra Oksøy til Skjernøya.
De fleste, både til fots og med båt
Fisketurer, padleturer etc.
Flekkerøy
Flekkerøy , Oksøy, Ny Hellesund
Flekkerøy og holmene rundt. Ny Hellesund.
Flekkerøy, Onsøy.
Flekkerøy, Songvår, Ryvingen, Skjernøy, Sesøy, Odd og sikkert flere øyer.
Flekkerøya bragdøya møvik
Flere av øyene
Flere.
Forskjellige holmer i området
Grønningen, Dvergsøya, Dvergsnestangen, Leholman, Stokken, Randøya, Herøya
Har vært i hele området
Hva er Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde? Tror ikke så mange skjønner hva det er. Jeg var iallfall i Ny-Hellesund.
Jeg har gått tur med hunden min til Biskopshavn, bestemors smed, ankersholmen mm
Langøya, Tjamsøya, Skarpøya, Ballerholmene, Lyngøya, Høllen, Torsteinsneset og Ny hellesund.
Luftetur med hunden
mål på Flekkerøy
Oksøy fyr og områdene rundt Flekkerøy
Oksøy, Flekkerøya, tjams, herøya, helleund osv
Refsdalen. Murano. Daumansholmen .Beltevik.krossodden
Refskniven, Huddedalen, Paulens Geiderøy, Sudredalen, Gråheia, Asperøya, Geiderøy, Skibbuholmen, Grønningane, Oksøy, Stangefjell, Blåsthaugen, Bestemorsmed, Okslehamn, Daumannsholmen, Brattåsen, Beltevigafort, Kjæreneset, Ansteins fyr, Grasåsen, Bergesheia
rundturer
Ryvingen , Udøy, diverse holmer
Ryvingen fyr, og diverse øyer utenfor Mandal / Tregde
Ryvingen, Sandøy, Odd, Skjernøy
Ryvingen, Skjernøy, Skogsøy, Landøy, Søndre lille Ørpholmen, Eigbrekk, Mikkelsbola, Kåløysundet, Osnes, Egenes, Frydnes, Eidsveden, Gluba, Ålo, Åløya m.m.

Ryvingen, Ystevåa, sjøen utenfor Skjernøy, rundt på Skjernøy.

Skjernøy

Skjernøy farestad öar utanför.

Skjernøy, Ryvingen, Kneblingen, Ny Hellesund ++

Som aktiv båtbrukere med egen overnattingsbåt som brukes aktivt fra påske til oktober, ivrig hummerfisket fra oktober og utover, aktiv fritidsfisker gjennom vinteren så brukes området mye.

songnvår ny hellesund hellersøy søgne ryvingen mange ganger

Songvår ,udvår ,Selvågen ,nyHellesund,Skjernøy,Ryvingen,Og mange flere.

Stort sett dagsturer fra Flekkerøya og Søgne for å fiske

Særlig vestsida t.o.m Daumannsholmen/Murane.

Udøy, Ryvingen, Skernøy, Ferøy, Sandøy, Hellersøy, Brattholmen

Usikker på stedsnavnene. Farter rundt i båt og ankrer opp forskjellige plasser. Er mye i Ny-Hellesund. Noe på Uvår og Vassøy.

Var vertsfamilie en uke i sommer. IT ilegg pleier vi å ta noen turer ut dit hver sommer med båten.

Ystevågen, Åksla,

Vedlegg 4: Informasjon i Oksøy-Ryvingen

Hvilke nettsider de besøkende fikk informasjon fra:

Div. søk Opera / Chrome - Yr.no + ?

Diverse,

Google

google-resultater

Googlet etter info

Jeg googlet Ryvingen fyr.

KOT

Kystfort.no

Ryvingens venner sin hjemmeside

www.ut.no

Hvilke informasjon som var vanskelig å finne:

CYCLE PATH

Ikke relevant

Jeg bruker mest åpne søk i fht mine interesser (jakt, fiske, friluftsliv, natur-/landskapsverdier). Info og ressurser vedr Oksøy-Ryvingen dukker dermed opp via google-søk, og det er sånn jeg har blitt kjent med nyttige nettsider. Jeg har ikke inntrykk av at informasjon er så vanskelig å finne, men ofte er jeg interessert i mer spesifikke tips (fiske, bunnforhold o.l.) som ofte dekkes bedre på private blogger, evt grupper på sosiale media.

Skilting av turer i området er begrenset.

Vedlegg 5: Deler av Oksøy-Ryvingen som ikke oppleves som villmark

Bootsanleger, Grillplätze,

De bebodde øyene og holmene er ikke villmark. De fleste øyer på Sørlandet er jo gammelt Kulturlandskap.

De ytterste holmene som ikke er så mye besøkt grunnet avstanden ut, og selvfølgelig været

Dele af Flekkerø, Skjernø og Ny Hellesund, alt for mange private hytter.

Deler av Flekkerøya

Deler av holmer og øyer oppleves ikke akkurat som villmark

Deler av Ny-Hellesund

Deler av skjernøy

Der alle minner fra krigen er

Der det er bebyggelse

Der det er hus, eks. husene på Ryvingen.

Der det er kulturlandskap

der det er mange hytter

Der stiene går. Jeg hadde meg en fin tur fra brygga mot vest, og der var det masse kratt og vanskelig å gå.

Det er slik det skal være, og spennende å gå utenom de flotte stiene.

Det er for meg bare små deler av området som jeg oppfatter som villmark.

Det er mye innegjerdet område på Flekkerøy pga sau. Dette setter begrensninger på hvor man kan bevege seg

Det som er tilrettelagt med brygger

dyrket mark lyngbrendt område gammelt kulturlandskap Områder med svært tilrettelagte brygger/gapahuk/toaletter

Fastlandet

Fastlandet på Flekkerøy

Flekkerøy

Flekkerøya, Ny-Helleseund

Fyret

Fyrområdet

Har stort sett bare oppholdt meg rundt skjernøy så jeg har ingen erfaring angående andre områder

I umiddelbar nærhet av brygger

Jeg tenkte på områder med bebyggelse. Da er det ikke villmark som faller meg inn.

Kaiområdene ved Nodeviga og Ystevågen på Skjernøya

Kan ingen navn, vet ikke

kann ich nicht sagen, habe mir die Orte nicht gemerkt.

Mesteparten

noen deler på Flekkerøya

Ny Helleseund

Ny hellesund

Ny Hellesund

Nær Hei og parkering.

Området nær Fyret

Parking en paths

Rossnes-farestad

ryvingen fyr

Ryvingen, Skjernøya, Tånes.

Selve fyret og brygga

Skjernøy og det tilrettelagde rasteplassene

Skogsområder og svaberg

Skålevik,, Mæbø, Andås osv steder hvor det fins (ferie)hus

steder med stier

Stien fra bryggen og opp til Ryvingen fyr, samt øyer av lignende karakter som ikke er fuglereservat

Stiene og brygga

Stiene ved start/slutt av turene

Store deler av Flekkerøy hvor det var mye faste installasjoner av forskjellig karakter. Samt for tilrettelagt

Store deler av Kapelløya og Helgøya, med mye tilrettelegging og menneskelige inngrep. Ikke minst gamle bunkere og artilleristillinger.

THE HARBOUR

Turveier stier på Flekkerøy

Villmark er for meg i denne sammenhengen i all hovedsak ubebygde områder enten det er i lune skogs lunger på øyene eller blankskurte svaberg og holmer.

Visse partiet i randsonen Eksempel på Høyfjellet..

Yttersiden av Flekkerøy mot sør og vest

Øyene med fyr og deler av Flekkerøy hvis Flekkerøy er med i området. Noen godt tilrettelagte steder

Vedlegg 6: Landskapsvernområder/nasjonalparker i Norge som ble besøkt av respondentene i Oksøy-Ryvingen i 2018

Atlanterhavsveien

Aust-Agder og Telemark (raet)

Besseggen, Romsdalseggen, Ryfylket, Prekestolen, Nordmarka Oslo, Røros, Elverum

Don't remember

Dovre fjell, Rago, Lofoten

Femundsmarka, Hardangervidda, en haug av LVOer

Ferder / Koster

Fleder, hvaler, koster

Fra fjordheiane og Setesdal Vesthei/Ryfylkeheiane

Færder nasjonalpark

Gaula vassdraget

Gausdal Vestfjell, og andre

Grønningen

Hardangervidda

Hardangervidda Jotunheimen

Hardangervidda nasjonalpark, Stabbursdalen nasjonalpark, Færder nasjonalpark

Hardangervidda, Rondane

Hardangervidda, Stabbursdalen, Femundsmarka.

Hardangervidda.. Jotunheimen

Hardangervidda,

Hidra og Lindesnes

Hovden, Bykle

Husker ikke

Husker ikke spesifikke navn

Hvaler

I Setesdalen

Jomfruland

Jomfruland nasjonalpark

Jomfruland, Hardangervidda

Jomfruland, hvaler, Setesdal

Jotunheimen

Jotunheimen

Jotunheimen Lista

Jotunheimen Hardangervidda Flere nasjonalparker i California

Jotunheimen, Rondane

Jotunheimens

Koster

Koster, raet

Kyststien ved Stavern og Hardangervidda.

Lista Prekestolen Kjerag

Mange
mange...
Nasjonalparker i Salten, Raet, Områdene ved Kvitsøy/utfør Sola
Nord Norge og sør Norge
Nærøyfjorden landskapsvernområde Fjøsanger landskapsvernområde Rambjøra landskapsvernområde
Områder i Nordland fylke og i Vestfold
Pulpitt Rock
På Vestlandet
Raet
Raet Jomfruland
Raet landskapsvernområdet Tromøy, Tromlingene, Lyngør Jomfruland
Rart Jomfruland -Arendal
Rondane
Rondane
Rondane Dovre Dividalen Femundsmarka ++
Rondane og Vesterålen
Rondane-Jotunheimen
Rondane, Dovre, Dovrefjell-Sunndalsfjella,
Setesdal Vesthei, Hovden, Auesøya, Tromlingene, Bøkeskogen i Larvik m.m.
Setesdal-Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde m.fl. (avgrensing vises ofte på offentlig kartgrunnlag, men savner navn).
Spålen-Katnosa
Sunnmøre
Sylan
Telemark
Tjøme - Bolærne
Trollheimen
Tromøya, Jomfruland m.fl. Pluss på fjellet.
Turområder rundt Kristiansand samt andre steder langs kysten - Park i Tyrkia
VV00001894 Hjerkin/Kongsvoll/Drivdalen landskapsvernområde
Ytre Hvaler Nasjonalpark

Vedlegg 7: Steder i Oksøy-Ryvingen hvor tilretteleggingen ble opplevd som spesielt dårlig

Alt er helt flott for vi som kan gå selv, og det er sikkert brukervennlig for de fleste. Kan ikke forvente at rullestolbruk er fremkommelig på ei øy. Nydelig som det er.

En del gode fortøyningsplasser utenfor de mest vanlige plassene kunne gjerne hatt bolter. Mange steder med for dårlig festemulighet i land til å kunne overnatte.

for mange private brygger og hytter omkring Ny Hellesund. Ingen kommunale brygger i dette fantastiske kulturmiljø.

Fortøyningsbolter i havna på Ryvingen

Fra Risleviga mot Anstein fyr er stinettet dårlig merket. For nye vil det være umulig å finne frem. Det er ingen søppelkasser på den store parkeringen der. I flere av buktene utover er det søppel som krever båt for innsamling.

Husker ikke, så det var nok bra. Der var en spesiell tørr sommer

I Søgne-skjærgården er det få steder å telte/toaletter

Ikkje noko særskilt men mange er generelt dårlige til å ta med seg søppel. Fant restar av eingongsgrill.

Ja hvor man kunne legge til ved bryggene ,dårlig merket

Kjærlighetsstien trenger klopper, kloppene Risleviga-Grasåsen er utslitt og knekt (farlige). Myr mellom Brattåsen og Daumannsholmen trenger bro/klopper(alltid veldig bløtt og tidvis et basseng med vann). Ser at strendene i Biskophavn og Uggelen nærmest står ubrukt i forhold til tidligere somre pga. alt saueholdet. Sauene bør bestemt ledes utenfor slik at vi ikke bare kan sitte på fjellene. De yngste av mine 4 barn har ikke opplevd å bade her slik som de eldste gjorde, da vi nærmest "bodde " der ute i seilbåten. Da kunne vi ta ut etter jobb og lage middag mens barna badet. Det frister ikke lenger...

Kristiansand, dårlig tilrettelagt søppeltømming

Kunne vært noe mer bryggeplass på Oksøy fyr. Bryggen er stort sett skiltet Privat eller kun for kystlaget.

Med tanke på hvor flott alt er bygd opp og tilrettelagt ved Ryvingen fyr, er det særdeles dårlig fortøyningsmuligheter. Bryggeanlegget tillater kun et fåtall båter og det er ankring forbudt.

Nei - Det meste bedrer seg år for år. Greit område å bruke.

Nei, det er mer viktig å bevare områder uten eller med minimal tilrettelegging.

nei, Som sagt, vi seiler egen båt....

Nei. Men nå er jeg sunn og frisk som gjerne går en omvei, så jeg legger gjerne ikke merke til det

På Farestadturen på Skjernøy er det tatt bort en trapp og det er svært vanskelig å ta seg frem der.

På Odd er brygga falt ned. Odd er Norges sydligste uthavn. Samme på Sandøya mot sør.

På Skjernøya er trapp ødelagt/borte like ved langhustufta sør ved Rossnesvågen (ca. 57,978N 7,528Ø)

Rossnes-oksla

Songvår Fyrstasjon mangler molo slik at en kan legge til trygt ved brygga.

Stien rundt Ystevågen på Skjernøy har vært dårlig, men ble nydelig gruset opp i høst.

Vanskelig med parkering enkelte steder.

Vei utover mot Kjæreneset (vanskelig å finne parkering).

Vi kjenner ikke til mulighet for båttaxi f.eks. Mandal-Ryvingen

Vedlegg 8 Svar på hvorfor det er ilandstigningsforbud

Av hensyn til fuglelivet

Av hensyn til fuglelivet og hekking

AV hensyn til hekkende fugl.

Beskytte dyreliv i hekkeperioden

Beskyttelse av dyreliv i hekkings sesongen

Bird needs peace when nesting.

Ble usikker allikevel, men lurte på om det har noe med fugler og hekking å gjøre

Brutzeit der Vögel

Det er hekketid for sjøfugler. Områdene med ilandstigningsforbud er øyer der sjøfugl i stor grad hekker.

Det er viktig å ikke forstyrre fuglene når de ligger på redet.

Det er øyer med mye sjøfugl som trenger ro i hekkeperioden.

Det kan være fugleliv som gjør at man ikke kan gå i land

Djurlivet. Sjøfågel.

Dyreliv

Dyreliv klekking

Eggklekking

For at fuglene skal få fred i hekkeperioden

For ikke å forstyrre viktige hekkeområder for sjøfugl.

For vern av hekkeplasser og hekking

For å beskytte dyre- og fugleliv i kritiske perioder.

For å beskytte fugle og dyreliv og kanskje vekstene.

For å beskytte fuglene i hekkeperioden

For å beskytte sjøfuglene i hekkeperioden/ før ungene blir voksne. 50-metersonen utenfor øyene synes ukjent for mange, spesielt vannscootere.

For å ikke forstyrre hekkende fugler

for å skjerme fugle/dyrelivet

For å vern av hekkende sjøfugl

For å verne fuglelivet i hekketiden

For å verne om dyrelivet, og da spesielt fuglene. Om vi går i land på disse øyene med fuglereservat forstyrrer vi de hekkende fuglene. Moren forlater egget alene. Det igjen kan føre til at andre rovdyr tar dem. Når temperaturen er høyere, er det ekstra viktig at eggene blir passet på. Ungene i eggene kan dø hvis de blir for varme. Med fjærene og rugingen sørger fuglene for at eggene har den riktige temperaturen. Det har igjennom årene vært nedgang av enkelte fugletyper, derfor er det viktig at vi verner om dyrene våre som en del av naturen og landskapet vårt. Jeg er 22 år, og kommer fra hovedstaden. Men, jeg er utrolig stolt over at Oksøy-Ryvingen er et landskapsområde som er vernet- og at jeg er med på å hjelpe til med det!

Fordi fuglene har hekkeperiode i den tiden, så for å skape ro og fred for dem,

Fred i yngletiden for fugler og dyr

Fredet for fuglelivet. Hekkingen

Fredet pga fugleklekking

Fugl i hekkeperiode

fugl og dyreliv

Fuglefredning/-hekking.

fuglehekking

Fuglehekking

Fuglehekking om våren

Fuglelivet

Fuglene

Fuglene må ha fred i hekketiden

Fuglene som hekker

Fuglenes hekkeperioder stort sett

Fugler

Fugler hekker

Fugler i hekketid

fugler i hekking - fuglereservat

Fugler og dyr trenger ro på vår/tidlig sommer

Fugler skal hekke i fred.

Fugler skal ikke forstyrres i hekkeperioden.

Fugler som hekker

Fugler som hekker og ikke skal forstyrres

Fuglereservater

Fuglereservat

Fuglevern

Fuglevernomsråde i hekketida

Fugler som hekker

Fågel och sälskygg

Grunnet fugle hekking?

Hekke periode for fuglene

Hekkende fugl

Hekkende fugler.

hekkende sjøfugl

Hekkeområder for fugl

Hekkeperiode for bla sjøfugler.

Hekkeperiode for sjøfugl

Hekkeperioder for sjøfugler

hekkesesongen fugler

Hekketid

Hekketid for fugl

hekketid for fugler

Hekketid for fugler

Hekketid for sjøfugl

Hekketid.

Hekking

Hekking av fuglene?

Hekking av fugler

Hekking av sjøfugl.

Hekking for sjøfugl

hekking, militære og noen private områder

Hensyn til ynglende fugle.

I hekketiden for sjøfugl, videre er det båndtvang for hund, mange holmer ha nå fått villsaubesetninger. Vi slipper aldri hunden løs på disse øyene/ holmene!

I hekketiden for sjøfugl.

Ikke forstyrre dyre fugleliv i tiden med reir

Mener det er pga hekkeperioden

NO BOAT CAN COME

Når de er i eggsestong

Områder med mye fugleliv i hekkeseestongen

P G,A Hekkende fugl.

Pga fuglehekking

Pga fuglene som hekker

Pga fuglenes hekkeperiode.

Pga fugler som lever på øyene.

Pga hekkingen

pga sjøfugl i hekkeperioden

Pga. av fuglenes "hekking".

Pga. hekkende fugler. Disse kan bli skremt hvis man går i land og fuglene kan forlate reir med egg/unger.

Preservation of nature

På de holmene hvor det er sjøfuglkolonier er det pga. hekking ikke lov å gå i land.

På grunn av hekkende fugl

På grunn av hekkende sjøfugler

På grunn av hekking fra fugler

På grunn av hekking.

Rugende fugl

Rugetid for fugler

sjøfugl

Sjøfuglreservater

Spørsmålet er egentlig feil. Det ligger et antall sjøfuglreservater omkranset av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde og det er på disse øyene (reservatene) det er ilandstigningsforbud i perioden 15. april – 15. juli. Det er ikke ilandstigningsforbud på øyer som er en del av landskapsvernområdet. Forøvrig er Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder også forvaltningsmyndighet for reservatene.

Störung von Brutverhalten der Vögel

Tror det er på grunn av fuglehekking

Vern av dyr

Vern av Fugleliv og fauna

Vern av fuglelivet

Vern av sjøfugl

Verne fugl i hekketiden

Verne hekkende fugler.

Vogelschutz

Ytre øyer

z. B. Schutz Vogel-/Tierarten (Brutzeiten)

Vedlegg 9: Litteraturliste Brukerundersøkelser per 05.04.2019

Verneområde	Kilde
Blåfjella-Skjækerfjella NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark. NINA Rapport 1506. Norsk institutt for naturforskning.
Breheimen NP	Vistad, O.I., Selvaag, S.K. & Wold, L.C. (2017). Bruken og brukarane av Breheimen 2017. Kasse- og etterundersøking. NINA Rapport 1349. Norsk institutt for naturforskning.
Dovre NP*	Vorkinn M. & Andersen O. (2010). Besøkende i Rondane og Dovre nasjonalparker – sommeren 2009. Resultater fra selvregistreringskasser og automatiske ferdselstellere. NINA Lillehammer.
Dovrefjell-Sunndalsfjella NP (Snøhetta)	Gundersen, V., Andersen, O., Wold, L. C., Nerhoel, I., Fangel, K., Vistad, O. I. & K. R. Båttstad. 2013. Ferdsel i Snøhettaområdet – Del 1. Dokumentasjonsrapport fra 12 spørreundersøkelser - NINA Rapport 933. 101 s.
Forollhogna NP	Gundersen, V., Nerhoel, I., Strand, O., Wold, L.C., Rybråten, S., Dokk, J.G., Vistad, O.I. og S.K. Selvaag (2017). Ferdsel og bruk av Forollhogna villreinområde. NINA Rapport 1331. Norsk institutt for naturforskning.
Fulufjellet NP	Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017). Brukerundersøkelse i Fulufjellet nasjonalpark sommeren 2016. NINA rapport 1333. Norsk institutt for naturforskning.
Hallingskarvet NP*	Andersen, O. & Gundersen, V. (2016). Brukerundersøkelse i Hallingskarvet. – resultater fra en spørreundersøkelse. NINA Kortrapport 17. Norsk institutt for naturforskning. Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. (2014). Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. Norsk institutt for naturforskning.
Hardangervidda NP	Selvaag, S.K., Gundersen, V., Dokk, J.G., Romtveit, L., Strand, O., Wold, L. C. & T. Holter. (2018). Brukerundersøkelse i Hardangervidda nasjonalpark sommeren 2017. NINA Rapport 1530. Norsk institutt for naturforskning.
Jostedalsbreen NP	Vistad, O.I., Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Bruken og brukarane av Jostedalsbreen nasjonalpark 2018: kasse- og etterundersøking. NINA Rapport 1490. Norsk institutt for naturforskning
Junkerdal NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Junkerdalen nasjonalpark. NINA Rapport 1471. Norsk institutt for naturforskning
Lierne NP	Wold, L.C. & Selvaag, S.K. 2018. Brukerundersøkelse i Lierne nasjonalpark. NINA rapport 1507. Norsk institutt for naturforskning.
Nordfjella NP	Andersen, O., Gundersen, V. & L. C. Wold. (2010). Ferdsel i Nordfjella sommeren 2010 - Resultater fra ferdselstilling og brukerundersøkelser. NINA Rapport 703. Norsk institutt for naturforskning.
Raet NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2019). Brukerundersøkelse i Raet nasjonalpark. NINA Rapport 1606. Norsk institutt for naturforskning
Rago NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Rago nasjonalpark. NINA Rapport 1470. Norsk institutt for naturforskning

Rondane NP	Andersen, O. & Gundersen, V. (2010). Ferdsel og bruk av Rondane. Etterundersøkelse blant besøkende sommeren 2009 - NINA Rapport 599. Norsk institutt for naturforskning. Vorkinn M. & Andersen O. (2010). Besøkende i Rondane og Dovre nasjonalparker – sommeren 2009. Resultater fra selvregistreringskasser og automatiske ferdselstellere. NINA Lillehammer.
Saltfjellet-Svartisen NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. (2018). Brukerundersøkelse i Saltfjellet nasjonalpark. NINA Rapport 1472. Norsk institutt for naturforskning
Skarvan-Roltdalen NP	Selvaag, S.K., Wold, L.C. & Vistad, O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016. NINA Rapport 1377. Norsk institutt for naturforskning.
Stabbursdalen NP	Selvaag, S.K., Vistad, O.I. & Wold, L.C. 2019: Brukerundersøkelse i Stabbursdalen nasjonalpark. Sommeren 2018. NINA Rapport 1650. Norsk institutt for naturforskning
Sølen LVO	Wold, L.C. & Selvaag S.K. (2017). Brukerundersøkelse i Sølen landskapsvernområde sommeren 2016. NINA rapport 1332. Norsk institutt for naturforskning.
Trollheimen og Innerdalen LVO	Wold L.C, Selvaag S.K. & Vistad O.I. (2017). Brukerundersøkelse i Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder. NINA Rapport 1360. Norsk institutt for naturforskning
Varangerhalvøya NP*	Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. (2014). Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. Norsk institutt for naturforskning.
Ytre Hvaler NP	Selvaag S.K. & Wold L.C. 2019. Brukerundersøkelse i Ytre Hvaler nasjonalpark. Sommeren 2018. NINA Rapport 1607. Norsk institutt for naturforskning
Ånderdalen NP	Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold (2017b). Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. NINA Rapport 1371. Norsk institutt for naturforskning.

*Indikerer samrapportering med annet verneområde

Lenker til rapporter som ikke er utarbeidet av NINA:

- **Reinheimen:**
<http://www.nasjonalparkstyre.no/PageFiles/10547/Bruk%20og%20brukere%20i%20Reinheimen%20sommeren%202011.pdf>
- **Jotunheimen:**
<https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-oppland/dokument-fmop/miljo-og-klima/verneomraeder/bruk-vern/brukerundersokelse-fra-jotunheimen-1992-2010.pdf>
- **Langsua:**
http://www.nasjonalparkstyre.no/Documents/Langsua_dok/Faglig%20utredning/Brukerunders%C3%B8kelse%20Langsua%202015.pdf
- **Femundsmarka og Gutulia:**
http://www.nasjonalparkstyre.no/Documents/Femundsmarka_dok/Sakerstyret/2015/Innkalling%20og%20styresak/Styresaker/Rapport%20Femundsmarka.pdf
- **Stølsheimen**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-2-Brukerunders%C3%B8kelse-St%C3%B8lsheimen.pdf>
- **Børgefjell**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-5-Brukerunders%C3%B8kelse-i-B%C3%B8rgefjell.pdf>
- **Lomsdal-Visten**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-7-Brukerunders%C3%B8kelse-i-Lomsdal-Visten.pdf>

- **Møysalen**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-4-Brukerunders%C3%B8kelse-M%C3%B8ysalen.pdf>
- **Lyngsalpan**
<http://osloeconomics.no/wp-content/uploads/OE-2018-6-Brukerunders%C3%B8kelse-Lyngsalpan.pdf>

*Norsk institutt for naturforskning, NINA,
er en uavhengig stiftelse som forsker på natur og
samspillet natur–samfunn.*

*NINA ble etablert i 1988. Hovedkontoret er i
Trondheim, med avdelingskontorer i Tromsø,
Lillehammer, Bergen og Oslo. I tillegg driver NINA
Sæterfjellet avlsstasjon for fjellrev på Oppdal,
og forskningsstasjonen for vill laksefisk på lms i
Rogaland.*

*NINAs virksomhet omfatter både fors–kning
og utredning, miljøovervåking, rådgivning og
evaluering. NINA har stor bredde i kompetanse og
erfaring med både naturvitere og sam–funnsvitere
i staben. Vi har kunnskap om artene, naturtypene,
samfunnets bruk av naturen og sammenhenger
med de store drivkreftene i naturen.*

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-3395-8

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøks-/leveringsadresse: Høgskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger